

provincie **HOLLAND**
ZUID

Gebiedsprofiel
Voorne-Putten

Gebiedsprofiel Voorne-Putten

(definitief)

In opdracht van Provincie Zuid-Holland
Feddes/Olthof landschapsarchitecten bv
i.s.m. Grontmij
en HappelCornelisse Architecten

Vogelvlucht van Brielle (foto Provincie Zuid-Holland)

Inhoudsopgave

1	Inleiding	7	4	In de praktijk	83
	1.1 Wat is een gebiedsprofiel?	7	4.1	casus Stelling monden van de Maas en het Haringvliet	85
	1.2 Hoe werkt een gebiedsprofiel?	8	4.2	casus Bernisse binnenste buiten	89
	1.3 Leeswijzer	9	4.3	casus een nieuw elan voor het Brielse meer,	93
2	Het verhaal van de streek	11		Bronnen	
	2.1 Ontstaansgeschiedenis	11		Colofon	
	2.2 Landschappelijke hoofdkenmerken	16			
	2.3 Ambities	20			
3	Gebiedsprofielkaarten	23			
	Kustlandschap				
	3.1 Natuurlijke duinen	25			
	3.2 Ontginningslandschap van de binnenduinrand	29			
	Landschap van de Delta				
	3.3 Herkenbare open zeeleipolder	33			
	3.4 Delta en onderscheidend rivierengebied	37			
	Netwerken				
	3.5 Weg door stad en land	41			
	3.6 Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving	47			
	3.7 Water als structuurdrager	49			
	Occupatie				
	3.8 Kwaliteit in stads- en dorpsgebied	53			
	3.9 Kwaliteit in stads- en dorpsrand	59			
	3.10 Linten blijven linten	63			
	3.11 Werkgebieden met karakter	67			
	Beleving				
	3.12 Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap	71			
	3.13 Identiteitsdragers van Voorne-Putten	75			
	3.14 Rust en stilte	81			

Vogelvlucht van Voorne-Putten in de regio (bron: Google Earth).

1 Inleiding

De provincie Zuid-Holland maakt werk van kwaliteit in de ruimtelijke ordening. Met de kwaliteitskaart in de provinciale structuurvisie is hiertoe een eerste aanzet gedaan. Als uitwerking van deze kwaliteitskaart worden in het buitengebied van Zuid-Holland voor 17 gebieden de “gebiedsprofilen ruimtelijke kwaliteit” opgesteld.

Dit gebiedsprofiel omvat een beschrijving van karakteristieken, ontwikkelingen, kwaliteiten en ambities in het gebied. Of te wel een antwoord op de vragen: ‘wat is er’, ‘wat speelt er’, ‘wat is waardevol’ en ‘wat willen we daarmee’. Het gebiedsprofiel is samen met gemeenten en andere gebiedspartners opgesteld. Gezamenlijk is bepaald wat karakteristiek is voor de streek en wat de (gewenste) ruimtelijke kwaliteit is. Met het formuleren van kwaliteitscriteria wordt de eerste stap gezet naar het maken van mooie, functionele en duurzame plannen.

Het gebiedsprofiel is een hulpmiddel om de kwaliteit van plannen en ontwikkelingen te stimuleren. Het is nadrukkelijk geen blauwdruk of ontwikkelingsplan. Er wordt niet bepaald waar welke functie

mag komen; er staan dus geen contouren, bestemmingen of functies in. Elke ontwikkeling vraagt uiteindelijk om maatwerk.

1.1 Wat is een gebiedsprofiel?

Een gebiedsprofiel is een compacte kwaliteitsgids met een beschrijving van ruimtelijke elementen die van bovenregionaal belang zijn. De kwaliteitskaart is het kader voor dit gebiedsprofiel.

De gebiedsprofilen geven vooral richting aan middelgrote ruimtelijke ingrepen en aanpassingen. Grote ruimtelijke opgaven (opgaven waarbij het bestaande landschap getransformeerd wordt naar een nieuw landschap) vragen om een apart kwaliteitsplan.

De werking van het gebiedsprofiel moet gezien worden in relatie tot de andere provinciale RO-instrumenten.

De ‘set van instrumenten’ is:

- structuurvisie: functiekaart en kwaliteitskaart (kader),
- verordening (kader):

- SER-ladder voor duurzame verstedelijking,
  - verplichting beeldkwaliteits-paragraaf,
  - contouren
- en gebiedsprofilen (handreiking).

De functiekaart

De functiekaart in de structuurvisie geeft de gewenste ruimtelijke functies weer die zijn vastgelegd als ruimtelijk beleid tot 2020. Deze kaart beantwoordt de vraag: Wat komt waar? Op de functiekaart staan dus naast bestaande functies ook geplande ontwikkelingen.

De kwaliteitskaart

Terwijl de functiekaart stuurt op ‘welke functie waar’, stuurt de kwaliteitskaart op het ‘waar en hoe’, onder het motto; “als je iets doet, doe het dan goed”. Met de kwaliteitskaart wordt beoogd dat alle ontwikkelingen positief bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Dit kan door bij te dragen aan een mooiere omgeving, verbetering van de gebruikswaarde en / of een hogere duurzaamheid.

De kwaliteitskaart beschrijft de huidige kenmerken en kwaliteiten van gebieden in tekst en kaartbeeld. Op de kaart staat daarom het landschap zoals dat er vandaag de dag bij ligt. Dit betekent dat op stapel staande ontwikkelingen die nog niet in uitvoering zijn, niet zijn meegenomen. (Wat nog niet gerealiseerd is, maakt nog geen deel uit van de karakteristiek van de plek).

De ambities, behorend bij de kwaliteitskaart, geven aan of de provincie een bepaalde karakteristiek wil behouden, versterken en/ of vernieuwen. Deze ambities geven inzicht in hoe men bij ruimtelijke ingrepen rekening kan houden met typische kenmerken van de streek, de ontwikkelingsgeschiedenis, schaal, maat, functionaliteit, ruimtelijke opbouw, samenhang en verschijningsvorm van de directe omgeving en met de inpassing in de bredere omgeving.

De gebiedsprofilen

De gebiedsprofilen zijn de schakel tussen de kwaliteitskaart van de structuurvisie (meer algemeen en op de schaal van de hele provincie) en de beeldkwaliteitsparagrafen van lokale overheden (gemeentelijke of nog kleinere schaal). Het gebiedsprofiel is een uitwerking van de legenda-eenheden van de kwaliteitskaart. Het geeft een beschrijving en ambitie voor de kenmerken en kwaliteiten van een gebied, zoals we

dat nu om ons heen waarnemen.

Gemeenten hebben nog steeds een eigen verantwoordelijkheid op het lokale schaalniveau en kunnen - aanvullend aan de ambities uit het gebiedsprofiel - lokaal waardevolle plekken of kwaliteiten beschermen door een gemeentelijk kwaliteitskader. Andersom geldt, dat het gebiedsprofiel niets expliciet verbiedt of gebieden op slot zet.

1.2 Hoe werkt een gebiedsprofiel?

1. Gebiedsprofilen zijn zelfbindend voor de provincie.

Ze worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten. Voor de provincie dient het gebiedsprofiel als handleiding om de kwaliteit te stimuleren bij gebiedsprocessen en provinciale uitvoeringsprojecten.

2. De provincie gebruikt een gebiedsprofiel in gesprek met de gemeente.

- Het gebiedsprofiel wordt vooral ingezet aan de voorkant van planprocessen, daar waar een provinciaal belang een rol speelt. Het zal bij het vooroverleg op tafel komen om het gesprek aan te gaan over de kwalitatieve aspecten van een ontwikkeling.

- De kwaliteitskaart is het formele kader op basis waarvan de provincie een overlegreactie of een zienswijze kan indienen. Het gebiedsprofiel is hierbij (door een concretere invulling van de ambities uit de kwaliteitskaart) een toelichting met een gebiedsspecifieke uitwerking. Het biedt inzicht in de provinciale afwegingen die gemaakt kunnen worden.

3. Daarnaast is het een hulpmiddel voor gemeenten.

- Het gebiedsprofiel is een handreiking bij het opstellen van regionale en gemeentelijke structuurvisies, bij bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsparagrafen in het bijzonder. Met het gebiedsprofiel in de hand wordt het opstellen van dergelijke plannen eenvoudiger.

- Als er geen gemeentelijke leidraad is voor ruimtelijke kwaliteit, kan de gemeente het gebiedsprofiel gebruiken om plannen van initiatiefnemers te beoordelen op hun bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit. Immers, initiatieven op de kleinste schaal kunnen effect hebben op het gehele kwaliteitsbeeld.

Hoe werkt dit in de praktijk voor gemeentelijke plannen of initiatieven van ondernemers?

Als in een overleg tussen gemeente en provincie een ontwikkeling (woonwijk, bedrijventerrein, groengebied, enzovoort) voorgelegd wordt, zijn op

dit moment* vier verschillende scenario's mogelijk:

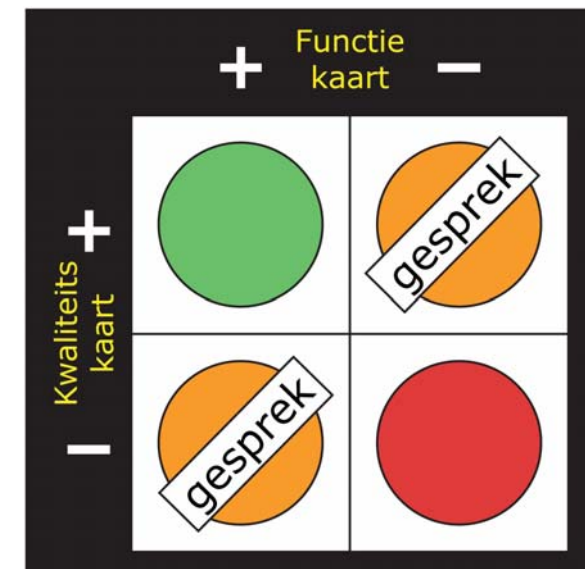
1. Staat een ontwikkeling op de functiekaart en past het binnen de ambities van de kwaliteitskaart, zoals die zijn beschreven voor de betreffende locatie, dan kan het plan ongewijzigd vastgesteld en uitgevoerd worden.
2. Staat een ontwikkeling niet op de functiekaart en sluit het niet aan bij de ambities van de kwaliteitskaart, dan zal de provincie niet akkoord gaan.
3. Staat een ontwikkeling op de functiekaart, maar sluit het niet aan bij de ambities van de kwaliteitskaart, zoals die zijn beschreven voor de betreffende locatie, dan zal de provincie adviseren om een beeldkwaliteitsparagraaf of – plan op te stellen. Hierin staat een toelichting, hoe het plan rekening houdt met of bijdraagt aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit aan de hand van een verwijzing naar de ambities van de kwaliteitskaart. Het gebiedsprofiel kan in dit geval helpen om een vertaalslag te maken van de globale provinciale ambities naar concrete ruimtelijke voorstellen.
4. Staat een ontwikkeling niet op de

functiekaart, maar past het wel binnen de ambities van de kwaliteitskaart, doordat het een verbetering zou betekenen van de ruimtelijke kwaliteit van de betreffende locatie, dan adviseert de provincie om een verzoek tot ontheffing of actualisering van de PSV in te dienen. Dit kan aan de hand van een toelichting die verwijst naar de ambities van de kwaliteitskaart. Het gebiedsprofiel kan in dit geval helpen om een vertaling te maken van de ruimtelijke implicaties van het voorgestelde plan naar de provinciale kwaliteitsambities.

* Op dit moment werken we met een combinatie van functiekaart en kwaliteitskaart uit de Structuurvisie en de Verordening Ruimte als het formele kader, aangevuld met de gebiedsprofielen als handreiking. Om nog beter het ontwikkelen van ruimtelijke kwaliteit te bevorderen, is een verschuiving nodig van sturen op verboden en aantallen naar sturen op (kwaliteits)doelen. In de komende periode wordt verkend hoe we het best dit doel kunnen bereiken en welke instrumenten we daarvoor nodig hebben. Vooral nog blijft het bestaande instrumentarium (PSV, VR) gewoon geldig.

1.3 Leeswijzer

Het gebiedsprofiel begint met het verhaal van de streek. Dit verhaal dient als kennismaking met het gebied (geschiedenis en ligging in de ruimere context), de onderscheidende 'smaakmakende' karakteristieken en de ontwikkelingen die er spelen. Daarna worden ruimtelijke elementen per themakaart systematisch uitgewerkt en geïllustreerd. Het laatste hoofdstuk gaat in op de praktische toepassing van het gebiedsprofiel. Hierin staan ter inspiratie voorbeelden uitgewerkt.

historische kaart van Voorne-Putten omstreeks 1900 (historische atlas)

2 Het verhaal van de streek

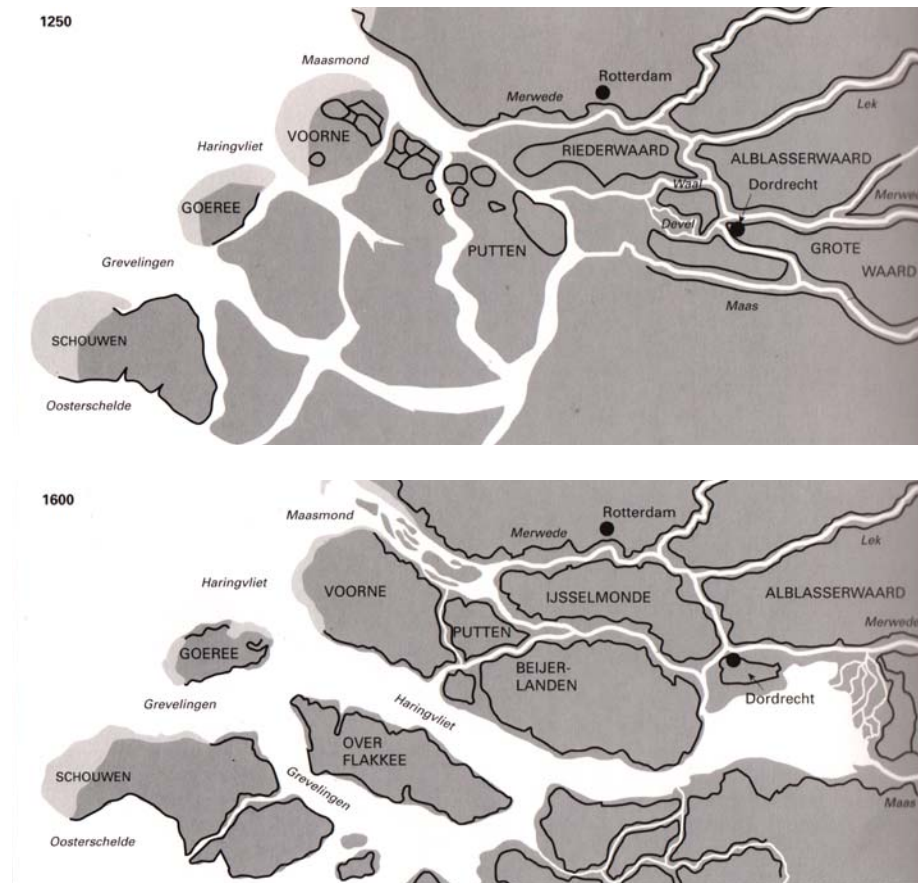
2.1 Ontstaansgeschiedenis

Het landschap van de delta

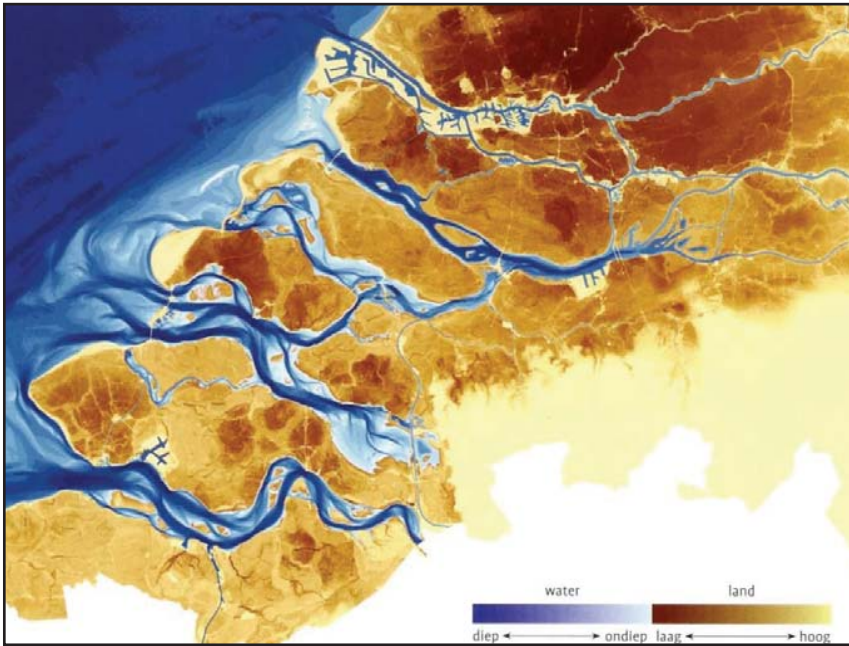
Voorne-Putten is ontstaan uit twee eilanden, ooit van elkaar gescheiden door een belangrijke zeearm die nu nog herkenbaar is als de Bernisse. Het eiland Putten was in eerste instantie groter. Als gevolg van de St. Elisabethsvloed van 1421 werd het dorp Putten van de kaart geveegd en ontstond het Spui. De laatste grootschalige verandering vond plaats in de jaren zestig van de afgelopen eeuw. De noordrand van het eiland ging volledig op de schop om ruimte te bieden voor de industrie van de haven. Met het graven van het Hartelkanaal worden grote delen van de gemeenten Zwartewaal, Heenvliet, Geervliet en Spijkenisse opgegeven voor de haven. Het typerende deltalandschap beleef je vooral in het zuiden van het eiland. Vanaf de dijk kijk je uit over de zeearm, de buitendijkse schorren en slikken en de andere eilanden.

Jonge duinen en zeekleilandschap

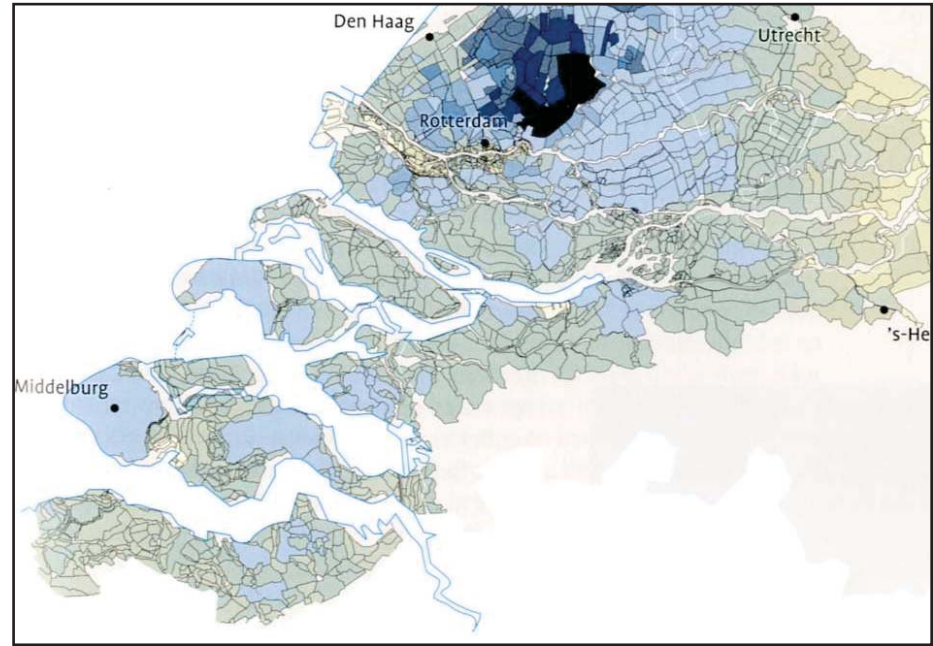
Geologisch gezien is het eiland zeer jong. De vorming ervan heeft zich in het geheel afgespeeld in het Holoceen. Voorne-Putten bestaat uit twee

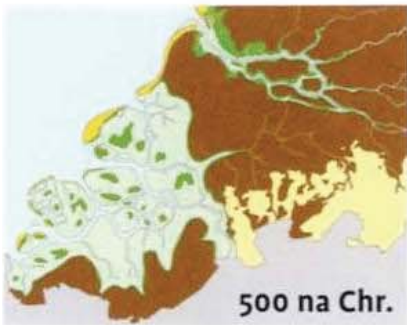
De bedijkingsgeschiedenis. Een concentrische opbouw van het landschap (bron: Leefbaar Laagland)

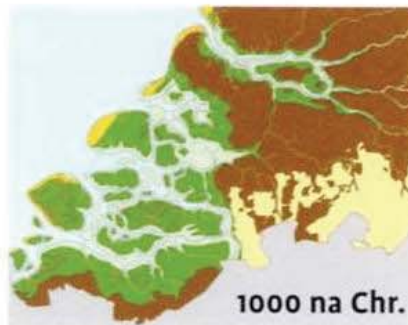
hoogtekaart van de zuidwestelijke delta (bron: De polderatlas van Nederland)

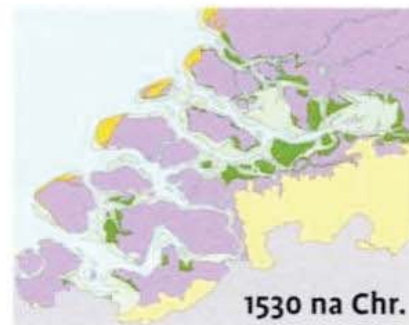
polderkaart (bron: De polderatlas van Nederland)

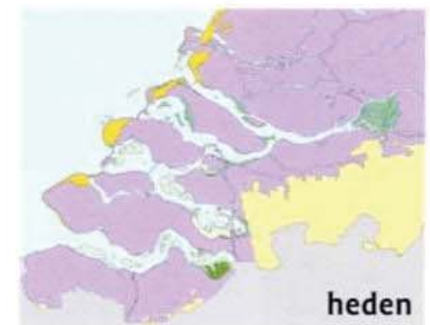
500 na Chr.

1000 na Chr.

1530 na Chr.

heden

ontwikkelingsgeschiedenis van de zuidwestelijke delta (bron: Bosatlas)

typerende landschappen: het landschap van de jonge duinen en het zeekeilandschap.

Het landschap van de jonge duinen bestaat uit een reliëfrijk en afwisselend landschap met zandduinen, bossen, duinvalleien en duinmeren. Voorne's duingebied in zijn huidige verschijningsvorm is het resultaat van de vorming van de Jonge Duinen vanaf de vroege middeleeuwen.

In het vochtige en zoetere milieu achter een gesloten duinstrook kon zich veen gaan vormen. Dit veen werd door inbraken van de zee op veel plekken weer weggespoeld of overdekt met klei en zand. De zeereep in zijn huidige vorm wordt door kustversterkingsprojecten in stand gehouden.

Ontginning en bedijking

Door de aanleg van dijken om veeneilanden ontstonden de eerste ringpolders. De oudste ringpolders zijn Oostvoorne, Rugge, Abbenbroek en Zwartewaal. Het zijn ringpolders waar de bedijking de natuurlijke grenzen volgde (zoals krekens, geulen en zandbanken). Polder Biert is hiervan nog een van de meest gave ringpolders. In een paar eeuwen groeide vervolgens het land rond en tussen de oude ringpolders aan en werd het huidige Voorne-Putten in zijn geheel ingepolderd. Dit gebeurde onder andere door het leggen van leidammen. Dit zijn dammen haaks

op de bestaande dijken die ervoor zorgden dat het achterliggende gebied sneller opslibde. Een voorbeeld hiervan is de langgerekte polder Strype. Deze aanwasolders hebben door hun planmatiger opbouw een hoekige vorm en kennen een hogere ligging dan de ringpolders. De verkaveling en het waterstelsel hebben een rationele opzet, waarin de voormalige krekens onregelmatigheden vormen.

In de polder Siemonshaven is een karakteristiek inversielandschap zichtbaar, waar de voormalige krekens nog te herkennen zijn als verhoogde glooiingen in het landschap.

Nederzettingen

De bewoningsgeschiedenis van het eiland komt overeen met het verhaal van bedijking, inpoldering en ontginningen. De eerste nederzettingen ontstonden op de hogere gronden, in de binnenduintrand (Oostvoorne) en op kreekruggen. Het water heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in de geschiedenis van Voorne-Putten. Veel transport en vervoer vond over water plaats en veel nederzettingen konden zich als havendorp ontwikkelen. Dorpen aan de Bernisse waren ooit zeer welvarend. Nadat de Bernisse grotendeels dichtslibde stagneerde echter de economische ontwikkeling en groeiden deze havendorpen niet meer. De dorpen aan de randen van het eiland,

zoals Hellevoetsluis, Brielle en Spijkenisse kenden deze stagnatie niet en ontwikkelden zich in de loop van de tijd verder. Spijkenisse groeide het meest. Waar je in de andere steden en dorpen op Voorne-Putten nog sterk het 'eilandgevoel' hebt, bevindt je je in Spijkenisse echt in een voorstad van Rotterdam.

Samenhang met de regio

Voorne-Putten vormt een bijzonder eiland in de Zuidwestelijke delta. De directe ligging van het gebied aan het industriële havencomplex en aan het stedelijk gebied van Rotterdam heeft in de loop van tijd niet alleen de vorm van het eiland bepaald, maar zorgt ook voor een bepaalde dynamiek en druk op Voorne-Putten.

Het havengebied is van oudsher sterk bepalend geweest voor de vestiging van bedrijven en werkgelegenheid op Voorne-Putten. Veel mensen die op het eiland wonen, werken in (de havens van) Rotterdam.

Daarnaast is Voorne-Putten met het duinengebied, de groene recreatiegebieden, de historische dorpen aan de Bernisse, de rust en het overweldigende deltalandschap een aantrekkelijk recreatiegebied voor Rotterdam. Het contrast tussen de drukke haven en het rustige eiland is bepalend voor de identiteit van het gebied

Nederzettingen

Dijken door de polder

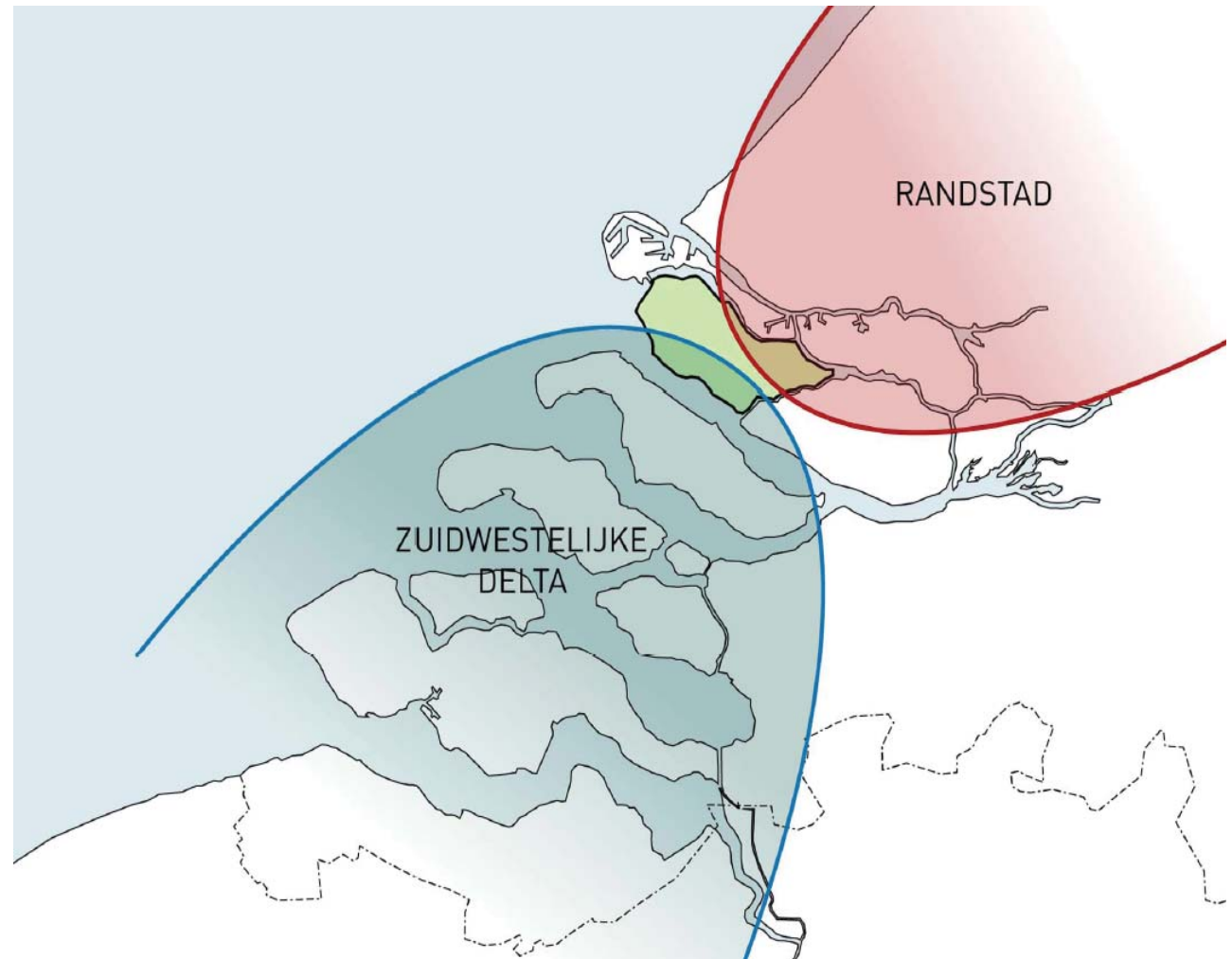
De haven als context van Voorne-Putten

Duinengebied

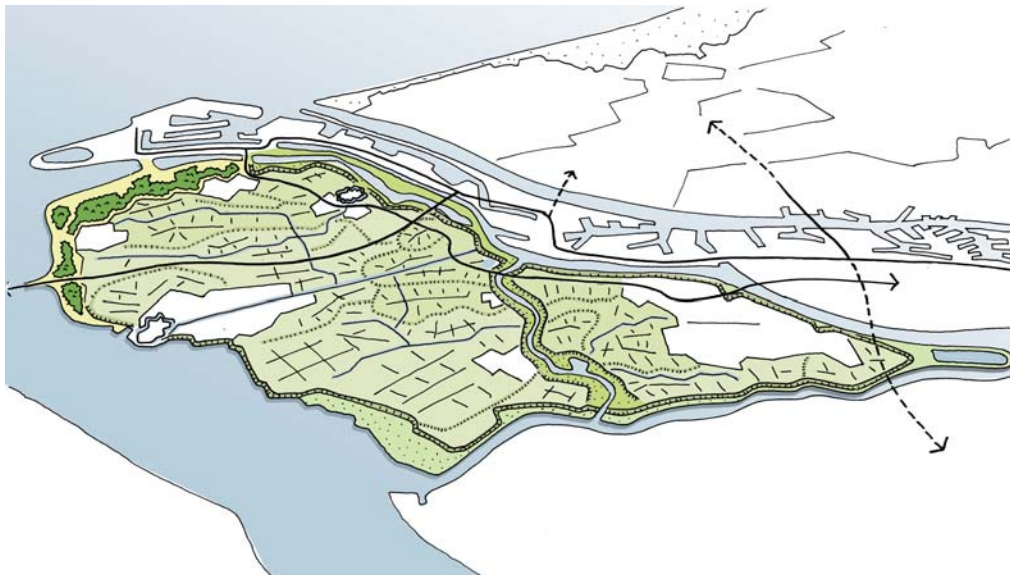
De tramlijn Spijkenisse - Oostvoorne liep vanuit Spijkenisse via Geervliet, Zwartewaal en Brielle naar Oostvoorne. De lijn, ook wel genoemd de Moordenaar, speelde een belangrijke rol bij de ontsluiting van de Zuid-Hollandse Eilanden. In Oostvoorne reed de trein tot het strand en gaf zo de lokale economie een krachtige impuls. De lijn werd in 1965 opgeheven; op een groot gedeelte van het oude tracé de tramlijn is de N218 aangelegd.

regionale context (bron: Gebiedsvisie Voorne-Putten)

Het gevoel van een eiland in de delta...

... en een deel van regio Rotterdam

2.2 Landschappelijke hoofdkenmerken

Binnen het landschap van Voorne-Putten onderscheiden we drie ruimtelijke hoofdthema's:

- eiland in de delta en de randen
- vier landschappen dooraderd door waterstelsels, dijken en routes,
- wisselwerking met Rotterdam.

Het eiland en de randen

De hoofdkenmerk van Voorne-Putten is een eiland met een relatief rustig agrarisch middengebied, omkaderd door duinen en dijken. De randen van het eiland zorgen voor een aantrekkelijk landschappelijk frame.

Tussen de randen van Voorne-Putten bestaan grote verschillen.

Langs de noordrand is de aanwezigheid van de industriële havencomplexen met opslagtanks, schoorstenen en windmolens aangegrepen om het eiland een groene waterrijke noordrand te geven. Het Brielse Meer en het Oostvoornse Meer en het aaneengesloten groengebied langs de oevers, zijn zeer aantrekkelijk voor allerlei vormen van recreatie, en vormen een buffer tussen het eiland en de haven. Rijdend over de "Parkway" door de noordrand, de Krabbeweg, wordt de havenindustrie volledig aan het oog onttrokken door de groen ingeplante dijk. Bekeken van een

grotere afstand 'piept' de haven boven de groene rand uit.

In het gebied rond de Bernisse wordt het waterrijke en groene recreatiegebied doorgezet. Ook dit gebied vormt een rand die de grens aangeeft waar de voormalige eilanden Voorne en Putten van elkaar gescheiden waren.

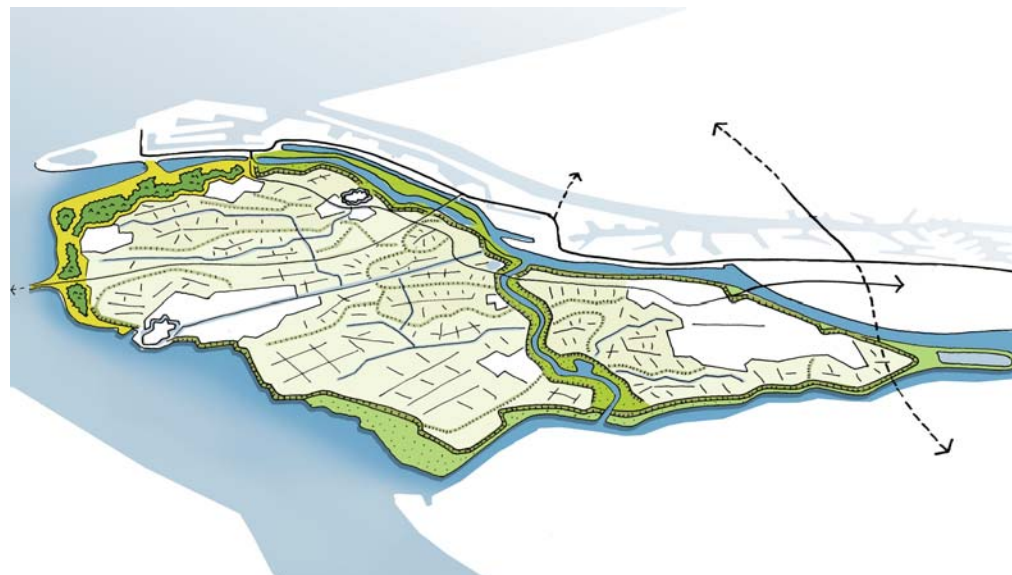
De westrand van het eiland bestaat uit het brede groene en reliëfrijke strand- en zeeduinengebied. Ook deze rand van het eiland is landschappelijk aantrekkelijk en van groot belang voor de recreatie en toerisme op Voorne-Putten. De aanwezigheid van de zee is al op afstand voelbaar.

Aan de zuidkant van het eiland is het typerende landschap van de delta beleefbaar. De hoge dijk vormt een heldere grens aan de horizon. Achter de dijk, aan het grote water van het Haringvliet en de rivier het Spui liggen de ecologische waardevolle buitendijkse schorren en slikken.

Vier landschappen en dooradering

Binnen Voorne-Putten onderscheiden we vier hoofdlandschappen:

- het duinlandschap,
- het polderlandschap,
- het landschap van de grote

Sterke landschappelijke randen en een rustig en open middengebied

Silhouet voor het eiland, "de pijperij"

duinlandschap

polderlandschap

grote groenstructuren

waterlandschap

- groenstructuren (langs Brielse Meer en Bernisse),
- het waterlandschap, met buitendijkse natuur.

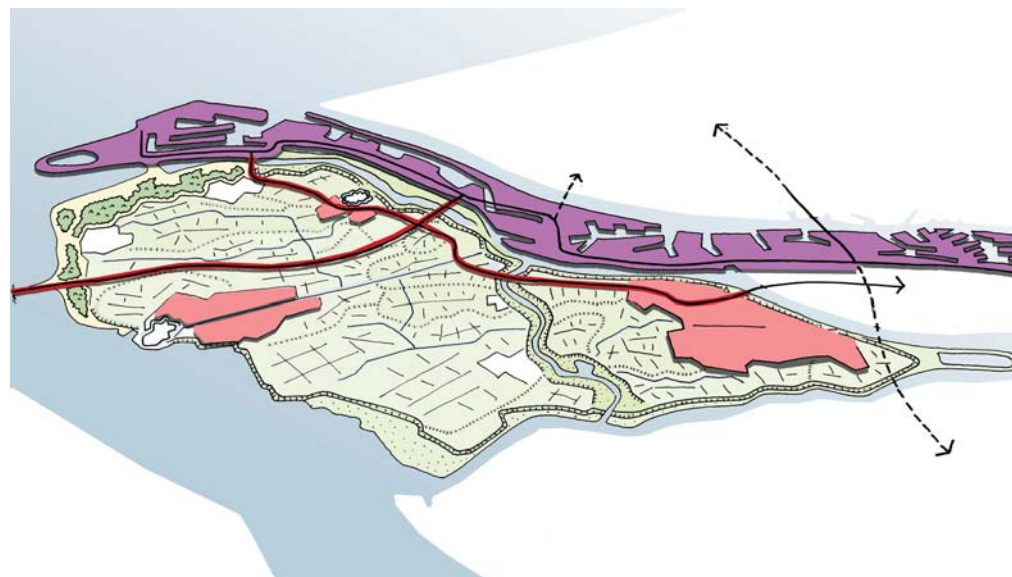
Deze landschappen geven Voorne-Putten meerdere gezichten. Verschillen tussen de landschappen zien we terug in de steden en dorpen en verschillen in stads- en dorpsranden. Netwerken van water, dijken en routes dooraderen de landschappen. Binnen het waternetwerk vormen de kreekrestanten bijzondere elementen. De Bernisse is het belangrijkste binnenwater. Ook de dijken dragen bij aan een bijzondere dooradering van Voorne-Putten. Vanwege hun hoge ligging zijn het aantrekkelijke elementen voor de beleving van het landschap. Tot slot heeft Voorne-Putten een relatief fijnmazig stelsel van plattelandswegen. In de binnenduinrand hebben de wegen een heel besloten karakter, in de polders is er een heel weids beeld.

Wisselwerking met Rotterdam

Voorne-Putten maakt onderdeel uit van de Rotterdamse Regio. Naast de organisch gegroeide opbouw draagt het landschap de sporen van recente planmatige ontwikkelingen. Kenmerkend voor het organisch gegroeide landschap is de grote samenhang met de ondergrond.

vier hoofdlandschappen

geaard versus ongeaard

De ontwikkelingen zijn als het ware geaard in het landschap. Tot op de dag van vandaag is het 'verhaal van Voorne-Putten' voor het grootste deel nog af te lezen aan de hand van de duinen, de dijken, de wegen, de kreken en de kavelsloten. Ook de manier waarop de nederzettingen zich in de loop van eeuwen hebben ontwikkeld is herkenbaar. De grootschalige latere ontwikkelingen zijn eerder te definiëren als 'ongeaard'. Ze missen een verbinding met de ondergrond. Voorbeelden zijn de grote uitbreidingswijken van Spijkenisse. Ook de grote infrastructuurlijnen zoals de N57 liggen autonoom in het landschap. De logica ligt vooral in de horizontale relatie: het belang van snelle verbindingen naar Rotterdam.

2.3 Ambities

Doel voor een Gebiedsprofiel is het verbeteren van de ruimtelijke kwaliteit in de planvorming. Voor Voorne-Putten kan dit algemene doel worden geconcretiseerd in de volgende ambities, waarbij we de drie ruimtelijke landschappelijke thema's als basis gebruiken.

Het eiland en de randen

De ambities ten aanzien van het eiland en de randen zijn:

- het behoud en het versterken van het rustige en agrarische middengebied
- het verder ontwikkelen van de sterke landschappelijke randen.

De vier landschappen en landschappelijk dooradering

De ambities zijn:

- het behoud en het versterken van de ruimtelijke kenmerken van de vier landschappen.
- uitbouwen van de landschappelijke dooradering van water, dijken en wegen, bijvoorbeeld door natuurvriendelijke oevers langs de kreken of de toevoeging van ontbrekende schakels in het wandel- en fietsnetwerk.

Wisselwerking met Rotterdam

Voorne-Putten is een onderdeel van de Rotterdamse regio.

Het gebied biedt bijzondere kansen voor nieuwe relaties tussen de stad en het landschap, met wederzijds profijt. De stad is immers gebaat bij een aantrekkelijk landschap vanwege het woonmilieu en het vestigingsklimaat en het landschap is gebaat bij eigentijdse vormen van gebruik die zorgen voor een breed economisch draagvlak. Leidraad voor de toekomstige ontwikkeling is het behoud van het gevoel van een 'eiland van rust nabij Rotterdam'. Dat vraagt om hoge ambities voor landschappelijke vormgeving op uiteenlopende schaalniveaus. Te denken valt aan de landschappelijke inpassing van grote stadsuitbreidingen en de grote infrastructuurlijnen, de vormgeving van recreatie-ondernemingen, de verbreding van agrarische bedrijven en het herstel van de historische havendorpen ter versterking van het toeristisch-recreatieve product.

Kwaliteitskaart 2020
Provinciale Structuurvisie

Provinciale Staten 29 februari 2012

provincie **HOLLAND**
ZUID

Verklaring

K
U
S
T

C
O
M
P
L
E
X

D
E
L
T
A

N
E
T
W
E
R
K
E
N

B
E
L
E
V
I
N
G

hier afgebeeld
 zie kaart 17

(S
O
C
I
E
T
E
T
D
E
L
I
J
K
E)

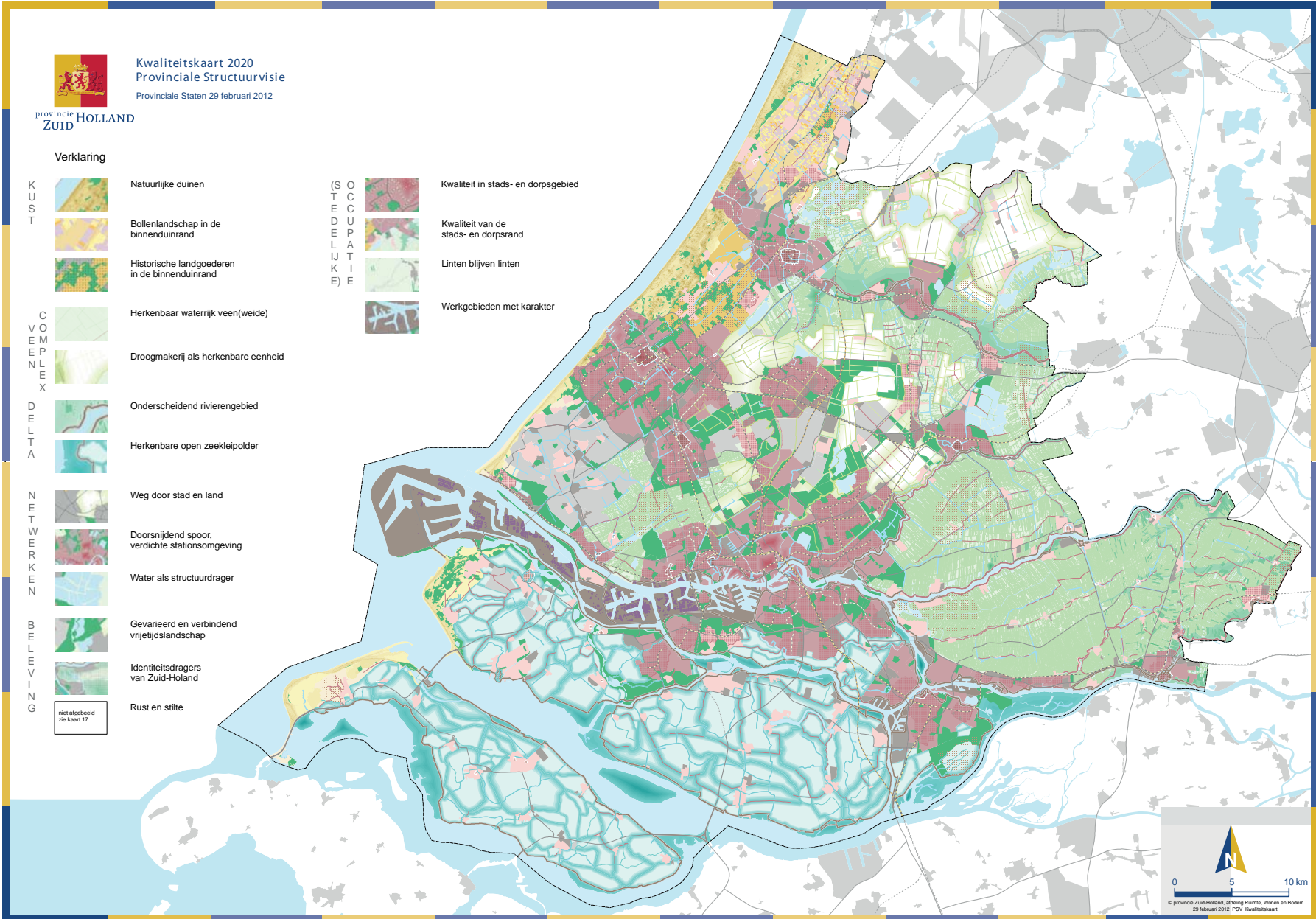

Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

Kwaliteit van de stads- en dorpsrand

Linten blijven linten

Werkgebieden met karakter

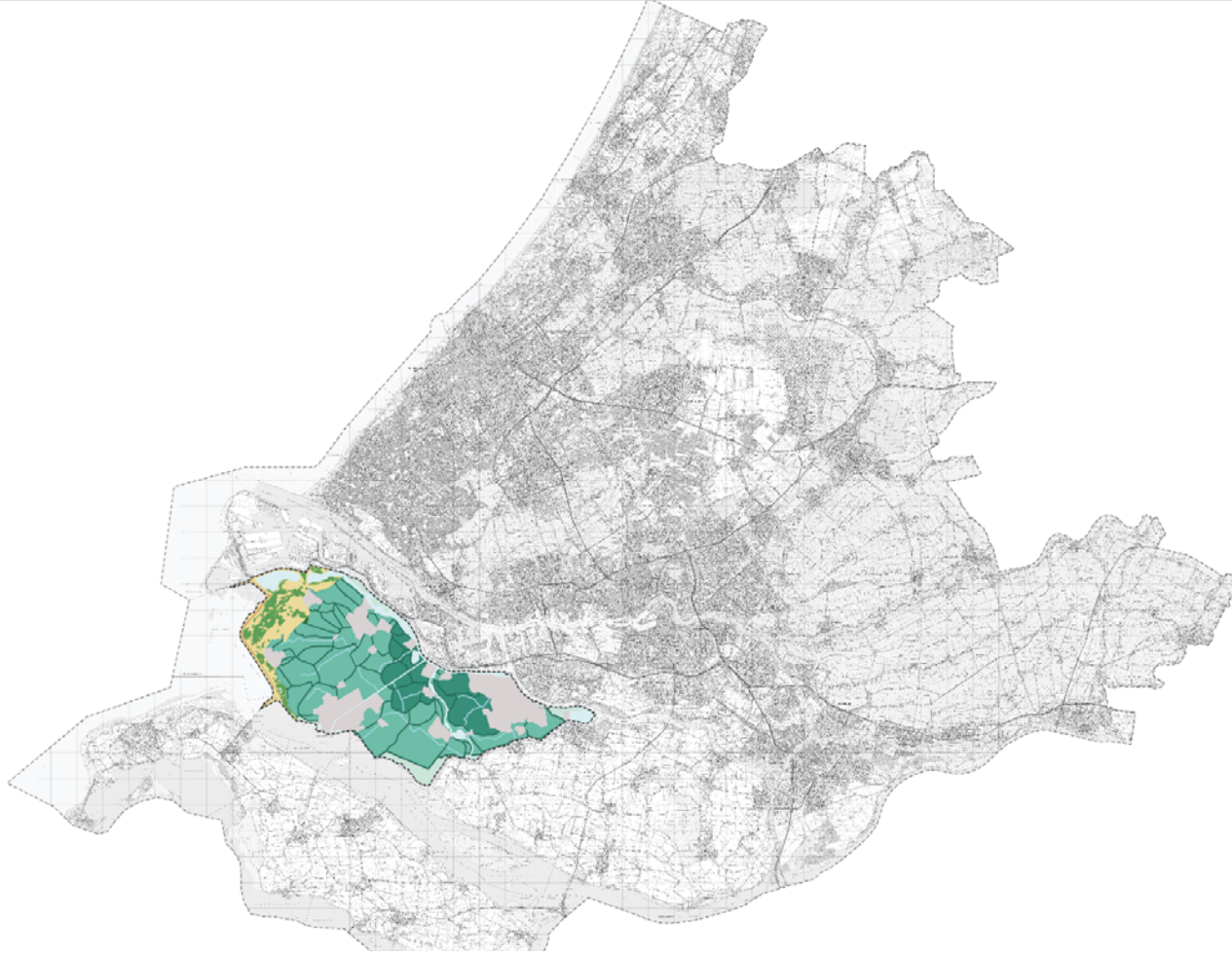

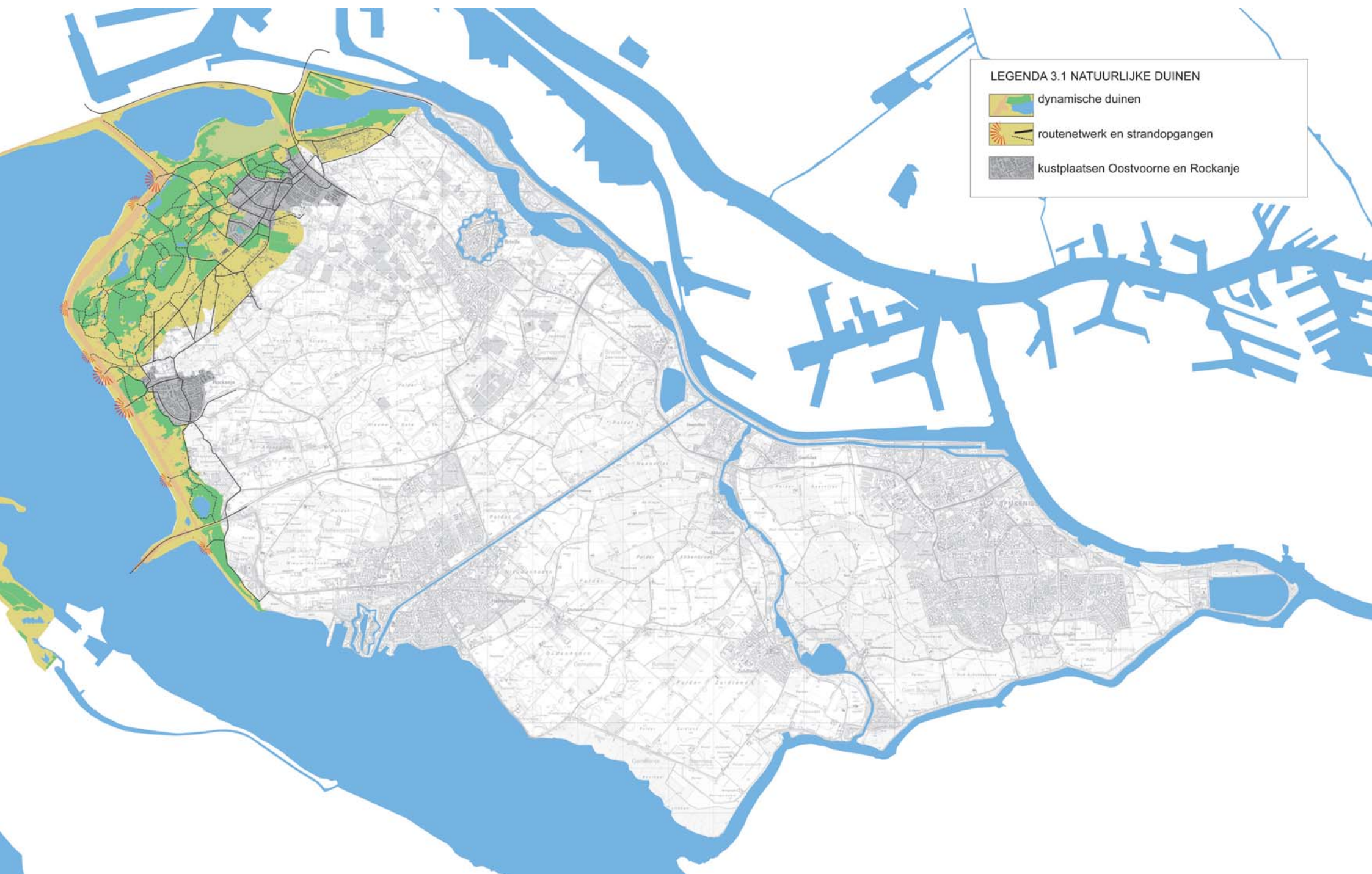
© provincie Zuid-Holland, afdeling Ruimte, Vragen en Bodem
 29 februari 2012 PSV Kwaliteitskaart

3 Gebiedsprofielkaarten

LEGENDA 3.1 NATUURLIJKE DUINEN

- dynamische duinen
- routenetwerk en strandopgangen
- kustplaatsen Oostvoorne en Rockanje

3.1 Natuurlijke duinen

Kenmerken

De duinen van Voorne-Putten zijn breed en gevarieerd. Onder de natuurlijke duinen wordt het zandlandschap van strand en jonge duinen met hoge natuur- en recreatiewaarde beschreven.

Ontwikkelingen

Belangrijke ontwikkelingen die op het kustlandschap afkomen zijn

1. de klimaatverandering
2. de verschuivingen in de recreatieve vraag. Er is een toenemende vraag naar hoogwaardige en duurzame voorzieningen en lange-afstandsroutes voor fietsers en wandelaars.

Dynamische duinen

Karakteristiek

Het zuidelijke deel is uiterst dynamisch. Natuurlijke processen hebben hier vrij spel wat zorgt voor zandbanken voor de kust. Direct langs het strand ligt een 15 meter hoge duinenrij. Daarachter bevinden zich wat oudere duinen tot 7 meter hoogte met ondiepe duinmeren en duinvalleien. Hier zorgt de vochtige en kalkrijke bodem voor een waardevolle en uitzonderlijke vegetatie. Het landschapsbeeld is gevarieerd; weids naast besloten, droog naast nat, reliëfrijk naast vlak. Die variatie zorgt voor verschillen tussen de flora en fauna in de duinen, de natte duinvalleien en de bossen van de oude landgoederen.

Het noordelijke deel heeft een meer gereguleerd karakter. De Brielse Gatdam verbreekt de relatie met de Noordzee en het strand heeft plaats gemaakt voor begroeiende natuurterreinen met opgaande beplanting. Ook is aan de noordzijde de bedrijvigheid van de Maasvlakte nadrukkelijk aanwezig.

Ambitie

Zuid:

- Veiligheidsmaatregelen zijn mede gericht op het versterken van het open water met zandplaten en -banken voor de west- en zuidkust.
- Versterken van het ecologische verband tussen zee- en landzijde door de zorg voor de samenhang tussen open duinvalleien en reliëfrijke en ondiepe kustwateren.
- Versterken van het kustgevoel landinwaarts; het versterken van de visuele en fysieke verbinding tussen duinen en achterland.
- Beschermen en versterken van het reliëfrijke zandlandschap van de jonge duinen. Natuurlijke processen als verstuiving, vernatting en bosvorming bepalen waar mogelijk het beeld.
- De duinen maken specifieke recreatievormen mogelijk, deze dienen natuurlijke kwaliteiten van het gebied te respecteren en te versterken.

Breed robuust natuurlijk duingebied.

Duingebied met meerdere gezichten en horizons.

Noord

- Veiligheidsmaatregelen zijn mede gericht op het versterken van het natuurlijk kustkarakter
- Versterken van het ecologische verband tussen zee- en landzijde door versterking van de specifieke kustvegetatie in het Oostvoornse meer.
- Versterken van het kustgevoel landinwaarts; het versterken van de visuele en fysieke verbinding tussen duinen en achterland.
- Behouden van de bijzondere landschappelijke en natuurlijke kwaliteit.
- Beschermen en versterken van het reliëfrijke zandlandschap van de jonge duinen. Natuurlijke processen als verstuiving, vernatting en bosvorming bepalen waar mogelijk het beeld.
- De duinen maken specifieke recreatievormen mogelijk, deze dienen natuurlijke kwaliteiten van het gebied te respecteren en te versterken.

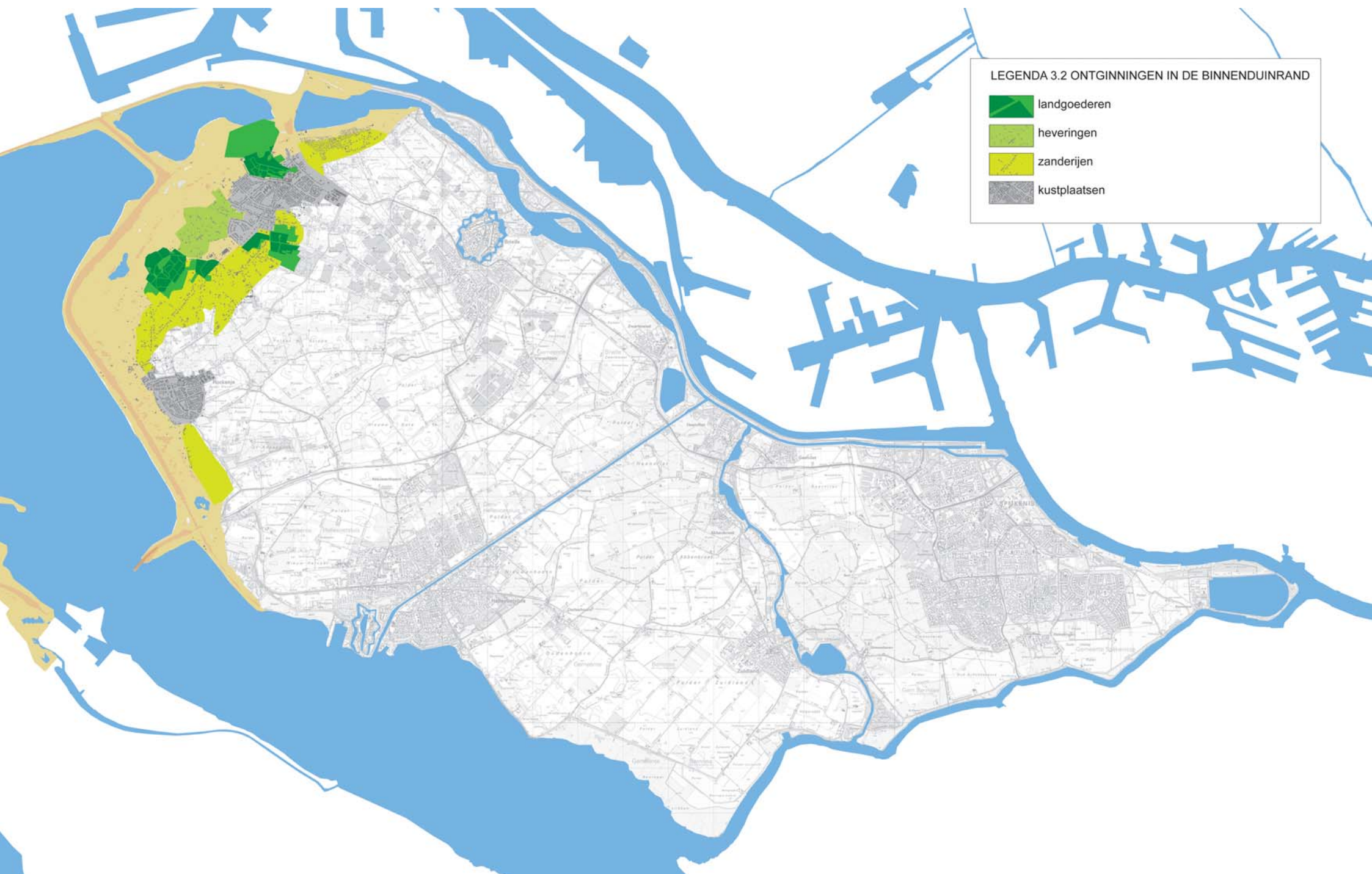
Routenetwerk en strandopgangen

Karakteristiek

Van oudsher heeft het kustlandschap van Oostvoorne een belangrijke recreatieve betekenis, zowel voor verblijfsrecreatie als dagrecreatie ('het strand van Rotterdam'). Het routenetwerk is dicht met veel aansluitingen op wegen en paden in de binnenduinrand. De belangrijkste recreatieve strandopgangen liggen bij het strand bij Rockanje. De strandopgangen zijn hier kort. Bij Oostvoorne vormt een lange strandweg de hoofdtoegang naar de kust. In de rand van Oostvoorne liggen tussen de ruim opgezette woonwijken kleinere strandopgangen voor fietsers en wandelaars.

Ambitie

- Recreatie is te gast in de duinen.
- Recreatieve ontwikkelingen zijn ondergeschikt aan de functie van kering en dynamisch natuurgebied.
- Versterken van het recreatieve routenetwerk door het vergroten van de samenhang met het routenetwerk landinwaarts (onder andere ten behoeve lange-afstandsroutes).
- versterken van de diversiteit in strandopgangen
- opwaarderen recreatieve aanbod.

LEGENDA 3.2 ONTGINNINGEN IN DE BINNENDUINRAND

- landgoederen
- heveringen
- zanderijen
- kustplaatsen

3.2 Ontginningslandschap van de binnenduinrand

Kenmerken

Binnen het ontginningslandschap van de binnenduinrand bevinden zich enkele landgoederen en buitenplaatsen met een karakteristieke overgang van volgroeid bos naar agrarische weiland. De luwte van de duinen en de zandige grond vormden ideale omstandigheden voor de welgestelden om bos aan te planten en landgoederen in te richten.

Ook zijn de specifieke ontginningen van de Heveringen en de zanderijen te herkennen.

Ontwikkelingen

Voor particulieren zijn de beheerkosten voor landgoederen en buitenplaatsen steeds lastiger te dragen. Dit leidt tot ontwikkelingen als de opsplitsing van het terrein of gebouwen, nieuwe functies en overdracht van particulieren naar (semi) overheden.

Het ontginningslandschap van de binnenduinrand is gevoelig voor 'verrommeling' door ontwikkelingen als:

1. oorspronkelijke bebouwing vervangen door

grotere bouwvolumes;

2. bouw van kassen op de tuinderijen;

3. fragmentatie van de oorspronkelijke beplanting.

Landgoederen

Karakteristiek

Rondom Oostvoorne liggen enkele landgoederen en buitenplaatsen die stammen uit de 19de en 20ste eeuw: Mildenburg, Koosicht, Kranenhout/Overbosch en Olaertduyn/Strypemonde. De landgoederen en buitenplaatsen liggen op landschappelijke overgangen. Mildenburg op de overgang van de hoge duinen naar het Groene Strand bij het Oostvoornse meer, Koosicht, Kranenhout/Overbosch op de overgang van zanderijen naar zeekeipolder, en Olaertduyn/Strypemonde in het Windgat, een voormalige brede monding van de kreek Strype. Deze overgangen bieden mogelijkheden voor een gevarieerde vegetatie. In landschappelijk opzicht vormen de landgoederen en buitenplaatsen de schakels tussen de polders en de kust. De landgoederen en buitenplaatsen bestaan uit een samenspel van lanen, bossen, open ruimtes en een

landhuis of bij het landgoed horende bebouwing.

De landgoedbossen hebben rechthoekige structuren en rechte lijnen, waarmee ze zich onderscheiden van de bossen in de duinen. De kenmerken en waarden van de landgoederen zijn meer gedetailleerd weergegeven op de kaart van de Cultuurhistorische Hoofdstructuur Zuid-Holland (www.zuid-holland.nl/chs)

Ambitie

- Behoud en versterking van de kwaliteit van het ensemble van het landhuis, eventuele bijgebouwen, tuin en park.
- Recreatieve routes en ecologische verbindingen benadrukken van de aanwezigheid van en het verband tussen de landgoederen.
- Ontwikkelen van nieuwe landgoederen met een eigentijdse uitstraling, die voortbouwen op de reeks van landgoederen uit verschillende perioden.
- Herkenbaar maken van de landschappelijke overgangen door gevarieerde beplanting toe te passen binnen de landgoederen.

Boerderij de Schaapskooi op landgoed Strypemonde.

Laan in landgoed Mildenburg

Kleine huisjes op grote kavels in robuuste duinrand in de Heveringen

Tuinen in de binnenduinrand

- Om ervoor te zorgen dat dit unieke culturele erfgoed niet verloren gaat, heeft de provincie een zogeheten 'landgoedbiotoop' opgesteld. Dit is een bufferzone om een buitenplaats heen, waarbinnen eventuele bebouwing aan regels gebonden is.

Heveringen

Karakteristiek

Tussen het Brede Water en Oostvoorne liggen de Heveringen. In de 19de en begin 20ste eeuw zijn in de binnenduintrand op bescheiden schaal zandgronden afgegraven voor de landbouw. Het overtollige zand is verwerkt in walletjes (zogenaamde schurvelingen of schelveringen). Een beplanting van elzen op de walletjes diende als veekering en zorgde voor het nodige hakhout. Restanten van de walletjes en beplanting zijn nog terug te vinden. Tegenwoordig laat het gebied een grote variatie zien van tuinderijen, boomgaarden, weilandjes, hakhoutpercelen en verspreide bebouwing.

Ambitie

- Verbeteren van de beleefbaarheid en de aantrekkelijkheid van het bijzondere ontginningslandschap, onder andere door behoud en herstel van de wallen.
- Nieuwe ontwikkelingen zodanig vormgeven dat zij zich voegen in het kleinschalige karakter van het gebied.
- In stand houden van de relatie met het landschap door het koesteren van onbebouwde kavels tussen de bebouwing.

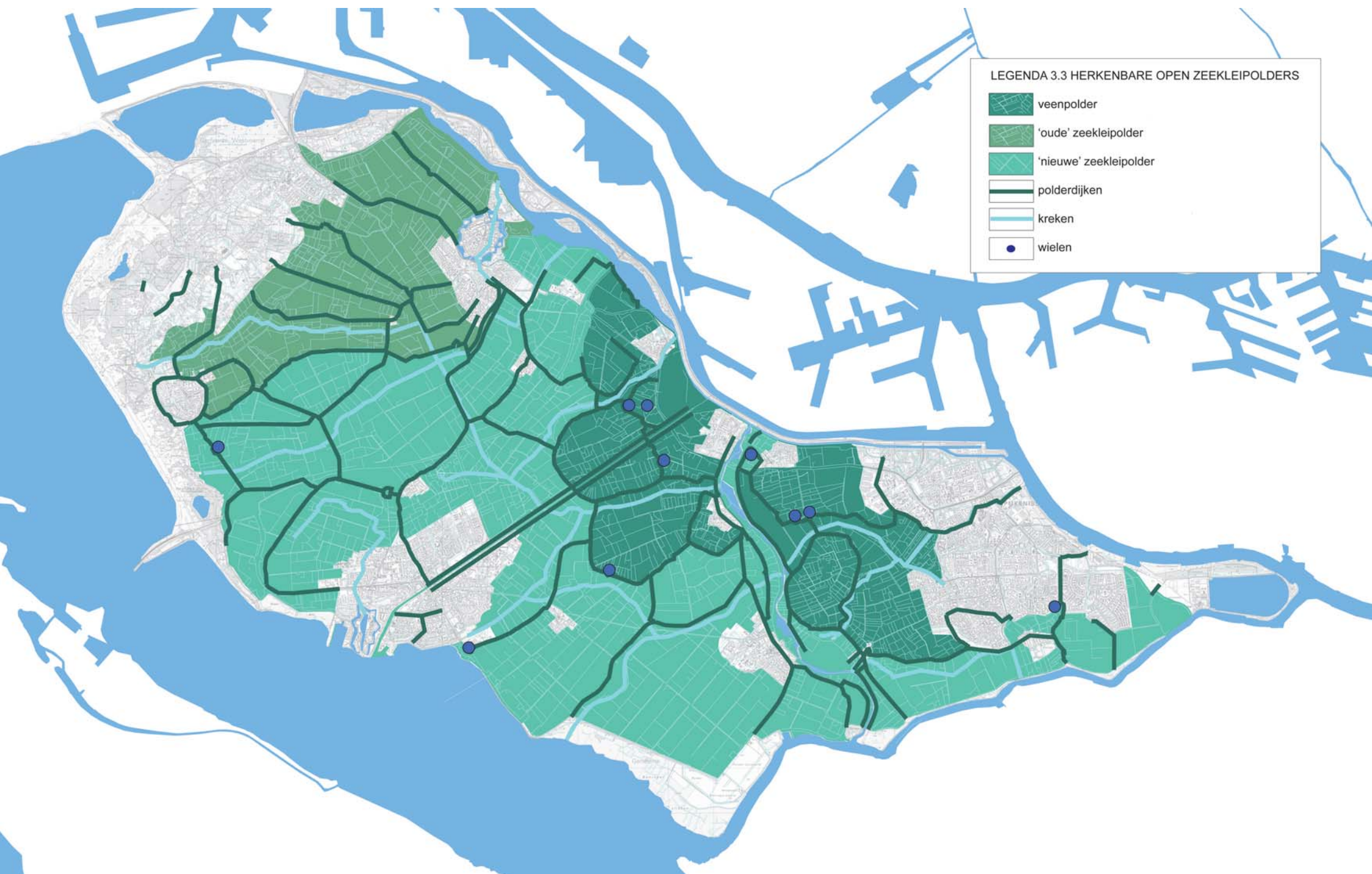
Zanderijen

Karakteristiek

De Schapengors en de Stuijfakker liggen in het overgangsgebied tussen de duinen en de zeekleipolders. Deze gebieden zijn van oorsprong zeekleipolders die in de loop van de eeuwen met duinzand zijn overstoven. De laag duinzand maakte de bodem geschikt voor tuinbouw, waardoor een zeer divers en kleinschalig landschap is ontstaan van bebouwingslinten, boomgaarden, kassen, akkers en bospercelen.

Ambitie

- Nieuwe ontwikkelingen zodanig vormgeven dat zij zich voegen in het kleinschalige en afwisselende karakter van het gebied.

LEGENDA 3.3 HERKENBARE OPEN ZEELEIPOLDERS

- veenpolder
- 'oude' zeeleipolder
- 'nieuwe' zeeleipolder
- polderdijken
- kreken
- wielen

3.3 Herkenbare open zeekleipolders

Kenmerken

Binnen het polderlandschap van Voorne-Putten is een onderscheid te maken tussen veenpolders, 'oude' zeekleipolders, en 'nieuwe' zeekleipolders. De oudste polders zijn omringd door ringdijken (opwaspolders), de nieuwere polders zijn van daaruit ontgonnen (aanwaspolders). Het verschil hiertussen is niet goed zichtbaar.

Ontwikkelingen

Een ruimtelijke ontwikkeling is de nivellering van de verschillen tussen de oudland- en nieuwlandpolders: de landbouwkundige verkaveling is in de loop van de tijd regelmatig geworden en nieuwe bouwlocaties trekken zich weinig aan van verschillen in de ondergrond. Dominante trends in het landbouwkundig gebruik zijn intensivering (glastuinbouw), schaalvergroting (waardoor soms agrarische bebouwing vrij komt) en verbreding.

Veenpolders

Karakteristiek

De veenpolders behoren samen met de oude zeekleipolders tot de oudste polders op Voorne-Putten. Met een ringdijk zijn gebieden waar een dunne kleilaag op het veen was afgezet omsloten. De polders kenmerken zich door een onregelmatig verkavelingspatroon. De kleine poldereenheden en beplante dijken zorgen voor een kleinschalig karakter. De veenpolders liggen wat lager dan het omringende land, en zijn natter en minder draagkrachtig dan de zeekleipolders. Het natte karakter is goed te zien in de polder Biert, een van de oudste en meest gave ringpolders van Voorne-Putten. Het natte, licht brakke milieu zorgt voor bijzondere vegetatie, weidevogels en ganzen. In de polder Simonshaven ligt een voor Voorne-Putten uniek inversielandschap, waar de kreken die tijdens het inpolderen beneden het niveau van het omringende land lagen vandaag de dag te herkennen zijn als glooiingen in het landschap.

Ambitie

- Herkenbaar houden van het verschil tussen de veenpolders en de zeekleipolders door versterken van de beplanting van de dijken van de veenpolders.
- Ontwikkelingen houden rekening met de minder draagkrachtige bodem van de veenpolders.
- Herkenbaar houden van de onregelmatige patronen in het landschap die duiden op voormalige kreekruigen en getijoeverwallen (inversielandschap)
- Kleinschalige ontwikkelingen passen goed bij het karakter van de polders

Oudland is vaak kleinschalig, onregelmatig verkaveld.

De 'nieuwe' polders zijn planmatig verkaveld en vaak grootschalig.

Oude' zeekleipolder

Karakteristiek

De ringpolders in het westen tegen de duinen aan behoren tot de oude polders van Voorne-Putten. In de loop van de tijd zijn hoogteverschillen gladgetrokken en zijn de polders opnieuw verkaveld. Het landschap is nog steeds kleinschaliger en onregelmatiger dan in de nieuwere zeekleipolders.

Ambitie

- Behoud van de karakteristiek van de oude zeekleipolders
- Behoud patroon van (ring)polders en kleinschalige verkaveling.
- Nieuwe ontwikkelingen inpassen in het kleinschalige landschap.

Wielen

Karakteristiek

De nog aanwezige wielen vertellen over de strijd die de mens heeft geleverd tegen het water. Daar waar het water door een dijk brak ontstond achter de dijk een diepe plas. Bij het herstel werd het nieuwe stuk dijk om de plas gelegd, waardoor de dijken een steeds grilliger karakter kregen.

Ambitie

Behouden en herkenbaarder maken van de wielen.

Nieuwe zeekleipolder

Karakteristiek

De nieuwe zeekleipolders ontstonden door een stelselmatige inpoldering van opgeslibde zandplaten. Deze polders hebben overwegend een planmatige, hoekige vorm. De ondergrond bestaat uit zandige en zavelige gronden met een hogere ligging dan de klinkgevoelige veenpolders. De verkaveling en het waterstelsel hebben een rationele opzet, waarin de voormalige kreken onregelmatigheden vormen. De maat en schaal van de nieuwanlandpolders verschillen. Aan de noordzijde van Voorne-Putten zijn de dijken vaak beplant en is er lintbebouwing. Door de omsluitende dijkstructuren en lege binnenruimtes ontstaan omkaderde gebieden. De zuidelijke zeekleipolders zijn opener. De poldereenheden zijn groter, met minder bebouwing en beplanting.

Ambitie

- Behoud van het regelmatige grootschalige verkavelingspatroon in de polder.
- Behouden van de openheid en uitgestrektheid van de polder.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen doen geen afbreuk aan de openheid en de weidsheid van de polder.

Polderdijken

Karakteristiek

De dijken vormen belangrijke structurerende elementen in het landschap. Ze verdelen het landschap en bieden een panorama op de omgeving. Er zijn verschillende typen dijken: de dijken van de ringpolders en de dijken van de aanwasopolders.

Ambitie

- De ringdijken (veenpolders) worden -zo mogelijk- stevig ingeplant.
- De dijken van de overige polders worden eveneens beplant, maar met grotere tussenafstanden.
- De dijken benutten voor het ontwikkelen van en samenhangend recreatiefnetwerk door deze toegankelijk te maken. De routes liggen bij voorkeur op de kruin van de dijk.
- Ontwikkelen van het netwerk aan dijken tot een ecologisch netwerk

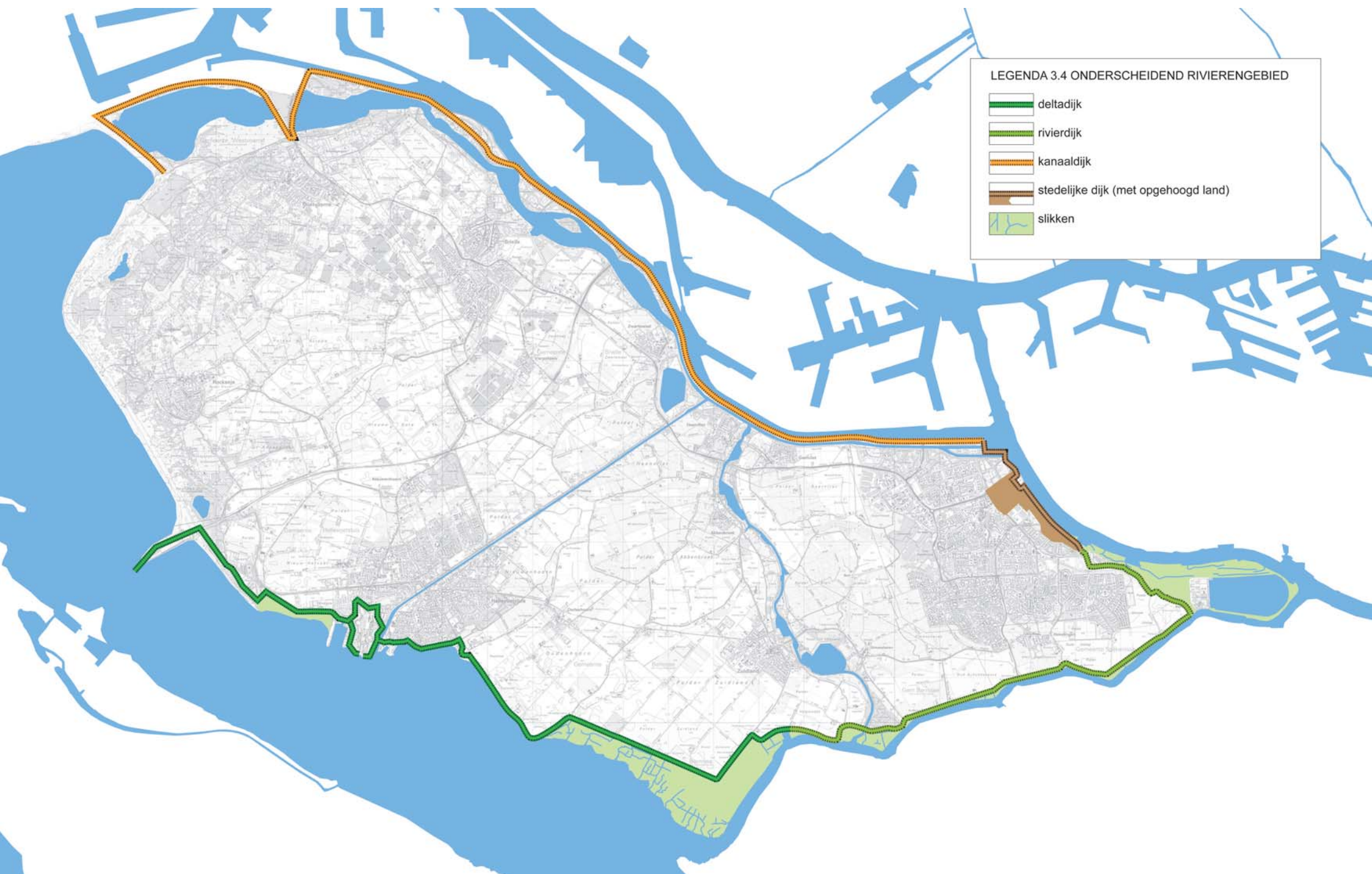
Kreken

Karakteristiek

De kreken in de zeekleipolder vormen door hun slingerende vorm onregelmatigheden in de rationele verkavelingsstructuren. De kreken zijn uimtelijk weinig structurerend omdat er geen opgaande beplanting aan gekoppeld is. Waar rietoevers aanwezig zijn, worden de kreken meer zichtbaar in het landschap.

Ambitie

- Zichtbaar en herkenbaar maken van de kreken door in te zetten op natuurlijke oevers en behoud van het kronkelig patroon.
- Versterken van de ecologische betekenis van de kreken
- Koppelen van recreatieve routes aan de kreken.
- Hoog opgaande beplanting beperken.

LEGENDA 3.4 ONDERSCHIEDEND RIVIERENGEBIED

- deltadijk
- rivierdijk
- kanaaldijk
- stedelijke dijk (met opgehoogd land)
- slikken

3.4 Delta en onderscheidend rivierengebied

Kenmerken

Het rivierengebied en voormalige zeearmen vormen een omlijsting van Voorne-Putten waarin vijf karakters zijn te onderscheiden:

- Deltadijkzone langs het Haringvliet
- Rivierdijkzone langs het Spui en de Oude Maas
- Kanaaldijkzone langs Het Hartelkanaal en het Brielse Meer
- Stedelijke dijk (met opgehoogd land)
- Slikken

Ontwikkelingen

Ontwikkelingen die in het rivierengebied spelen zijn: dijkverhoging en -versteviging, ruimtereserveringen voor water en dijken en het geven van meer ruimte voor rivieren in buitendijkse (bijvoorbeeld door ontbossing en nieuwe geulen).

Deltadijk

Karakteristiek

Aan de zuidzijde van Voorne-Putten ligt het Haringvliet. De dijk is strak en hoog met een hoekig karakter, passend bij de grote maat van het water. Wegen liggen onderaan de dijk, eventuele fietspaden op de dijk. Vanaf de dijk heb je uitzicht over het grote water en de uitgestrekte buitendijkse slikken.

Ambitie

- Voortbouwen op het karakteristieke verschil van de noordelijke rand met een parkachtig karakter en de randen langs het Haringvliet met een open karakter.
- Behouden van het hoge, steile en hoekige karakter van de deltdiijk.
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de dijk als herkenbare landschappelijke drager van het gebied. De dijk als 'drempel' aan de horizon.
- Behouden en versterken van een eenduidig doorgaand profiel en dijkvorm.
- Behouden van het zicht vanaf de dijk op het

grote water én op de open zeeleipolders aan de landzijde.

- Eventuele nieuwe ontwikkelingen liggen onder/achter de dijk.
- Behouden en versterken van het dwarsprofiel en gekoppelde routes: weg aan voet van de dijk, fietspad op de kruin van de dijk.

Rivierdijk

Karakteristiek

Het Spui is ontstaan bij de Sint-Elisabethsvloed van 1421. Tegenwoordig vormt het Spui een slingerende rivier, begrensd door dijken. Het buitendijkse gebied is beperkt tot een relatief smalle zone. Het pontje bij Nieuw Beijerland (Hoekse Waard) en de fietspont van Spijkenisse-Oud Beijerland-Rhoon apelleren aan het eilandgevoel.

Aan de noordoostzijde van Voorne-Putten ligt de Oude Maas. De Oude Maas ligt tussen de stedelijke bebouwing van Spijkenisse en Hoogvliet. Ophoging en beplanning van buitendijkse gebieden maken de dijk minder herkenbaar. Langs de Oude Maas zijn kribben kenmerkende elementen.

Buitendijks gebied langs de zeedijk aan het Haringvliet.

Rivierdijk langs het Spui.

De dijken langs het Spui en de Oude Maas zijn te typeren als rivierdijken. Deze dijken zijn hoog, en speels van vorm. Wegen liggen aan de voet van of op de dijk.

Ambitie

- Voortbouwen op het karakteristieke verschil van de noordelijke rand met een parkachtig karakter en de randen langs het Spui met een open karakter.
- Behouden van het hoge en ronde verloop van de rivierdijk
- Nieuwe ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de dijk als herkenbare landschappelijke drager van het gebied. De dijk als 'drempel' aan de horizon.
- Behouden van het zicht vanaf de dijk
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen liggen onder/achter de dijk.
- Behouden en versterken van het dwarsprofiel en gekoppelde routes: weg aan de voet van de dijk, fietspad op de kruin van de dijk.

Kanaaldijk

Karakteristiek

Aan de noordzijde van Voorne-Putten vormt het Hartelkanaal samen met het evenwijdig lopend Voedingskanaal van het Brielse Meer een watertechnische en formele scheiding met het Rotterdamse havengebied. Waar het Hartelkanaal en het Brielse Meer naast elkaar liggen is een parkachtige omgeving gemaakt. Dit geeft een besloten sfeer en maakt het havengebied minder zichtbaar. De dijk zelf is lager en niet erg nadrukkelijk aanwezig.

Ambitie

- Versterken van het groene parkachtige karakter van de dijk langs het Brielse Meer en het Hartelkanaal.
- Nieuwe ontwikkelingen passen in het groene en recreatieve karakter.
- Behouden van het gebied als groene drempel tussen Voorne-Putten en de Rotterdamse Haven.

Stedelijke dijk

Karakteristiek

In het stedelijke gebied van Spijkenisse is het gebied langs de dijk gedeeltelijk opgehoogd en is de dijk opgenomen in het stedelijke weefsel. De dijk als lijnvormig element is minder herkenbaar geworden, en het onderscheid tussen buiten- en binnendijks gebied is vervaagd.

Ambitie

- Behouden en herstellen van de herkenbaarheid van het dijkprofiel.
- Versterken van het contrast tussen binnen- en buitendijkse gebieden.
- Behouden en herstellen van openbaarheid van oevers, zodat een continue route langs het water mogelijk wordt.

Slikken

Karakteristiek

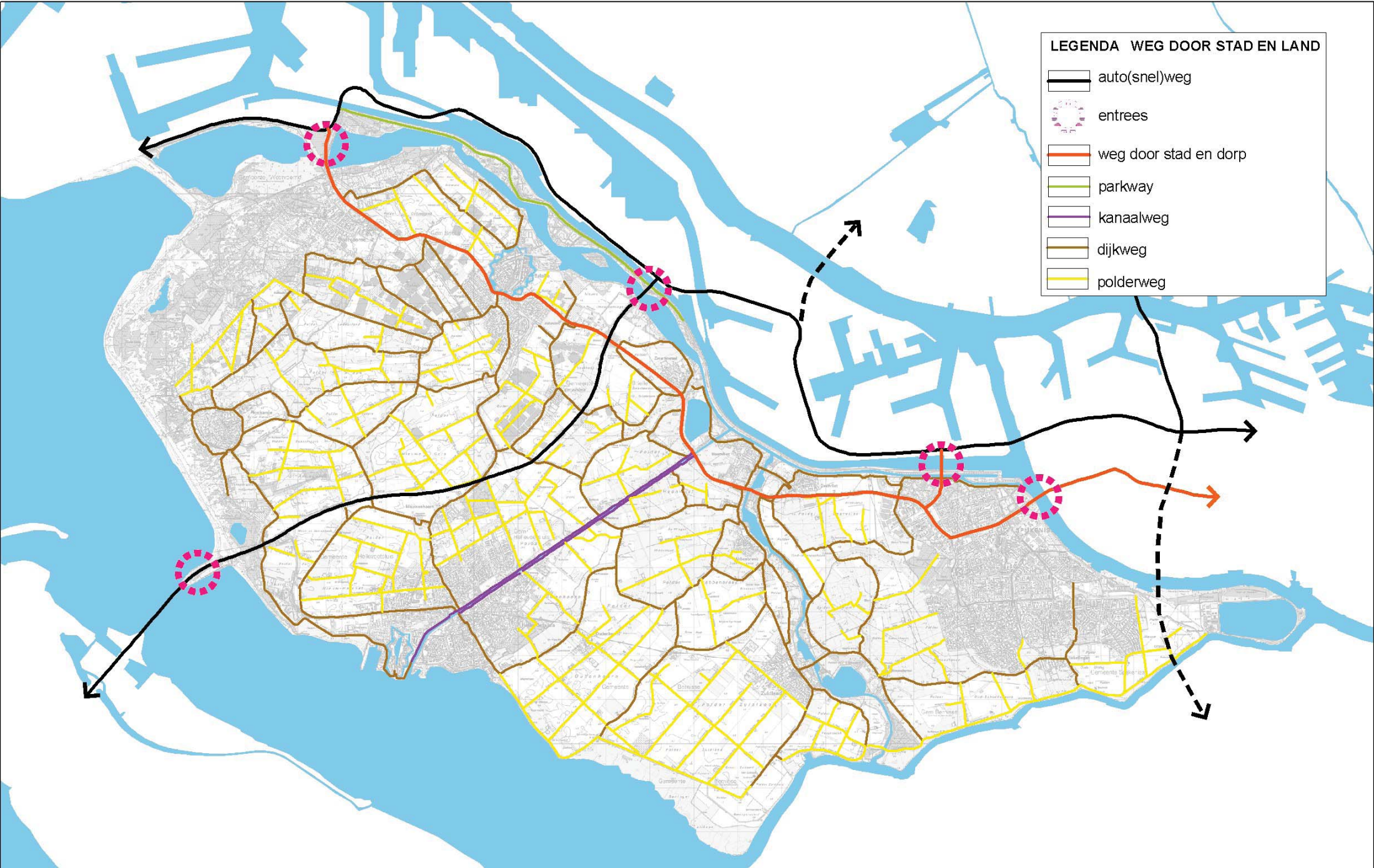
De Beninger Slikken is een nat natuurgebied met riet en bosopslag. Het gebied staat onder directe invloed van het water van het Haringvliet en draagt bij aan de robuuste uitstraling van het deltagebied. Langs het Spui zijn de slikken kleiner. De buitendijkse gebieden langs de Oude Maas zijn gedeeltelijk opgehoogd en ingeplant. De getijdewerking is hier nog wel enigszins aanwezig.

Ambitie

- Versterken van het contrast tussen binnen- en buitendijkse gebieden.
- Versterken van het natuurlijk landschap op basis van dynamische natuurlijke processen, wisselende waterstanden, zoet-zout overgangen op de slikken.

LEGENDA WEG DOOR STAD EN LAND

- auto(snel)weg
- entrees
- weg door stad en dorp
- parkway
- kanaalweg
- dijkweg
- polderweg

3.5 Weg door stad en land

Kenmerken

Het eiland heeft geen autosnelweg, maar is voor de ontsluiting grotendeels afhankelijk van de A15/N15 die in het noorden door het havengebied loopt. In weg door stad en land wordt het wegenstelsel van Voorne-Putten ruimtelijk uiteengelegd. Hieronder worden behandeld: de auto(snel)weg (N57), de entrees waar men het eiland op komt, de weg door stad en dorp (N218/N493), de Parkway (Krabbeweg), de Kanaalweg, dijkwegen en polderwegen.

Ontwikkelingen

- Mogelijke opwaardering van de N57 naar A57 ten behoeve van de ontsluiting van Voorne-Putten en de zuidelijke delta.
- Mogelijke doortrekking van A4 ten oosten van Spijkenisse. De doorgetrokken A4 doorsnijdt een klein deel van Voorne-Putten en voegt een nieuwe entree aan het gebied toe.
- Mogelijke aanleg van een 2de oeververbinding.

Auto(snel)weg

Karakteristiek

De N57 vormt de ontsluiting van de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden. Kenmerkend is de afwisseling van water en land, en het weidse uitzicht vanaf de weg. De N57 ligt autonoom in het landschap; bij de aanleg is weinig rekening gehouden met de ondergrond waardoor de weg de oudere landschappelijke patronen doorsnijdt.

Ambitie

- Vormgeving van de autonome weg zo puur en verkeerskundig mogelijk houden, zodat de doorlopende landschappelijke patronen aan weerszijde van de weg herkenbaar blijven.
- Bewaren van het uitzicht over het landschap.
- Behouden en versterken van de overgangen tussen land en water door sterke, heldere entrees naar het eiland te maken.
- De weg vrij houden van bebouwing.
- Ontwikkelingen rond de weg oppakken als integrale gebiedsopgaven met speciale aandacht voor: verknoping met het onderliggend wegennet, het verminderen

van de barrièrewerking voor doorgaande recreatieve en ecologische verbindingen.

Weg door stad en dorp

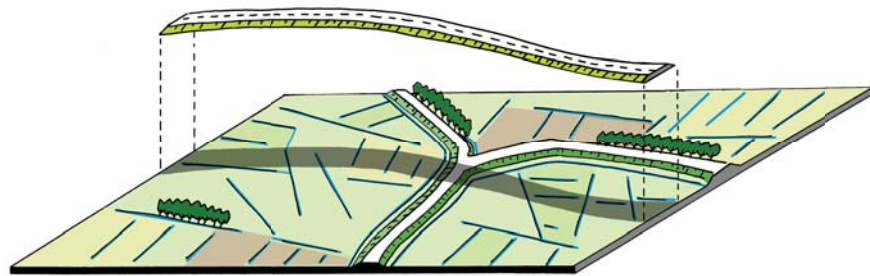
Karakteristiek

De N218 ligt aan de noordzijde van Voorne-Putten en rijgt de dorpen en steden aan de noordkant van het eiland, Spijkenisse, Geervliet, Heenvliet, Zwartewaal, Brielle en Oostvoorne aan elkaar. Bepalend in het beeld zijn dan ook het ritme van de dorpen en steden, waar ook vaak beplanting langs de weg is aangebracht, en het vrije uitzicht op de polders daartussen.

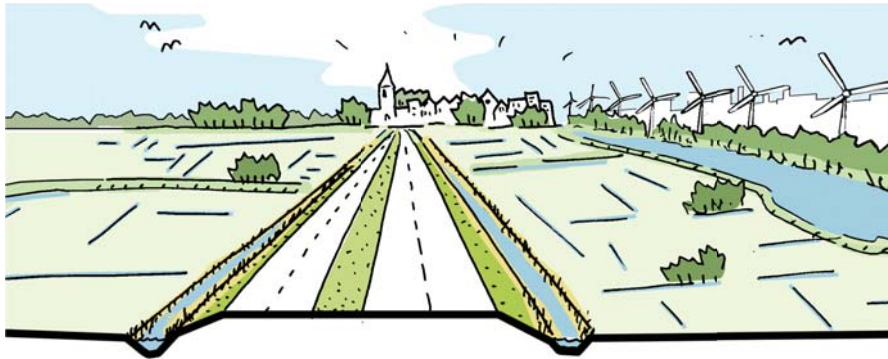
De weg vormt een lengtedoorsnede van het landschap van Voorne-Putten en kruist daarbij de vele dijken van de zeekleipolders op dijkhoogte. Op deze wijze wordt vrijwel constant ervaren dat een polder in- of uit wordt gereden.

Ambitie

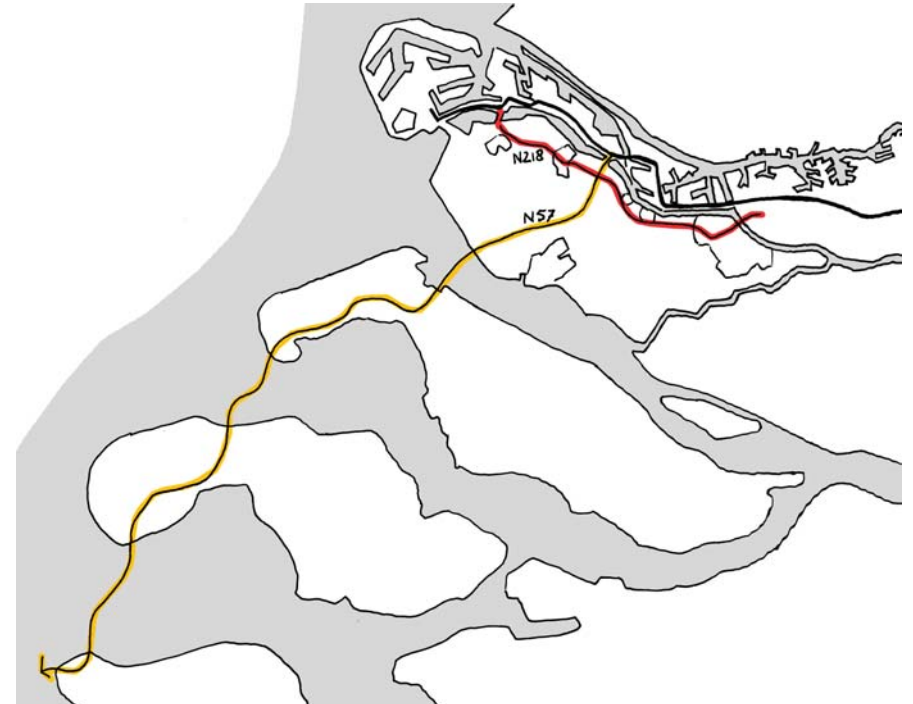
- Behouden van het ritme van dorp naar dorp door tussenruimten vrij te houden van bebouwing.

principe autonome weg (N57): de weg doorsnijdt oudere patronen in het landschap.

Weg door stad en dorp (N218); behoud van het weidse uitzicht en het ritme van dorp naar dorp.

Autoweg N57 vormt de entree van de Zuidhollandse en Zeeuwse eilanden. De N218 (weg door stad en land) vormt een lengtedoorsnede van Voorne-Putten.

Impressie: entrees naar het eiland: behouden en versterken van het eilandgevoel door de overgang water- land te benadrukken.

- Behouden en versterken van het contrast tussen de openheid van de polders en de beslotenheid van de dorpen door de weg in te planten ter hoogte van de dorpen, en onbeplant te laten door de polders.
- Behouden van het ritme hoog - laag, polder in - polder uit, dus voorkomen dat het landschap geëgaliseerd wordt.

Parkway

Karakteristiek

Op een lager schaalniveau onderscheiden we het stelsel van lokale wegen. In dit stelsel is de Krabbeweg een bijzonder element. De weg ligt op de teen van de dijk langs het Hartelkanaal, evenwijdig aan de A15/N15 en de N218. Het zicht over het water van het Brielse Meer, en het vele parkachtige recreatieve groen langs de weg geven de ervaring van een parkway.

Ambitie

- Krabbeweg verder ontwikkelen tot aantrekkelijke parkway door een recreatief gebied.
- Behouden en versterken van een gevarieerd zicht over water, groen en recreatiegebieden.
- Nieuwe recreatieve ontwikkelingen dragen bij aan het parkachtige karakter langs de weg.

Kanaalweg

Karakteristiek

De Kanaalweg West en Kanaalweg Oost vormen een aparte categorie in het wegenstelsel van Voone-Putten. Deze lange rechte wegen liggen op de dijken langs het kanaal. Enerzijds vormen deze wegen en het kanaal een onderbreking in het patroon van landelijke dijkweggetjes, anderzijds vormen ze een belangrijke entree voor Hellevoetsluis.

Ambitie

- Versterken van de weg als aantrekkelijk entree voor Hellevoetsluis.
- Behouden van zicht over de polders.
- Herkenbaar houden van het onderliggende dijken- en krek patroon.
- Nieuwe ingrepen doen recht aan het karakter van de lange lijn; eenduidigheid in de inrichting.
- Zorgen voor een aantrekkelijke route, en versterken van de continuïteit door het aanbrengen van laanbeplanting.

Dijkweg

Karakteristiek

De dijkwegen vormen de informele ontsluiting van het gebied. Het labyrintachtige karakter zorgt voor een aantrekkelijke beleving van Voorne-Putten. De wegen over de dijken zijn vergroeid in het landschap en worden vaak begeleid door beplanting. Hier en daar is er bebouwing aan de dijk aanwezig in de vorm van losse huizen, of als lint. Tussendoor is er zicht over de polders. Enkele wegen liggen direct aan de voet van een dijk, zoals de Zeedijk, de Schuddebeursdijk en de Aaldijk. deze zijn opgenomen als polderwegen, aangezien ze daar meer overeenkomsten mee vertonen.

Ambitie

- Behouden van het typerende profiel van de dijkweg: een smalle weg, grastalud (eventueel met beplanting) en een teensloot.
- Behouden van het informele, lokale en labyrintachtige karakter van de dijkwegen.
- Geen grootschalige ontwikkelingen aan de dijkwegen koppelen, behouden van zicht over het landschap.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen liggen als losse elementen aan de dijk, dus geen nieuwe lintbebouwing.
- Dijkwegen als belangrijk onderdeel van de recreatieve routestructuur.

Parkway: behouden en versterken van het groene recreatieve karakter.

lokale weg: duinlint

Dijkweg; behouden van profiel en zicht op de polders.

Weg door stad en dorp; behouden van ritme en zicht op dorpen en polders.

Polderweg

Karakteristiek

De polderwegen vormen de ontsluiting voor bebouwing en bedrijvigheid in de polders. De lange, rechte, laagliggende wegen vormen een interessant contrast met de eerder genoemde dijkwegen. Verspreid aan de polderwegen bevinden zich vaak boerenerven.

Ambitie

- Behouden van het rechte smalle karakter van het wegprofiel.
- Vrijhouden van doorgaande beplanting.
- Behouden van de weg als ontsluiting voor gespreid liggende bebouwing en bedrijvigheid.
- Bij nieuwe ontwikkelingen aan de weg blijft zicht naar het polderlandschap mogelijk. Dus geen grootschalige aaneengesloten bebouwing.

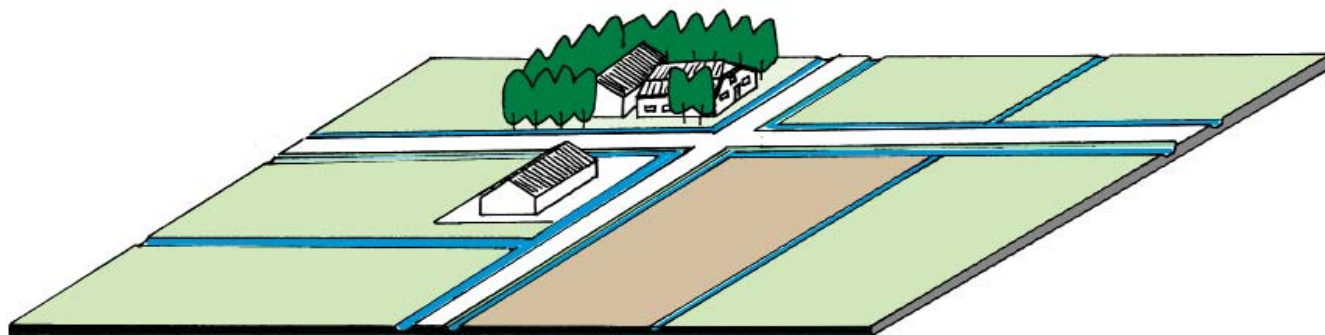
Entrees

Karakteristiek

Vanaf de A15/N15 zijn drie directe verbindingen naar Voorne-Putten: de Hartelbrug, de Harmsenbrug/Brielse Brug en het Stenen Baakplein. Vanuit Hoogvliet is een verbinding (Spijkenisserbrug) via de N493 (die vanaf het Hartelkruis overgaat in de N218; weg door stad en dorp). De bruggen werken als entrees en onderstrepen dat Voorne-Putten een eiland is.

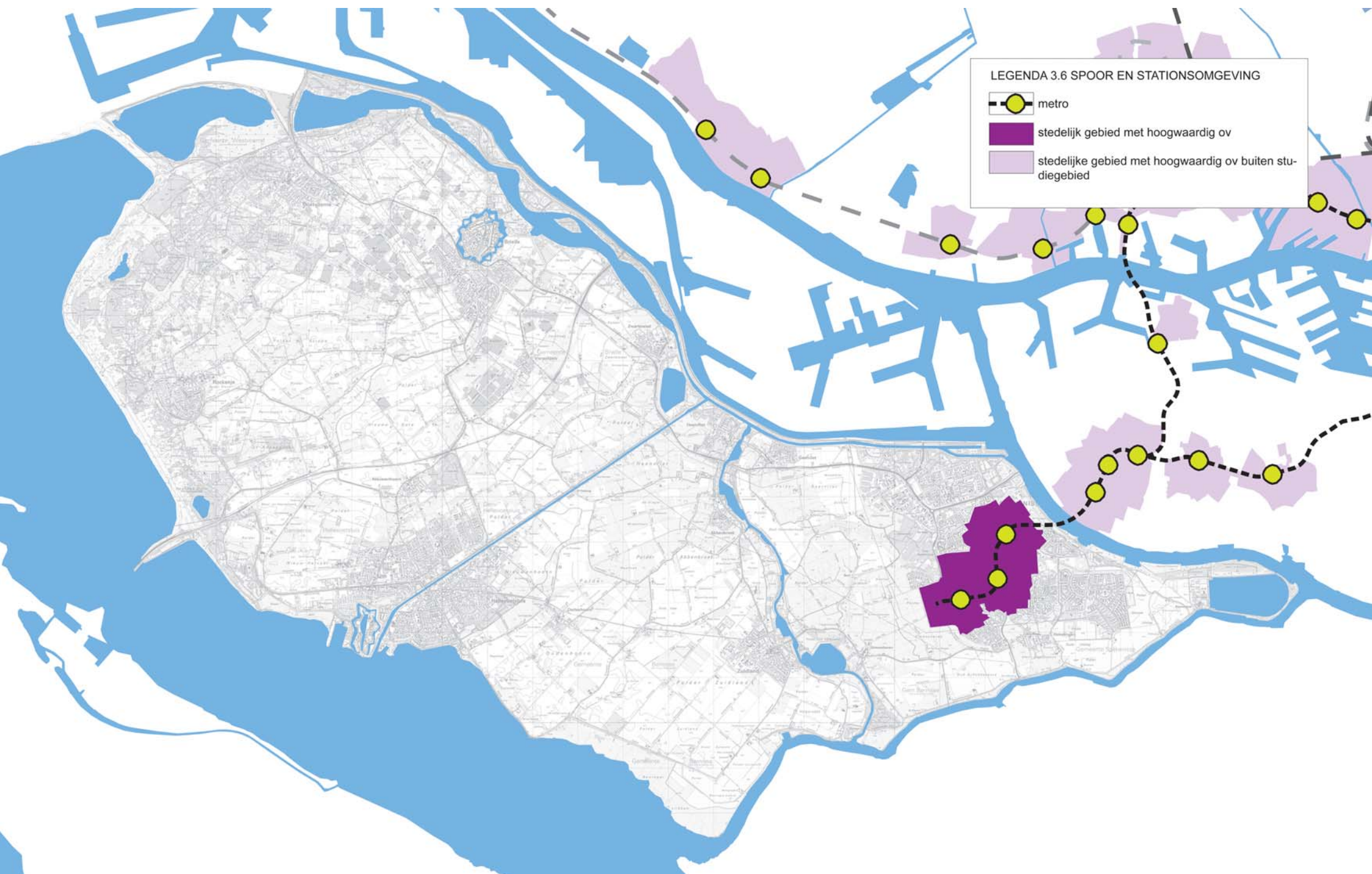
Ambitie

- Heldere entrees naar Voorne-Putten maken, die het eilandgevoel versterken.

Polderwegen; lange, rechte, smalle, en laagliggende ontsluitingswegen binnen de polder.

LEGENDA 3.6 SPOOR EN STATIONSOMGEVING

- metro
- stedelijk gebied met hoogwaardig ov
- stedelijke gebied met hoogwaardig ov buiten studiegebied

3.6 Doorsnijdend spoor, verdichte stationsomgeving

Kenmerken

Het openbaar vervoer op Voorne-Putten bestaat voornamelijk uit busverbindingen.

Metro

Karakteristiek

In Spijkenisse eindigt het metronet van Rotterdam. Het eindstation ligt op korte afstand van de stadsrand.

Ambitie

- Ontwikkeling van het metrostation als recreatief transferium, met onder ander fietsenverhuur, pendeldiensten naar het strand en een veerdienst naar Brielle.
- Ontwikkelen van een stationsgebied met een aantrekkelijke kwaliteit, waar juist de karakteristiek van Spijkenisse als eindpunt geaccentueerd kan worden.

Stedelijk gebied met hoogwaardig OV

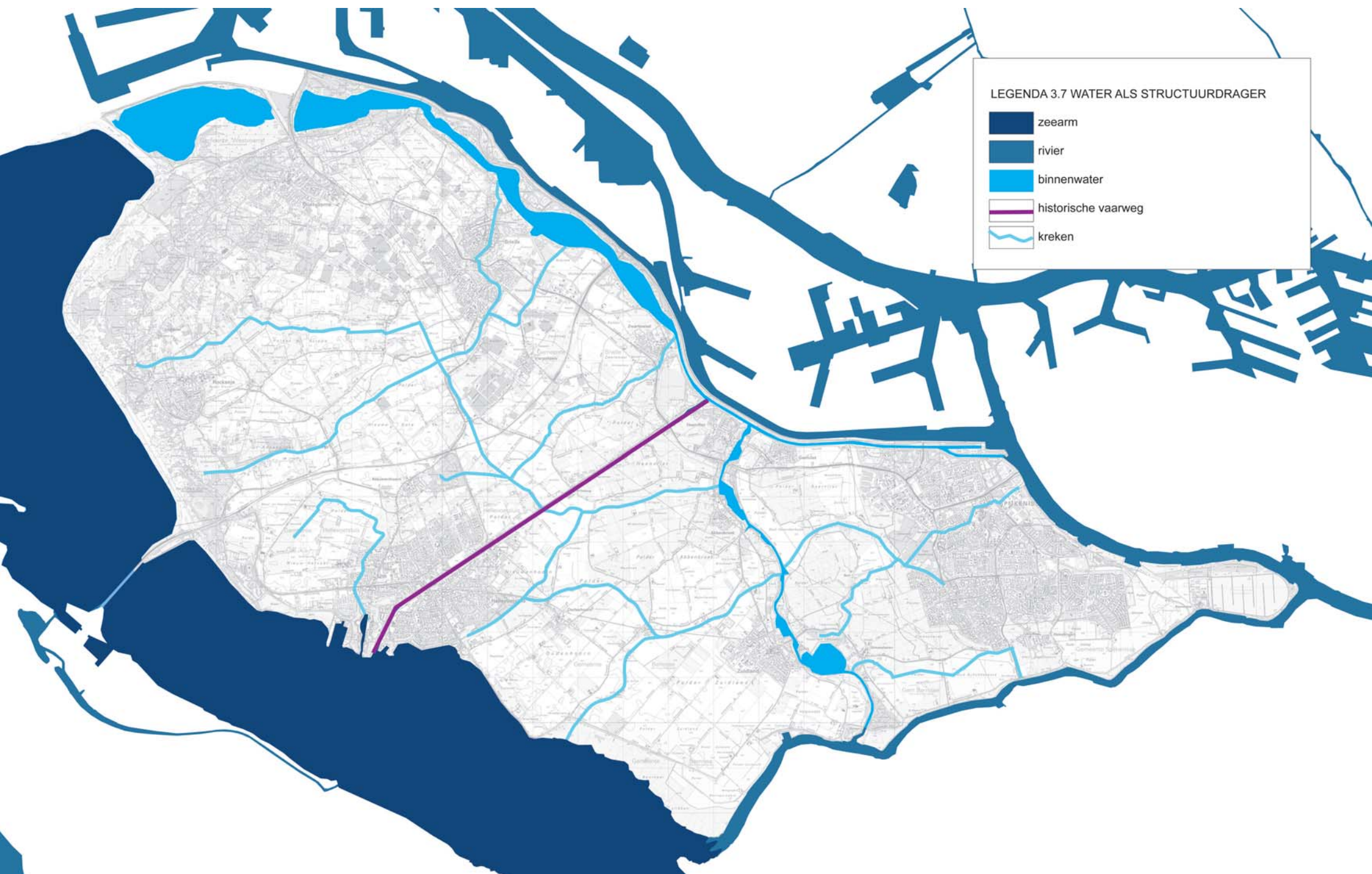
Karakteristiek

Spijkenisse vormt het eindpunt van het metronetwerk vanuit Rotterdam. Een recreatieve route leidt vanuit het station het landschap in.

Ambitie

- Zwaartepunt van de verstedelijking ligt in stad en dorp binnen de invloedssfeer van hoogwaardig openbaar vervoer
- Behouden en versterken van een duidelijke aansluiting van routes tussen de haltes en het omringende landschap.

LEGENDA 3.7 WATER ALS STRUCTUURDRAGER

- zeearm
- rivier
- binnenwater
- historische vaarweg
- kreken

3.7 Water als structuurdrager

Kenmerken

Het waterstelsel van Voorne-Putten laat een hiërarchische reeks zien van zeearm via rivier, binnenwater en kreek naar de kavelsloten. We benoemen hier apart de Zeearm (Haringvliet), de Rivier (het Spui en de Oude Maas), het Binnenwater (Bernisse en Brielse Meer), de historische vaarweg (Kanaal door Voorne) en de krekken.

Ontwikkelingen

In het gebied is sprake van verzilting. Getijdewerking die van belang is voor natuurontwikkeling kan botsen met het agrarisch belang van zoet water voor de landbouw. In het gebied worden ecologische oevers aangelegd.

Zeearm

Karakteristiek

Het water van de Haringvliet heeft de grote maat die hoort bij de zeearm.

Ambitie

- Vrijhouden van het zicht op het Haringvliet.

Rivier

Karakteristiek

In het Spui en de Oude Maas is de getijdewerking nog merkbaar.

Ambitie

- Herkenbaar maken van getijdewerking in de rivieren.
- Zichtbaar maken van het onderscheid tussen rivieren met getijdewerking en afgedamde rivieren.

Binnenwater

Karakteristiek

De belangrijkste structurerende wateren binnen de dijkkring van Voorne-Putten zijn het Brielse Meer met het voedingskanaal en de Bernisse. Het zijn wateren die tot het vroegere rivierenstelsel behoorden. Kenmerkend voor deze wateren zijn de ontworpen groengebieden langs de oevers. Water en groen vormen één parkachtig geheel. De Bernisse deelt Voorne-Putten in twee ruimtelijke eenheden. Het Brielse Meer met het voedingskanaal zorgt voor een groene rand langs het havengebied. Het Oostvoornse Meer vormt een overgangsbekken tussen het Brielse Meer en de Noordzee. De geïsoleerde ligging en omkadering door hoge dammen met begroeiing zorgen voor een naar binnen gekeerd karakter.

Ambitie

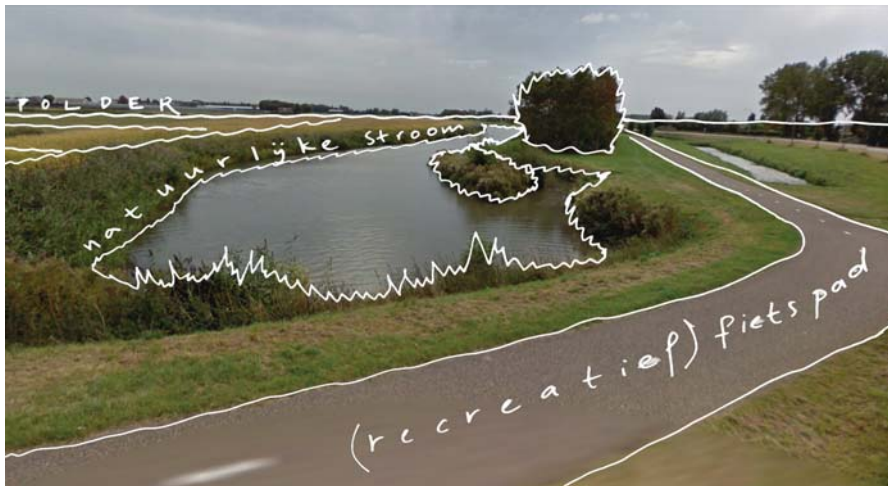
- Natuurlijke karakter van de plassen versterken en tegelijkertijd de recreatie mogelijkheden versterken.

hiërarchie in watersysteem: zee-arm - rivier - binnenwater - kreken - poldersloten.

Kanaal door Voorne-Putten.

Grillige kreken slingeren door de rationale polderstructuur en vormen ecologische en mogelijk recreatieve verbindingen

Het Brielse Meer vormt de waterrijke groene noordrand van het eiland

Historische vaarweg

Karakteristiek

De provinciale en historische vaarweg 'Kanaal door Voorne' is rond 1830 gegraven als verbinding tussen de zee en de Rotterdamse haven. Het is een kaarsrechte waterlijn, die Voorne-Putten doormidden splijt. Dijken met daarop wegen begrenzen het kanaal. Bruggen liggen op regelmatige afstand.

Het Kanaal door Voorne is gegraven om de toegang naar de havens van Rotterdam te garanderen. Deze waren lang niet altijd bereikbaar via de Maas. De monding daarvan (nu Voornse Meer en Brielse Meer) verzandde en de boten werden groter. Het huidige decor van de Rotterdamse haven is mede te danken aan deze vaarroute.

Het Kanaal door Voorne ligt verhoogd in het landschap en biedt een prachtige zichtlijn dwars door het gebied.

Ambitie

- Het kanaal door Voorne krijgt de uitstraling van regionale landschappelijke drager door continuïteit in de inrichting van de oevers en begeleidende beplanting.
- Aandacht voor zicht op en beeldkwaliteit vanaf het water, in het bijzonder bij plekken met historische ensemblewaarde.

- Beschermen van bijzondere doorzichten.

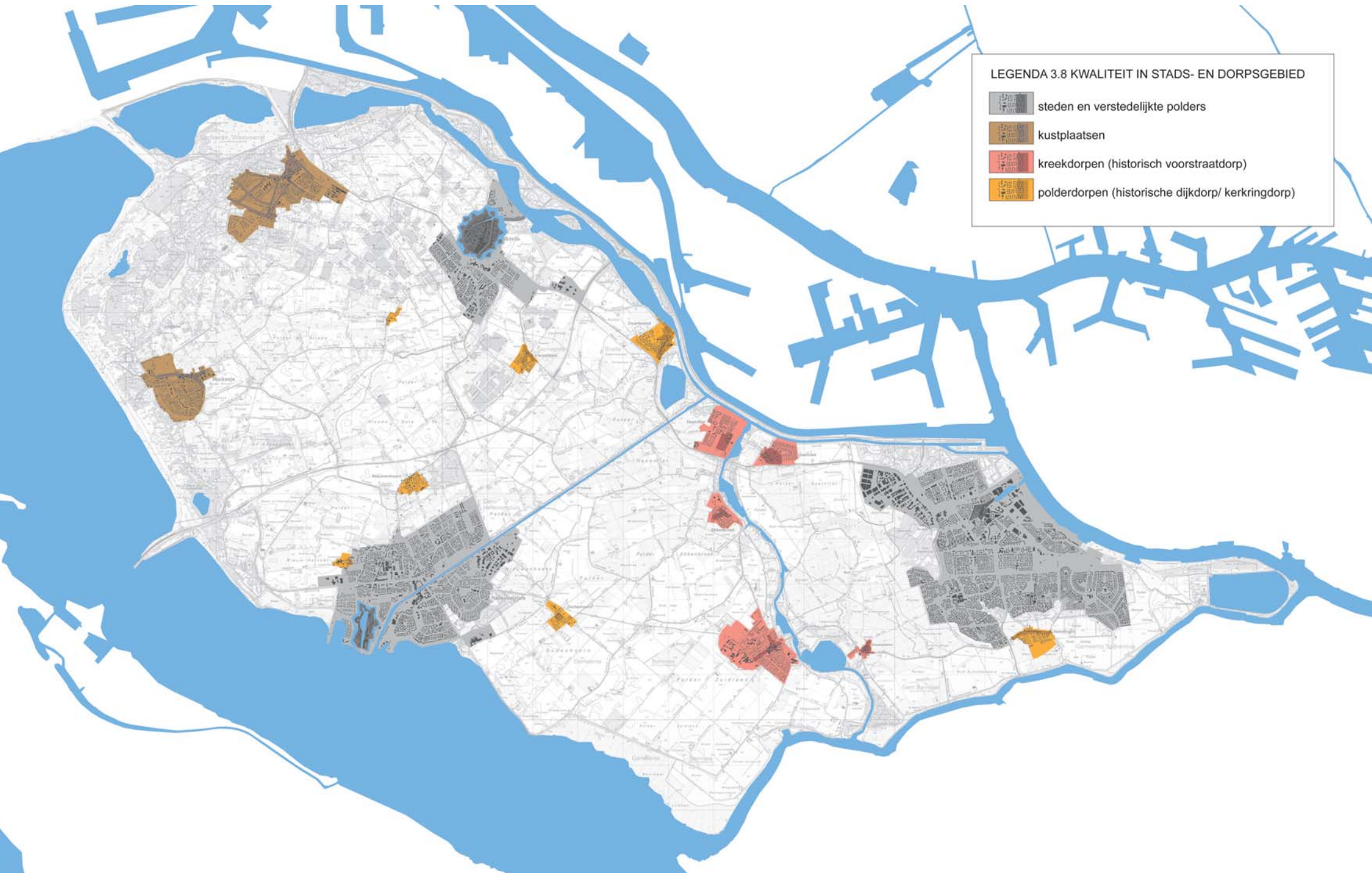
Kreken

Zie 3.3 Herkenbare open zeekleipolders

LEGENDA 3.8 KWALITEIT IN STADS- EN DORPSGEBIED

- steden en verstedelijkte polders
- kustplaatsen
- kreekdorpen (historisch voorstraatsdorp)
- polderdorpen (historische dijkdorp/ kerkringdorp)

3.8 Kwaliteit in stads- en dorpsgebied

Kenmerken

Voorne-Putten heeft een grote diversiteit aan nederzettingen. De belangrijkste steden zijn Spijkenisse, Hellevoetsluis en Brielle. Spijkenisse is in de jaren tachtig van de vorige eeuw aangewezen als groeikern van de Rotterdamse regio. De dorpen zijn zowel lijnvormig als compact van opbouw, daterend van voor, tijdens en na de systematische bedijkingen van de 12de eeuw.

Ontwikkelingen

Binnen grotere kernen van Voorne-Putten leven plannen voor stedelijke ontwikkelingen (Spijkenisse, Hellevoetsluis en Brielle). Op het platteland is krimp van de bevolking zichtbaar.

Ambitie kwaliteitskaart

- Streven naar landschappelijke verankering van bebouwing, door ontwikkeling van groen- en waterstelsels en routes. Bij nieuwe ontwikkelingen de groen- en waterstructuren zien als onlosmakelijk onderdeel van het stads- en dorpsontwerp.

Steden en verstedelijkte polders

Karakteristiek

Deze groep bestaat uit Spijkenisse, Hellevoetsluis en Brielle. Spijkenisse heeft een herkenbaar historisch centrum, maar is in de loop van de tijd uitgegroeid tot de exponent van de grote stad Rotterdam. De openbaar vervoerverbinding, moderne hoogbouw en stedelijke uitbreidingen getuigen hiervan.

Kenmerkend voor Hellevoetsluis en Brielle zijn de oude kernen binnen oude vestingen met wallen, lunetten en grachten. Hellevoetsluis presenteert zich met het historisch centrum en havens aan het Haringvliet. Brielle ligt iets teruggelegen aan het verstilde Brielse Meer. De kerken in het centrum zijn markante punten in het silhouet.

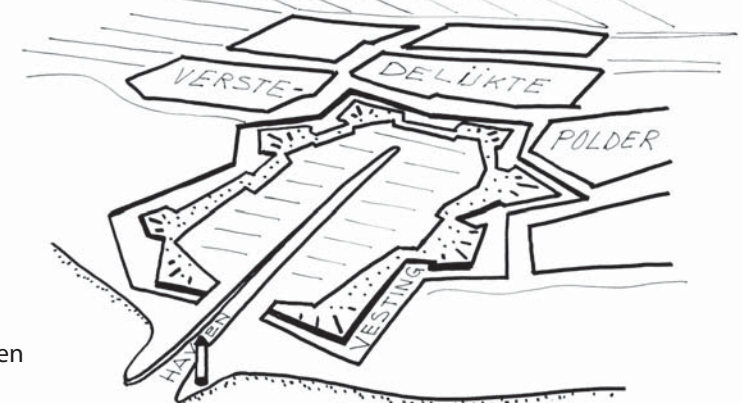
Ambitie

- Versterken van de relatie tussen de steden en het water.
- Vestingwerken van Brielle en Hellevoetsluis behouden en herstellen.

- In Spijkenisse dorpsse geschiedenis verenigen met stedelijke ambities.

Steden en verstedelijkte polder: Spijkenisse heeft een historisch centrum, maar is uitgegroeid tot een satelliet-stad van Rotterdam.

Brielle en Hellevoetsluis zijn steden met verdedigingswerken. Deze steden startten als kreekkrugdorp. Later is zijn de polders verstedelijkt.

Brielle (foto provincie Zuid-Holland)

Kustplaatsen

Karakteristiek

Voorne-Putten heeft twee kustplaatsen: Rockanje en Oostvoorne. Oostvoorne is oorspronkelijk een zandnederzetting. Vanuit de historische kern lopen lanen de duinen in. Daar omheen liggen de uitbreidingswijken die richting de duinen een ruime opzet krijgen. Hierdoor gaat het dorp geleidelijk over in het duinenlandschap.

Rockanje is oorspronkelijk een dijklint. Vanuit het lint is de oude ringpolder volgelopen met bebouwing. Door de polderbegrenzings heeft het dorp een vrij compacte opbouw. Het onderscheid tussen het oude dijklint en de uitbreidingswijken is nog goed te herkennen. Door de ligging aan zee, met strandopgangen en bijbehorend recreatie en toerisme scharen we Rockanje onder de kustplaatsen.

Ambitie

- Relatie van Oostvoorne en Rockanje met de kust versterken, door middel van heldere verbindingen tussen dorp en strand, aantrekkelijke strandopgangen en zorg voor de bijzondere bebouwingen in de binnenduinrand.
- Behouden en versterken van het duinkarakter, door het landschap ook binnen het stedelijk gebied een plek te geven (bijvoorbeeld door

openbare ruimte binnen bebouwd gebied te ontwerpen met duinspecifieke beplanting)

- Verbeteren kwaliteit en allure van de badplaatsen met versterking van de eigenheid van die plaatsen (Rockanje als dorp binnen een polder, Oostvoorne als zandnederzetting).

Kustplaatsen: Oostvoorne heeft de opbouw van een typisch binnenduinrand-ontginning. Bebouwing ligt in linten in de duinzoom.

Kreekdorpen (historische voorstraatdorpen)

Karakteristiek

De vijf middeleeuwse nederzettingen langs de Bernisse (Geervliet, Heenvliet, Abbenbroek, Zuidland en Simonshaven) hebben zich alle ontwikkeld rondom een haven. De havens hebben een rechthoekige vorm met aan drie zijden bebouwing. Vroeger hadden de havens een open verbindingen met de Bernisse. Deze verbindingen zijn afgedamd. Voorstraatdorpen delen dezelfde historische opbouw waarbij de haven met een brede (voor)straat is verbonden met een kerkring. De voorstraat staat vaak loodrecht op de dijk en loopt af naar de kerk toe.

Ambitie

- Bewaren en zichtbaar houden van de samenhang tussen alle onderdelen van een voorstraatdorp: dijk, voorstraat, kerk met eventueel gracht en kerkring.
- Doorzetten van de bescheiden maat en schaal van de bebouwing aan de dijk en aan de voorstraat.
- Herstel van de open verbinding van de havenkanalen met de Bernisse, ter versterking van de ruimtelijke en recreatieve relatie tussen dorp en water.

De nu nog herkenbare kreekdorpen liggen langs de Bernisse. In het historische centrum is nog het water van de voormalige haven herkenbaar.

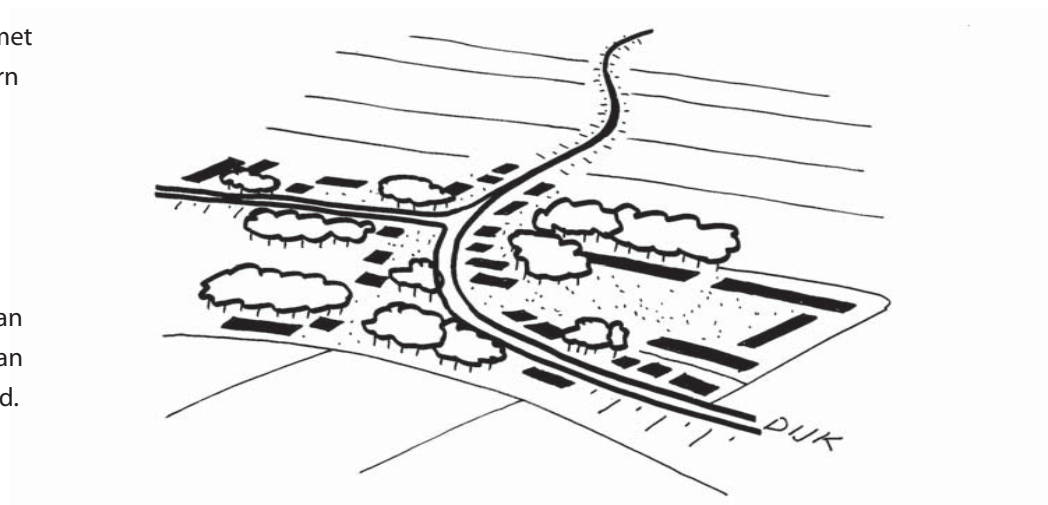
Polderdorpen (historische dijkdorp / kerkringdorp)

Karakteristiek

Verspreid in Voorne-Putten liggen enkele dorpen in de polder met een verschillende opbouw en historische ontstaansgeschiedenis. Zwartewaal, Vierpolders, Tinte, Nieuwenhoorn, en Hekelingen zijn uitgegroeide dijkdorpen. Oorspronkelijk lag de bebouwing allemaal aan de dijk, maar in de loop van de tijd zijn ook achterliggende polders bebouwd. Zwartewaal neemt een bijzondere positie in vanwege de open havenverbinding met het Brielse Meer. Nieuw-Helvoet en Oudenhoorn zijn zogeheten kerkringdorpen. De kerk staat midden op een ovaal omgracht kerkhof met daaromheen de bebouwing.

Ambitie

- Herkenbaar houden van de losse ligging van de dorpen in de polder door voorkomen van 'dichtgroeien' gebieden tussen dorp en stad.

Polderdorpen of dijkdorpen zijn nederzettingen waar de bebouwing langs de dijk is samengegroeid tot een dorp.

LEGENDA KWALITEIT IN STADS- EN DORPSRAND

- ▒ bebouwd gebied
- groenrand
- waterfront
- polderrand
- ▨ duinenrand
- dijkrand
- ⋯ stad- land verbindingen
- polderdijken
- kreken
- ▨ schootsveld

3.9 Kwaliteit van stads- en dorpsrand

Kenmerken

Op Voorne-Putten zijn vijf typen stadsranden gedefinieerd gebaseerd op de ligging in het landschap. Het zijn randen grenzend aan de duinen, de polders, groenstructuren, water of de dijk. De bebouwingsranden langs het water en de polders zijn vanaf grote afstand zichtbaar. De bebouwingsranden langs de duinen en de groenstructuren hebben een meer introvert en gelaagd karakter.

Ontwikkelingen

Natuurontwikkeling (inclusief water) in de stadsrand (zuidoostzijde Spijkenisse, zuidoostzijde Hellevoetsluis).
In de binnenduintrand wordt de oorspronkelijke bebouwing vervangen door grotere bouwvolumes. Er worden waterfronten ontwikkeld bij Spijkenisse.

Ambitie kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen aan de stads- of dorpsrand dragen bij aan het realiseren van een rand met overgangskwaliteit. Daarbij wordt voortgebouwd op de karakteristieke

verschillen in stads- en dorpsranden afhankelijk van de landschappelijke basis.

Duinenrand

Karakteristiek

Bij Rockanje en Oostvoorne grenst de bebouwing aan het duinlandschap. In het algemeen is er sprake van geleidelijke overgangen.

Ambitie

- Behoud van zachte gelaagde randen met een menging van landschappelijke elementen en bebouwing

Polderrand

Karakteristiek

De uitstraling van de stads- en dorpsranden grenzend aan de polders loopt uiteen. Soms zijn er zachte overgangen met een overlap van bebouwd gebied en agrarische polder, soms liggen bebouwing en polderland koud naast elkaar. Een voorbeeld van een zachte overgang is de zuidrand van Spijkenisse. De bebouwing staat met de achterkant naar het landschap en op een aantal plaatsen dringen dijkstructuren en waterstructuren de stad in. Ook boerderijen met erfbeplanting en oude dijken met bebouwing die voor de uitbreidingswijken staan, verzachten het

Duinenrand: Behoud van zachte randen met een menging van landschappelijke elementen en bebouwing.

beeld van de stadsrand. Een ander voorbeeld van een zachte stadsrand is aan de westzijde van Hellevoetsluis. De stad inlopende wegen, dijkstructuren en dijklinten zorgen voor contact en uitwisseling met het omliggende landschap. Openbare groenvoorzieningen en boomgaarden versterken de diversiteit van de rand.

Een voorbeeld van een scherpe stadsrand ligt aan de zuidoostzijde van Spijkenisse. De bebouwing staat met de voorkant naar de open polder. Tussen het bebouwde gebied en het agrarische gebied zijn geen verbindende structuren van beplantingen, waterstelsels of recreatieve routes.

Ambitie

- Bebouwd gebied en landschap zijn verbonden door zichtbare en begaanbare doorlopende structuren, zoals wegen, paden, dijken, lanen,

linten of waterlopen.

- Het bebouwde gebied van stad of dorp heeft een heldere rand ten opzichte van de open polder.
- Gestreefd wordt naar 'zachte' stads- en dorpsranden, door bebouwing aan de rand laag te houden, en ontwikkelingen goed landschappelijk in te passen.

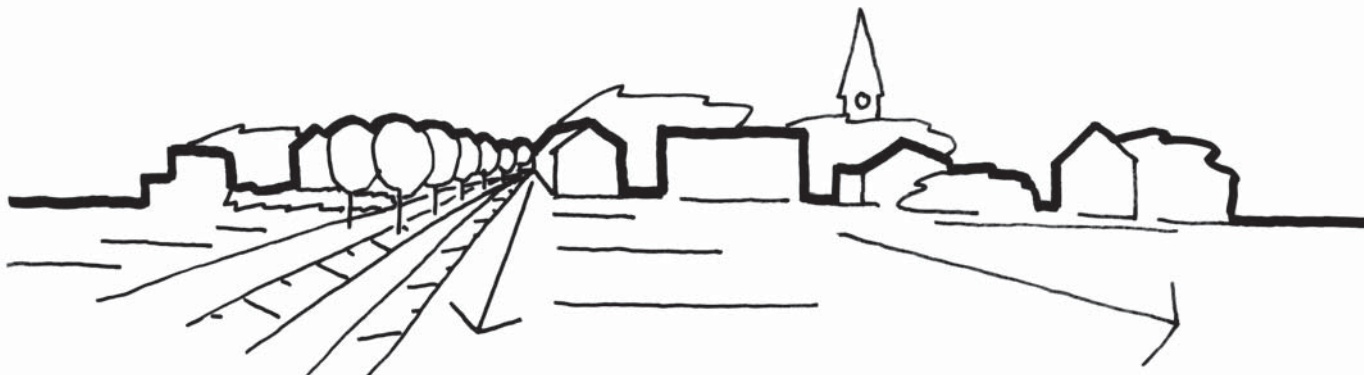
Groenrand

Karakteristiek

Voorbeelden van stadsranden die grenzen aan groenstructuren zijn de noordranden van Brielle en Spijkenisse. Tussen het vestingwerk van Brielle en het Brielse Meer liggen groene stadsrandfuncties, een haven en recreatiehuizen. De noordwestrand van Spijkenisse valt samen met de groenstructuur die door het Brielse meer en Voedingskanaal wordt gevormd. De stad verbindt zich hier sterk met de omgeving zowel door paden als door de stadrandfuncties die hier gelegen zijn.

Groenrand: Behoud en versterken van de verweving van stad en land.

Polderrand: Stad/dorp en polder liggen naast elkaar en worden beide dooraderd door het polderpatroon van dijken en waterlopen.

Ambitie

- Harde stedelijke randen kunnen worden verzacht met groene recreatieve gebieden.
- Er wordt een geïntegreerde ontwikkeling ontworpen van woon-, werk-, productie- en vrijetijdlandschappen die zoveel mogelijk aansluiten bij de ruimtelijke kwaliteiten van het omringende landschap en met een goede dooradering van recreatieve routes.

Waterfront

Karakteristiek

Voorbeelden van stadsranden grenzend aan het water zijn de waterfronten van Spijkenisse en Hellevoetsluis. De noordostrand van Spijkenisse is helder en stedelijk, direct gelegen aan de Oude Maas. Het is een front aan het water, maar achter de dijk. Vooral de hoogteaccenten dragen bij aan de confrontatie van het water en de stad. Het oude centrum ligt meer teruggelegen van de dijk. Het waterfront van Hellevoetsluis met de havens manifesteert zich nadrukkelijk aan het Haringvliet. Het vestingwerk en de hoogteaccenten zorgen voor een markante vorm en de verwevenheid met het water is groot. Het waterfront van Brielle wordt vooral bepaald door waterrecreatie en watersport met op de achtergrond het historisch silhouet met kerktoren.

Ambitie

- De bebouwingsrand vormt een helder front naar het water en wordt dooraderd door een waterstelsel met open verbindingen naar het grote water.

Dijkrand

Karakteristiek

Op enkele plekken, zoals bij Hellevoetsluis, ligt de bebouwing direct achter de dijk. De dijk vormt een heldere en strakke rand voor de bebouwing. Aan de westkant van Rockanje ligt een scherpere grens die samenvalt met de ringdijk van de polder.

Ambitie

Behouden van de heldere scherpe grens die de dijk vormt voor de stadsrand.

Schootsvelden

Karakteristiek

Een bijzondere plek wordt ingenomen door de schootsvelden van vestingen Brielle en Hellevoetsluis.

Ambitie

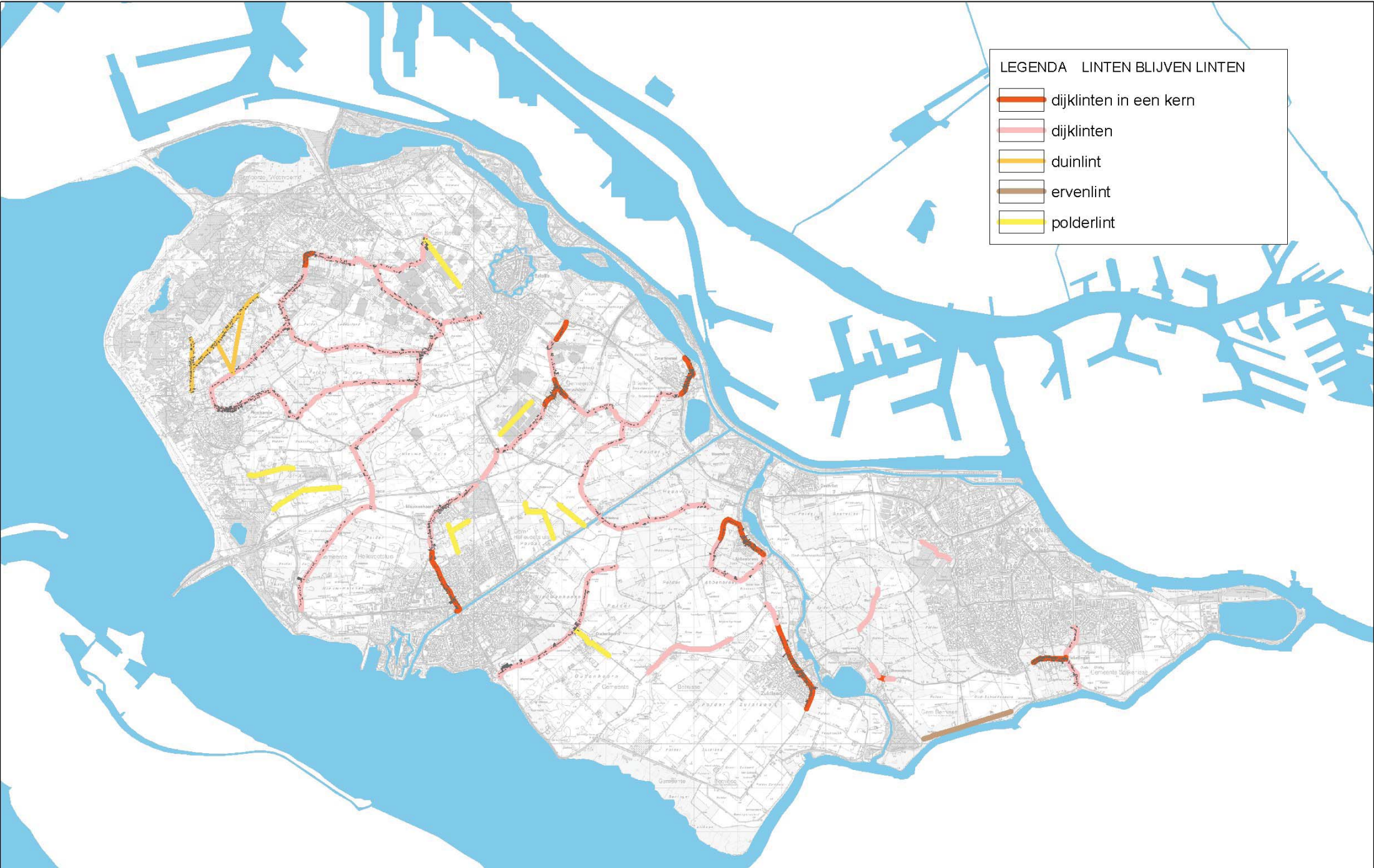
- Zoveel mogelijk open houden van de schootsvelden rond de vestingen van Brielle en Hellevoetsluis.

Waterfront: De bebouwingsrand vormt een front naar het water en wordt dooraderd door een waterstelsel met open verbindingen naar het grote water.

LEGENDA LINTEN BLIJVEN LINTEN

- dijklinten in een kern
- dijklinten
- duinlint
- ervenlint
- polderlint

3.10 Linten blijven linten

Kenmerken

De bebouwingslinten van Voorne-Putten kunnen worden onderverdeeld in dijklinten, ervenlinten en linten in de binnenduinrand. Een belangrijke kwaliteit van de linten is de sterke realiteit met het omliggende landschap.

Ontwikkelingen

Veranderingen binnen de linten vinden plaats door behoefte aan extra ruimte voor wonen, recreatie, bedrijvigheid of agrarische activiteiten. Een lint kan hierdoor verdichten, verbreed of verlengd worden of de maat van de bebouwing verandert. Doorzichten naar het achterland worden versmald en beperkt door toevoeging van nieuwe bebouwing en opstallen.

Ambities uit de kwaliteitskaart

- Linten blijven linten als onderscheidende bebouwingsvorm in het gebied.
- Linten behouden hun lineaire karakter, waarbij de achterzijde van de bebouwing een direct contact met het landschap heeft en de voorzijde aan de openbare weg of waterloop

grenst.

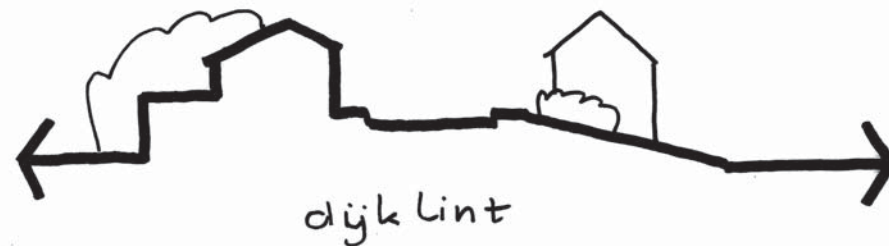
- Bij nieuwe ontwikkelingen zijn de huidige korrel, profiel, transparantie van een lint richtinggevend.
- Bij grootschalige ontwikkelingen blijft het lint herkenbaar als bebouwingsvorm. Dit betekent dat er op gepaste afstand van het lint gebouwd wordt, waarbij het landschap, het lint en de nieuwe ontwikkeling bepalend zijn voor deze afstand. Het lint behoudt zijn eigen

Dijklint

Karakteristiek

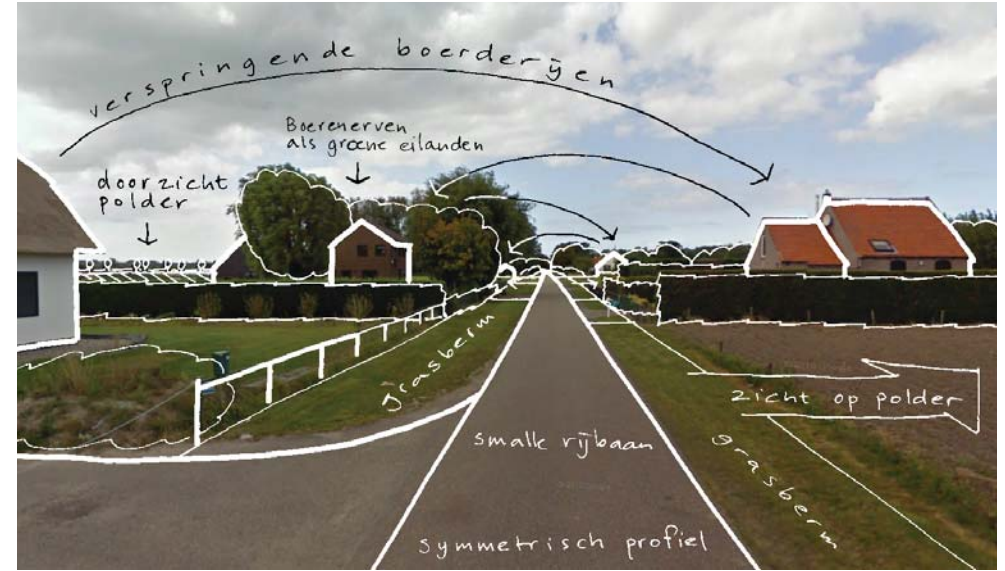
De dijken fungeren van oudsher als ontginningsas voor bebouwing. In de meeste gevallen ligt de bebouwing hoog, direct tegen de kruin van de dijk aan. De bebouwing is georiënteerd op de weg met de achterkant aan het landschap. Hier en daar staat een boerderij of woning onderaan de voet van de dijk.

Naar de kern van de dorpen neemt de dichtheid

Dijklint

Ervenlint

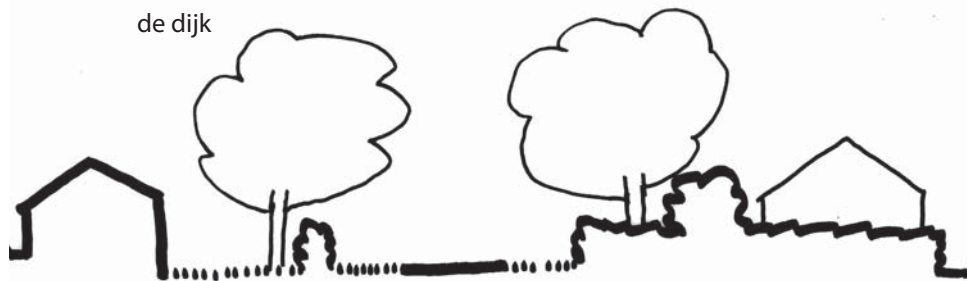
Duinlint

met doorzichten naar het achterland. Naar het centrum toe staat de bebouwing zo dicht op elkaar en op de dijk dat er een stenig bebouwingsprofiel ontstaat met een intieme sfeer. Vaak zijn in het centrum de resten van een oude haven of van een kreek nog aanwezig.

Soms zijn de dijklinten opgenomen in stedelijk gebied.

Ambitie

- Bij ontwikkelingen wordt de relatie met het omliggende landschap gelegd. Routes en zichten blijven behouden of worden gerealiseerd.
- Behouden van het contrast tussen het dijklint en het weidse landschap. Dit betekent dat bijvoorbeeld voorkomen moet worden er tussen dijklint en landschap een brede groenstrook komt.
- Tussen bebouwing door is zicht naar de achterliggende polder mogelijk
- Bebouwing is met voorkant georiënteerd naar de dijk

Duinlint

Duinlint

Karakteristiek

De duinlinten komen voor tussen Oostvoorne en Rockanje en zijn ontstaan bij de ontginning van de binnenduinrand. Dit landbouwgebied heeft zich later tot tuindersgebied ontwikkeld waarbij los van de linten verspreide bebouwing is ontstaan langs de landwegen. Bij het duinlint ligt de weg niet of nauwelijks hoger dan de aanliggende bebouwing. De bebouwing is veelal kleinschalig, achter op het erf liggen verspreid wat meer grootschalige bebouwing als schuren of kassen. Er zijn veel doorzichten tussen de bebouwing.

Ambitie

- Behouden van kleinschalige en gevarieerde landschap van de Heveringen en zanderijen.
- In stand houden van van de relatie met het landschap door het koesteren van onbebouwde kavels tussen de bebouwing.

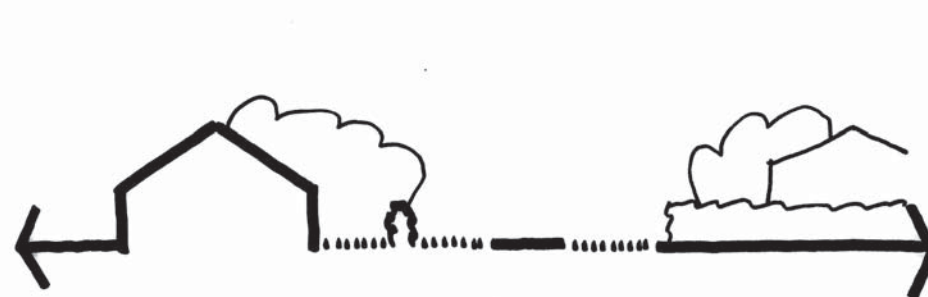
Ervenlint

Karakteristiek

Binnen een aantal polders hebben zich langs de polderwegen linten met bebouwing ontwikkeld. De weg ligt niet op een dijk en de bebouwing ligt als opeenvolgende losse erven aan de weg.

Ambitie

- Openheid van de polder blijft gewaarborgd, voorkomen dat losse erven naar elkaar toe groeien
- Landschappelijk inpassen van de erven door erfbeplanting
- Bij uitbreiding of transformatie van een boerenerf blijft het agrarische karakter en de karakteristieke erfindeling gehandhaafd.

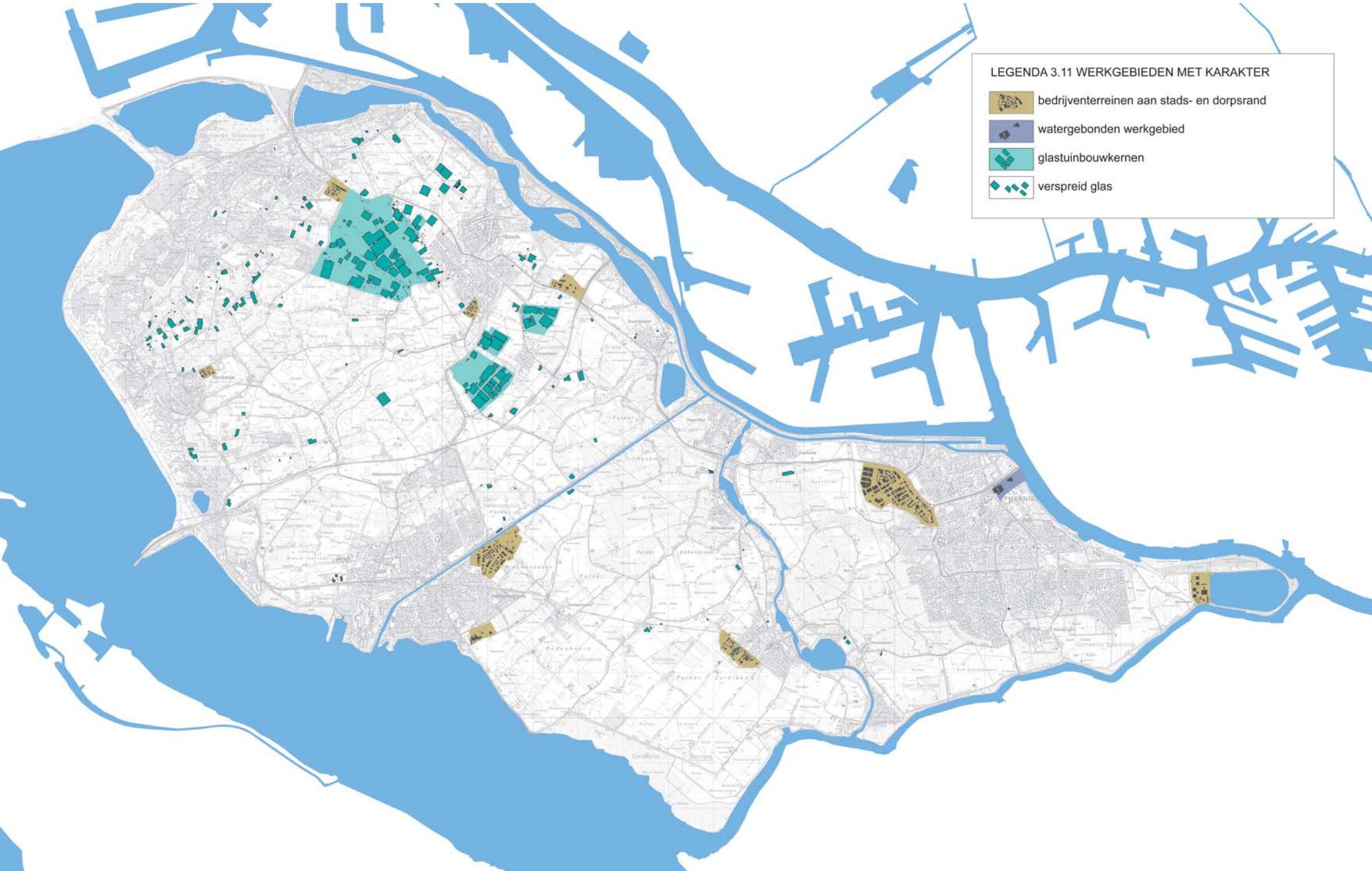

Ervenlint

LEGENDA 3.11 WERKGEBIEDEN MET KARAKTER

- bedrijventerreinen aan stads- en dorpsrand
- watergebonden werkgebied
- glastuinbouwkernen
- verspreid glas

3.11 Werkgebieden met karakter

Kenmerken

Bij het beschrijven van de werkgebieden op Voorne-Putten wordt onderscheid gemaakt tussen bedrijventerreinen aan stads- en dorpsrand, watergebonden werkgebieden en glastuinbouwgebieden.

Ontwikkelingen

Verplaatsen van verspreid glas naar aangewezen gebieden. Beëindiging van glastuinbouwbedrijven in de binnenduinrand ten behoeve van natuurontwikkeling. Mogelijke ontwikkeling van groene woon/werkgebieden langs de noordrand van Voorne/Putten. Ontwikkeling van bedrijventerrein Kickersbloem 3 en ontwikkeling watersport gebonden bedrijvigheid in het gebied Veerhaven.

Bedrijventerrein aan stads- en dorpsrand

Karakteristiek

Verspreid op Voorne-Putten liggen verschillende bedrijventerreinen in de stads- en dorpsranden. De voornaamste zijn het grootschalige bedrijventerrein met dito bedrijfshallen aan de westzijde van Spijkenisse, en het bedrijventerrein aan de noordoost zijde van Spijkenisse, aan het Kanaal door Voorne. Dit gebied wordt mogelijk nog uitgebreid met Kickersbloem 3. Tussen Brielle en Zwartewaal is een terrein dat open in de zeeleipolder ligt, georiënteerd op de N57. De bedrijventerreinen liggen veelal aan toegangswegen van de dorpen en zijn bepalend voor de beleving van de dorpsentree. Vaak liggen ze tussen het dorp en het landschap en functioneren daarmee als visuele en fysieke barrière .

Ambitie

- Het bedrijventerrein is zoveel mogelijk onderdeel van het dorp. Transformatie, herstructurering en innovatie van bedrijventreinen wordt aangegerpn om een

kwaliteitslag te maken naar een duurzaam, (multi-) functioneel en aantrekkelijk werkgebied.

- Daar waar bedrijventerreinen de entree van een stad of dorp vormen wordt extra aandacht geschonken aan de beeldkwaliteit (rand) van het terrein. Doorgaande routestructuren worden gerespecteerd of krijgen een gelijkwaardige vervanger.
- Het terrein of haar omgeving is aantrekkelijk voor verschillende gebruikers.

Watergebonden werkgebied

Karakteristiek

Tussen het oude centrum van Spijkenisse en de Oude Maas ligt een belangrijk watergebonden werkgebied. Het terrein bestaat uit een haven (bereikbaar via een sluis) met bedrijventerreinen.

Ambitie

- Bij de watergebonden werkgebieden is ruimte voor overslag en opslag.
- De relatie tussen functie en vorm is duidelijk zichtbaar.
- Bij (nieuwe) ontwikkelingen wordt gezorgd voor een gepaste overgang tussen terrein en omgeving.
- Er wordt respectvol omgegaan met aanwezig cultuurhistorisch erfgoed

Glastuinbouw

Karakteristiek

Van oudsher zijn op Voorne-Putten (glas-) tuinbouwbedrijven aanwezig, vanwege het gunstige klimaat. Het glas bevond zich oorspronkelijk in het tuindersgebied in de binnenduinrand. De laatste jaren is de sprong naar de zeekeleipolders gemaakt; naar aangewezen gebieden bij Tinte en Vierpolders. Verder is glas verspreid aanwezig.

Ambitie

- Ontwikkelingen in de glastuinbouw dragen bij aan een grootschalig, geconcentreerd, modern uiterlijk en functioneren.
- Gericht op zoveel mogelijk meervoudig ruimtegebruik en collectieve voorzieningen, met aandacht voor aansluiting op bestaande landschappelijke structuren.
- Bij de inpassing van glastuinbouw wordt aandacht besteed aan de landschappelijke inpassing en de aansluiting op de omgeving. Er wordt aangesloten op bestaande landschappelijke structuren en verbindingen tussen glastuinbouwgebied en omgeving.

De Holle Mare met op de achtergrond Zwartewaal (foto Provincie Zuid-Holland)

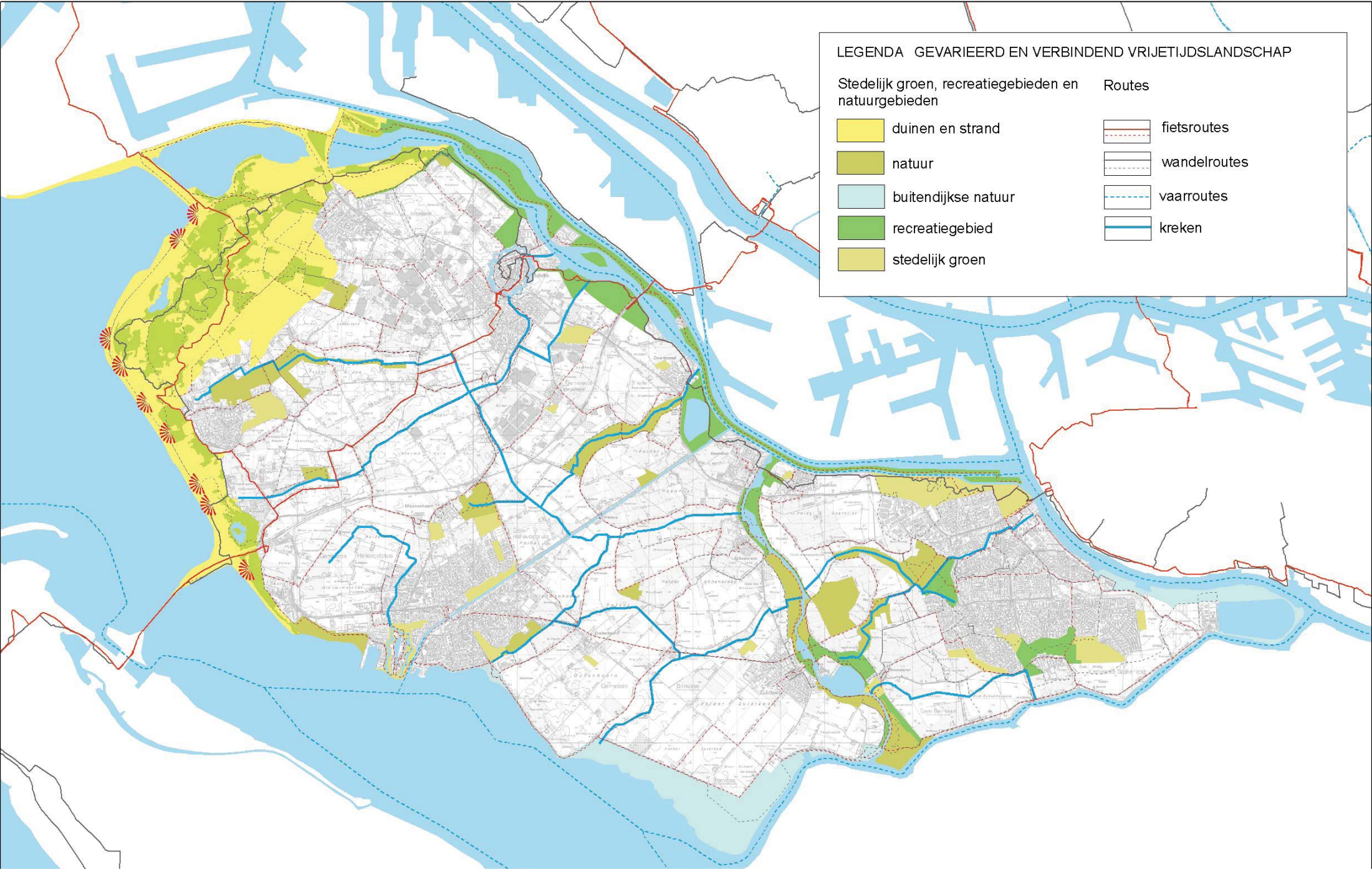
LEGENDA GEVARIEERD EN VERBINDEND VRIJETIJDSLANDSCHAP

Stedelijk groen, recreatiegebieden en natuurgebieden

- duinen en strand
- natuur
- buitendijkse natuur
- recreatiegebied
- stedelijk groen

Routes

- fietsroutes
- wandelroutes
- vaarroutes
- kreken

3.12 Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Kenmerken

Het vrijetijdslandschap bestaat uit gebieden (duinen, natuurgebied, recreatiegebied, stedelijk groen), recreatieve netwerken over land en water en bijzondere plekken. Het vrijetijdslandschap geeft het beeld van sterk ontwikkelde randen en een dooradering met routes in het binnengebied. Het zwaartepunt van de recreatieve voorzieningen ligt in het westen bij de kust en de duinen, maar ook het Brielse Meer en het gebied rondom de Bernisse zijn belangrijke recreatieve gebieden. Het Haringvliet, gekoppeld aan het vaargebied van de Zuidwestelijke Delta is een grote speler in de watersport.

Ontwikkelingen

- (Nieuwe) routes gekoppeld aan landschappelijke lijnen zoals de kreken.
- Toevoeging hoogwaardige recreatieve voorzieningen, zoals Paviljoen AanZee in Oostvoorne.
- Ontwikkeling toegankelijk en multifunctioneel recreatielandschap (100 ha) en uitbreiding

natte natuur (40 ha) ten zuidoosten van Spijkenisse.

Duinen en strand

Karakteristiek

De duinen en het strand zijn een ijzersterk recreatief gebied. De ruimtelijke afwisseling is groot en er is een dicht padennetwerk en veel variatie in recreatieve doelen: stranden en pleisterplekken. Het Oostvoornse Meer is een eigen gebied met robuuste identiteit en bijzondere contrasten in de omgeving. De natuurvorser kan hier goed mee uit de voeten.

Ambitie

- Behoud van variatie in het recreatieve aanbod en versterking door toevoeging van hoogwaardige voorzieningen. Recreatie is 'te gast' in de duinen.
- Behouden en versterken van de recreatieve mogelijkheden van de duinen en het strand.

Natuurgebied

Karakteristiek

Natuurgebieden op Voorne-Putten zijn grotendeels gekoppeld aan het water. Op het eiland zelf liggen de gebieden vaak langs de kreken, en aan de Bernisse. Deze natuurgebieden hebben ook een belangrijke recreatieve functie. Buitendijkse natuurgebieden liggen aan het Haringvliet en zijn bijzonder aantrekkelijk voor de natuurgerichte recreatievormen.

Ambitie

- Voor de buitendijkse gebieden in het Haringvliet geldt dat de recreatie te gast is in de natuur.

Recreatiegebied

Karakteristiek

Langs de noordrand van het Brielse Meer en langs de Bernisse liggen aantrekkelijke recreatiegebieden. Rond de Bernisse is in de jaren zeventig een parkstructuur aangelegd, die naast een recreatieve functie de landbouwgronden en de

Paviljoen in het duingebied.

Fietsroutes door de duinen.

Waterrecreatie in het Brielse meer.

Recreatieve route langs de vestingwerken van Brielle.

industrie voorziet van zoet water.

De recreatiegebieden bieden veel mogelijkheden voor wandelen en fietsen, vissen, oeverrecreatie en kleine watersport. Routes er naar toe via dijken en kreken zijn van aangename recreatieve kwaliteit.

Ambitie

- Behoud en versterken van parkstructuren.
- Een 'tweede oplevering' van de parkzones rond de Bernisse en het Brielse Meer door vereenvoudiging van het routestelsel, omvorming naar duurzame bosbeplantingen en herstel van zichtlijnen.

Stedelijk groen

Karakteristiek

De stedelijke groengebieden, die met name in de rand van Spijkenisse liggen, zijn op lokaal gebruik gericht: ommetjes, sporten en spelen voor kinderen.

Ambitie

- Verbeteren van de samenhang tussen binnenstedelijk en buitenstedelijk groen.

Fietsroutes

Karakteristiek

Voor fietsers is er een intensief netwerk van

dijken en wegen. De afwisseling is groot door de slingerende dijken, verdichting door dijkdorpen en de groenstructuren van de Bernisse en het Brielse Meer. De duinen voegen daar een extra dimensie aan toe. Door de vele wegen en toegangen naar de duinen kan men bijna verdwalen in het landschap. Wandelmogelijkheden zijn er vooral in de duinen en de groenstructuren. Rondom de dorpen kunnen de bewoners goed gebruik maken van de ringdijken voor een rondje polder. De lange doorgaande dijken lenen zich goed voor lange afstandswandelingen.

Ambitie

- Uitbouw van het routestelsel voor fietsen en wandelen. Meer mogelijkheden voor lange afstandsroutes.
- Nieuwe routes koppelen aan landschappelijke lijnen zoals het krekenselsel.
- Groene aantrekkelijke stad-land verbindingen. Ook deze kunnen aan landschappelijke lijnen zoals historische dijken en kreken worden gekoppeld.

Vaarroutes

Karakteristiek

Vaarmogelijkheden liggen vooral in de randen van Voorne-Putten; over het Haringvliet en de Bernisse. Via de Voornse Sluis is het Brielse Meer

verbonden met de Oude Maas en de rest van het rivierengebied en de Zeeuwse wateren. Van Hellevoetsluis kunnen watersporters over het Kanaal door Voorne naar het Brielse Meer. Hier zijn echter veel bruggen.

De Bernisse is alleen voor kleine (stille) vaartuigen toegankelijk. De kreken zorgen voor lokale kanoroutes.

In de polders zijn door de peilverschillen geen doorgaande vaarroutes.

Ambitie

- Uitbouw van het vaarnetwerk.

Bijzondere plekken (niet op kaart)

Karakteristiek

Trekkers in het vrijetijdslandschap zijn de historische vestingsteden en recreatieve voorzieningen als de strandpaviljoens en jachthavens.

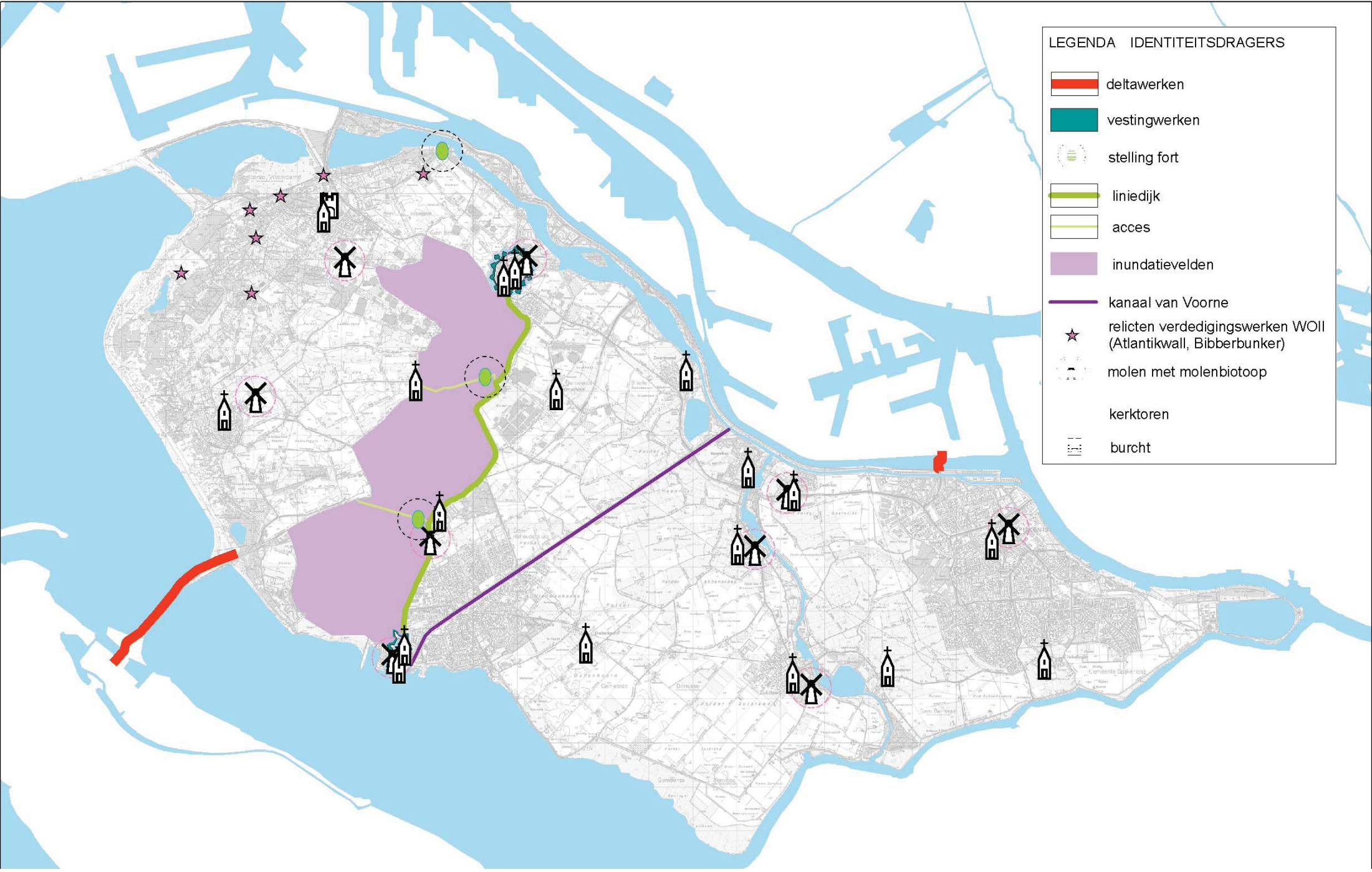
Ambitie

- Verbeteren van landschappelijke inpassing van recreatievoorzieningen, bijvoorbeeld verblijfsrecreatieterreinen meer oriënteren op en aanhaken aan het omringde landschap.
- Behoud en herstel van de vestingen en forten van de Stelling van de Monden van Maas en Haringvliet.

LEGENDA IDENTITEITSDRAGERS

- deltawerken
- vestingwerken
- stelling fort
- liniedijk
- acces
- inundatievelden
- kanaal van Voorne
- relictten verdedigingswerken WOII (Atlantikwall, Bibberbunker)
- molen met molenbiotoop
- kerktoren
- burcht

3.13 Identiteitsdragers van Voorne-Putten

Kenmerken

De identiteitsdragers zijn bijzondere plekken die de wordingsgeschiedenis van Voorne-Putten vertellen. Hiertoe rekenen we de deltawerken, de vestingwerken van Brielle en Hellevoetsluis, de overblijfselen van de Maas-Haringvlietstelling, het Kanaal door Voorne, relictten van verdedigingswerken uit WOII en herkenbare oriëntatiepunten als molens, kerken en een burcht.

Ambities kwaliteitskaart

- Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de uitzonderlijke kwaliteit van de identiteitsdrager, het leesbaar houden van het verhaal dat deze oriëntatiepunten in tijd en ruimte vertellen.
- Instandhouden en versterken van de beleefbaarheid van de identiteitsdragers met aandacht voor bereikbaarheid en toegankelijkheid van de gebieden.

Deltawerken

Karakteristiek

Op Voorne-Putten vormen de Haringvlietsluizen een icoon van de deltawerken die na de stormvloed van 1953 zijn gerealiseerd om de Zuidwestelijke delta veilig te krijgen. De sluizen zijn nodig om het water uit de rivieren af te kunnen voeren. In 1970 zijn de sluizen voltooid. Ook de Hartelkering, die samen met de Maeslantkering tot de Europortkering behoort, vormt onderdeel van de Deltawerken. Deze kering kwam gereed in 1996.

Ambitie

- Herkenbaar houden en maken van de Haringvlietdam en de Hartelkering als onderdeel van de Deltawerken.
- Benadrukken van de deltawerken als bakens van de grens van de kustlijn en inzetten als herkenningspunten en entrees van Voorne-Putten.

Stelling Maas-Haringvliet

Karakteristiek

De Maas-Haringvliet Stelling dateert van rond 1900 en was bedoeld om te voorkomen dat de Vesting Holland via Voorne-Putten kon worden binnengevallen. Het was in die zin het verlengde van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Ter verdediging kon een groot, laag gelegen gebied onder water worden gezet (geinundeerd). Het inundatiegebied werd aan de oostkant begrensd door de liniedijk, een stelsel van bestaande dijken van waaruit de forten konden worden bevoorradet en wat gold als de hoofdverdedigingslijn. Aan de noord- en zuidzijde van de Stelling dienden de vestingwerken van respectievelijk Brielle en Hellevoetsluis als vleugelsteunpunten van deze stelling. Tussen Brielle en Hellevoetsluis werden twee forten aangelegd: het werk aan de Penscherweg en het fort op de Noorddijk. Deze forten dienden om hogere doorgangen door het inundatiegebied, de zogenaamde accessen, te beschermen. Direct rondom de forten lagen de 'verboden kringen'. Om de schootsvelden rondom de forten vrij te houden werd een speciale

Fort aan de Noorddijk

Vestingwerken van Brielle met op de achtergrond de Sint Catharijnekerk

Vestingwerken van Hellevoetsluis met op de achtergrond de molen.

Historische kern van Zuidland.

regelgeving omtrent slopen, bouwen, rooien en beplanten binnen deze kringen vastgelegd in de kringwet (1853).

Ambitie

Versterken van de herkenbare samenhang tussen het verdedigingssysteem en het landschap door:

- Herkenbaar houden en maken van de doorgaande lange lijn van de liniedijk.
- Herkenbaar maken van de samenhang tussen liniedijk, inundatiegebied, acces, fort en schootsvelden.
- Zoveel mogelijk behouden van openheid in de schootsvelden van de forten.
- Bij nieuwe ontwikkelingen in de directe omgeving rekening houden met de cultuurhistorische achtergrond van de plek (bijvoorbeeld veel water in de inundatiezone, eventuele bouwwerken binnen de schootsvelden in houtbouw)
- Herkenbaar en beleefbaar maken van de forten en deze, waar mogelijk, inzetten voor (recreatief) medegebruik.

Vestingwerken

Karakteristiek

Brielle en Hellevoetsluis zijn gave vestingsteden die getuigen van een geschiedenis van strijd en handel. De haven van Hellevoetsluis was in de 17e eeuw de belangrijkste marinehaven van de Republiek.

De grachten rondom Brielle en Hellevoetsluis zijn onderdeel van de vestingwerken, waar deze steden rond het begin van de 17de eeuw mee versterkt werden. De vestingwerken en grachten zijn door de eeuwen heen zeer goed bewaard gebleven en hebben een monumentale status.

Ambitie

- Behouden van bestaande kwaliteiten van de vestingwerken
- Versterken van de herkenbaarheid van de schootsvelden rondom de vestingwerken.

Kanaal door Voorne

Karakteristiek

Het kaarsrechte kanaal door Voorne werd in 1830 gegraven om de toegang vanaf zee naar de havens van Rotterdam te garanderen. Deze waren lang niet altijd bereikbaar via de Maas. De monding daarvan (nu Voornse Meer en Brielse Meer) verzandde en de boten werden steeds groter. Het kanaal heeft de economische en topografische vorming van het eiland in grote mate bepaald.

In huidige tijden wordt het kanaal niet meer gebruikt voor de scheepvaart. Er zijn vaste lage bruggen en een winkelcentrum over het water heen gebouwd.

Ambitie

- Het kanaal door Voorne krijgt de uitstraling van een regionale landschappelijke drager door continuïteit van de inrichting van de oevers en begeleidende beplanting.
- Aandacht voor zicht op en beeldkwaliteit vanaf het water in het bijzonder bij plekken met historische ensemblewaarde.
- Beschermen van bijzondere doorzichten.

Relicten verdedigingswerken WOII (Atlantikwall, Biberbunker)

Karakteristiek

In de duinen en in de duinrand zijn vooral bij Oostvoorne nog stellingen van de Atlantikwall aanwezig. Rond Rockanje zijn de meeste verdwenen. In de duinen bevindt zich ook de Biberbunker, een monumentale Duitse bunker, waarin rondleidingen worden gegeven.

Ambitie

- Atlantikwall: Herkenbaar, bereikbaar en toegankelijk maken van de lokale elementen van deze verdedigingslinie als onderdeel van een groter geheel, mogelijk inzetten voor medegebruik als bijvoorbeeld uitkijkplaatsen.
- Atlantikwall: Ontwikkelingen dragen bij aan het behoud van de elementen van deze verdedigingslinie.

Molens, kerktorens en burcht

Karakteristiek

Kerktorens, molens en de burcht vertellen het verhaal van het landschap, en vormen belangrijke oriëntatiepunten in het gebied.

Ambitie

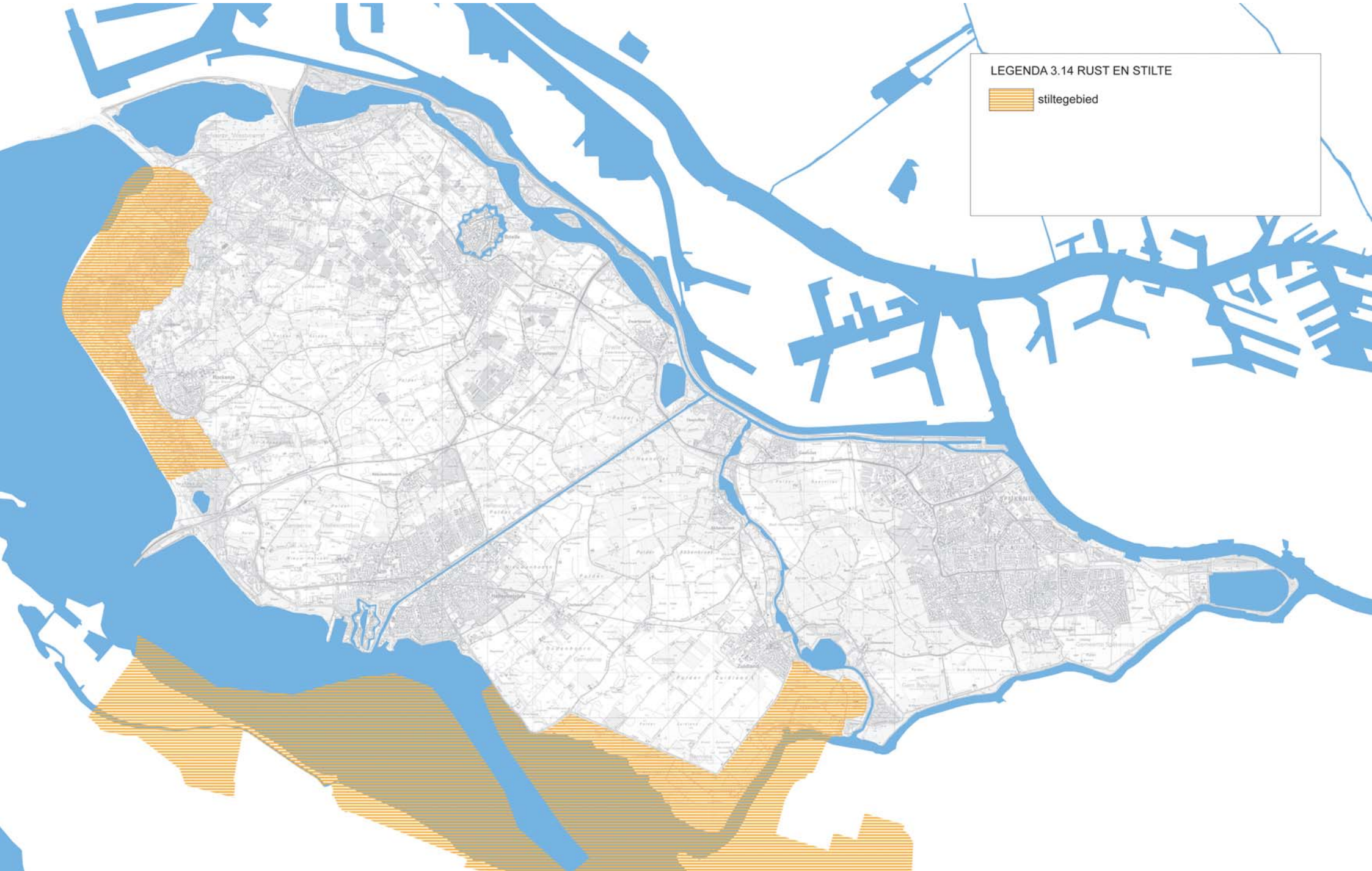
- Behouden van de herkenbaarheid van deze oriëntatiepunten in het gebied.

LEGENDA 3.14 RUST EN STILTE

 stiltegebied

3.14 Rust en Stilte

Karakteristiek

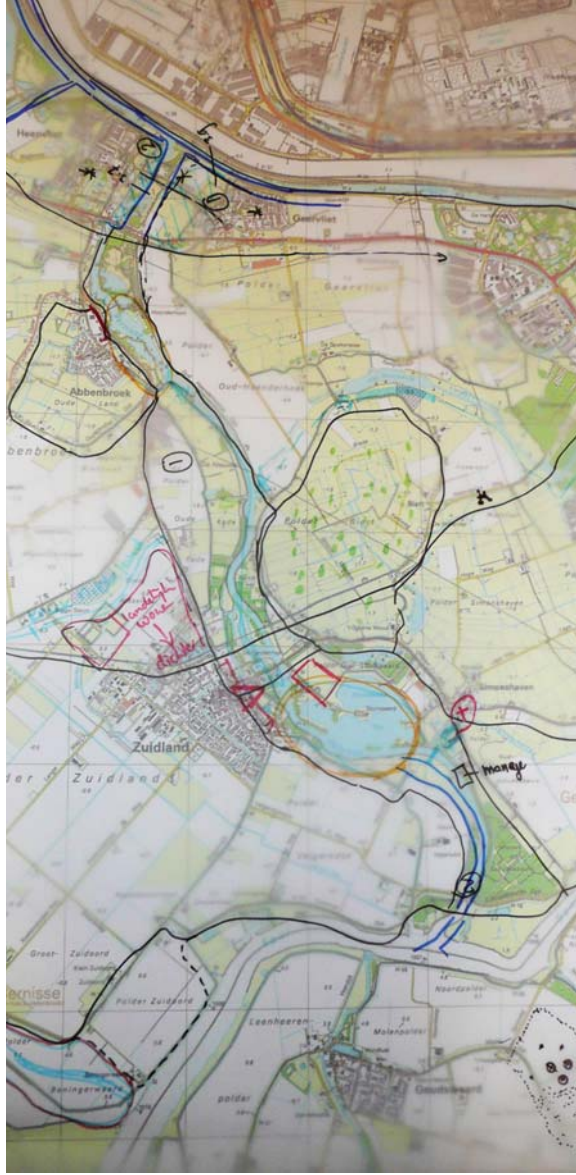
De stiltegebieden liggen aan de west- en zuidzijde van Voorne-Putten, in de duinen en bij de monding van het Spui in het Haringvliet. Stiltegebieden dragen bij aan de beleving van ruimtelijke kwaliteit in het landelijk gebied. Zo wordt een landschap hoger gewaardeerd als het er stil, donker en veilig is. Hier vindt men rust en stilte in een natuurlijke omgeving als contrast met het dynamisch stedelijk gebied. In de stiltegebieden is alleen ruimte voor 'gebiedseigen' geluid.

Ambitie

- De huidige stille gebieden stil houden voor mens en dier.
- Een hoge belevingskwaliteit van het buitengebied.

4 In de praktijk

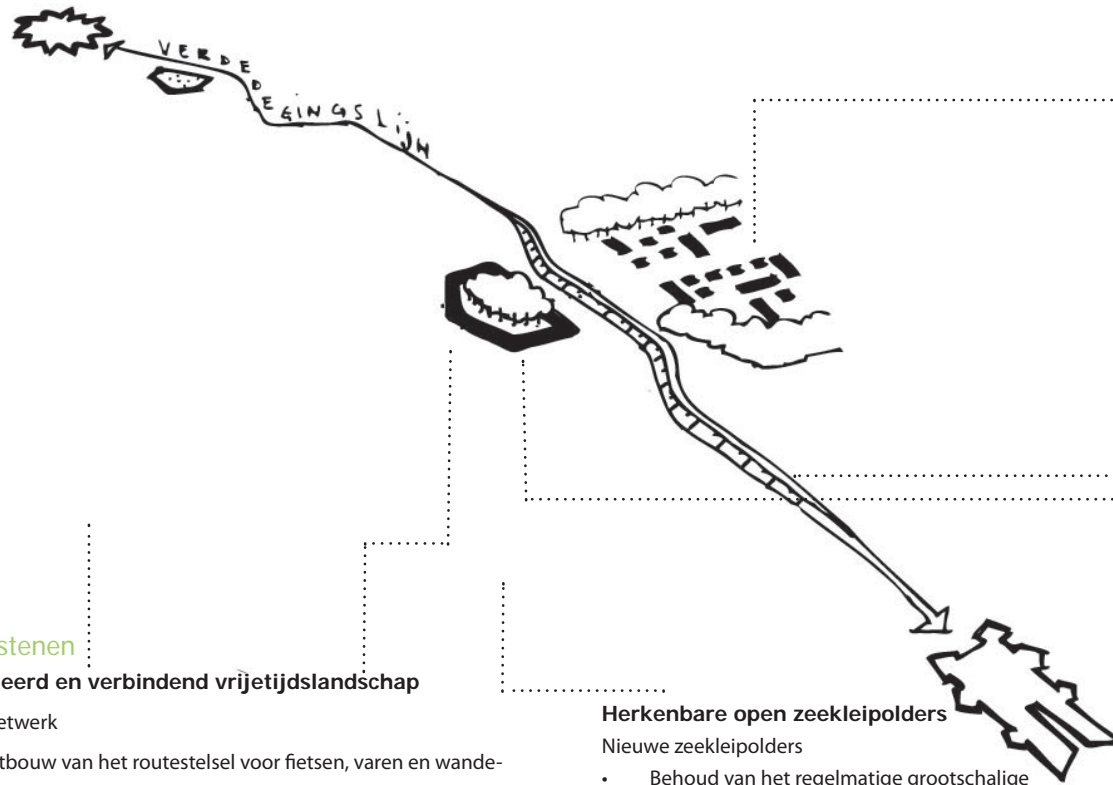
Drie praktijkvoorbeelden

In dit hoofdstuk staan we stil bij het gebruik van het Gebiedsprofiel in de praktijk. Op welke wijze kan het Gebiedsprofiel houvast geven voor ruimtelijke kwaliteit van nieuwe ontwikkelingen?

Samen met de partijen uit de regio is deze vraag onderzocht in twee werksessies aan de hand van praktijkvoorbeelden. De praktijkvoorbeelden zijn:

- casus Stelling monden van de Maas en het Haringvliet
- casus Bernisse binnenste buiten,
- casus een nieuw elan voor het Brielse meer,

We beschrijven eerst de opgaves van de casussen. Daarna geven overzichtstekeningen de resultaten van de werksessies weer en de relatie met het gebiedsprofiel. Aan het eind trekken we een aantal conclusies.

Bouwstenen

Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap

Routenetwerk

- Uitbouw van het routestelsel voor fietsen, varen en wandelen. Meer mogelijkheden voor lange afstandsroutes.
- Nieuwe routes koppelen aan landschappelijke lijnen zoals het krekensysteem.
- Groene aantrekkelijke stad-land verbindingen. Ook deze kunnen aan landschappelijke lijnen zoals historische dijken en krekens worden gekoppeld.

Bijzondere plekken

- Verbeteren van landschappelijke inpassing van recreatievoorzieningen, bijvoorbeeld verblijfsrecreatieterrainen meer oriënteren op en aanhaken aan het omringde landschap.
- Behoud en herstel van de vestingen en forten van de Stelling van de Monden van Maas en Haringvliet.

Herkenbare open zeeleipolders

Nieuwe zeeleipolders

- Behoud van het regelmatige grootschalige verkavelingspatroon in de polder.
- Behouden van de openheid en uitgestrektheid van de polder.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen doen geen afbreuk aan de openheid en de weidsheid van de polder.

Krekens

- Behouden en versterken van het kronkelige krekensysteem.
- Krekens inzetten als ecologische structuur binnen Voorne-Putten, rietoevers en ecologische oevers kunnen de krekens tevens beter zichtbaar maken.
- Koppelen van recreatieve routes aan de krekens.
- Koppelen van recreatieve routes aan de krekens.

Kwaliteit van stads en dorpsranden

Polderrand

- Het bebouwde gebied van stad of dorp heeft een heldere rand ten opzichte van de open polder.
- Gestreefd wordt naar 'zachte' stads- en dorpsranden, door bebouwing aan de rand laag te houden, en ontwikkelingen goed landschappelijk in te passen.
- Behouden en herstellen van het patroon van dijken en waterlopen dat vanuit de polder het bebouwd gebied inloopt, en daarmee de verbinding vormt tussen stad en land.

Identiteitsdragers van Voorne Putten

Stelling Maas-Haringvliet

- Versterken van de herkenbare samenhang tussen het verdedigingssysteem en het landschap door:
- Herkenbaar houden en maken van de doorgaande lange lijn van de liniedijk.
- Herkenbaar maken van de samenhang tussen liniedijk, inundatiegebied, acces, fort en schootvelden.
- Zoveel mogelijk behouden van openheid in de schootvelden van de forten.
- Bij nieuwe ontwikkelingen in de directe omgeving rekening houden met de cultuurhistorische achtergrond van de plek (bijvoorbeeld veel water in de inundatiezone, eventuele bouwwerken binnen de schootvelden in houtbouw)
- Herkenbaar en beleefbaar maken van de forten en deze, waar mogelijk, inzetten voor (recreatief) medegebruik.

4.1 Casus Stelling monden van de Maas en het Haringvliet

< Overzichtstekening ambities

De overzichtstekening toont de relevante ambities uit de gebiedsprofielkaarten die als aanknopingspunten (bouwstenen) dienen voor de uitwerking van de casus.

De opgave

De stelling Monden van de Maas is opgebouwd uit de vestingsteden Hellevoetsluis en Brielle en twee forten: fort Penserdijk en fort Noorddijk. De steden en forten worden verbonden door de hoofdverdedigingslijn, die bestaat uit de Hoofddijk, de Oostdijk en de Westdijken van het Voornsche Kanaal. Aan de westzijde van de hoofdverdedigingslijn liggen voormalige inundatievelden. Rondom de forten liggen zogenaamde verboden kringen met een straal van 1 km, die moesten zorgen voor een vrij schootsveld.

De opgave van de casus is tweeledig:

- verbetering van de beleving en het gebruik van de Stellingzone,
- het formuleren van randvoorwaarden aan ruimtelijke ontwikkelingen vanuit de logica van de Stelling.

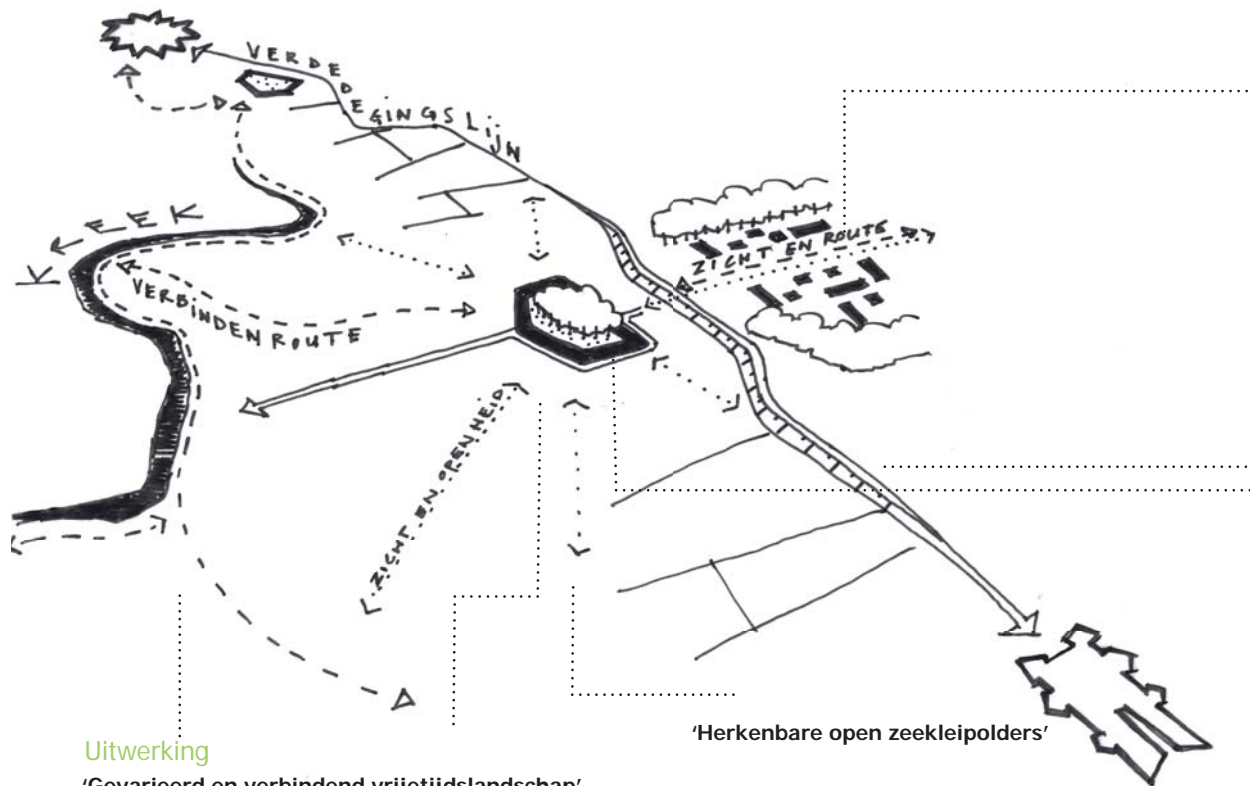
Aanknopingspunten in het Gebiedsprofiel

De casus van de stelling Monden van de Maas sluit aan op de ambities voor het hoofdthema 'Landschappelijke dooradering', zoals beschreven

in het Verhaal van de Streek (hoofdstuk 2). Daarin kan de Stelling een tot de verbeelding sprekend element zijn dat refereert aan de cultuurhistorie van het gebied.

Wat betreft de gebiedsprofielkaarten uit hoofdstuk 3 raakt de casus met name aan 'Identiteitsdragers van Voorne-Putten' (3.13), 'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap' (3.12), 'Herkenbare open zeekeipolder' (3.3), 'Kwaliteit in stads- en dorpsrand' (3.9).

Uitwerking

'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap'

In het verlengde van de ambitie voor hoogwaardige voorzieningen is voorgesteld de forten nieuwe functies te geven. Genoemd zijn: wijnfort, restaurant, camping, speelfort, onderdeel van een golfbaan, bioscoopfort, theehuis. Bij herbestemming geldt behoud van de ruimtelijke karakteristiek van de forten als randvoorwaarde

Voorgesteld is de verschillende systemen te verknopen, zoals onderdelen van het Stellingensysteem verbinden via het Kreekenplan met laarzenpaden.

'Herkenbare open zeekleipolders'

Door hun gebiedsspecifieke karakter bouwen verschillende voorstellen voort op de ambities voor herkenbare zeekleipolders uit het Gebiedsprofiel. Het voorgestelde water aan de inundatiezijde heeft de vorm van brede poldersloten, nieuwe laarzenpaden volgen de kreeken, het verkavelingspatroon blijft intact en de openheid gehandhaafd.

'Kwaliteit van stads en dorpsranden'

In het verlengde van de ambitie van verweving van stads- en dorpsranden en het landschap zijn de volgende voorstellen genoemd: het leggen van relaties tussen bestaand/nieuw bebouwd gebied en de forten door zichtlijnen, wandelpaden en fietspaden, en het eventueel opnemen van de forten in een parkachtig systeem rond de steden.

'Identiteitsdragers van Voorne Putten'

Voorgesteld is de Stelling beter zichtbaar te maken door de toevoeging van water aan de inundatiezijde (in het westen). Het water wordt passend bij het landschap vormgegeven, bijvoorbeeld brede sloten.

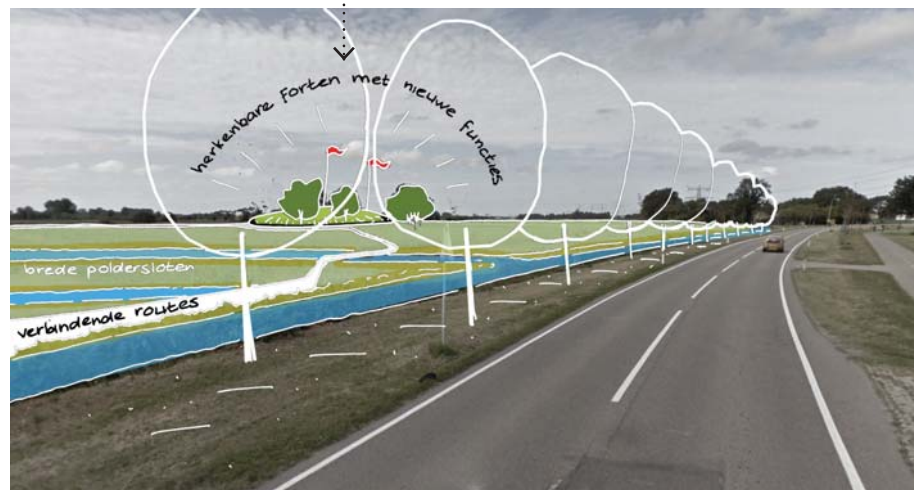
Als randvoorwaarde voor nieuwe ontwikkelingen is verbetering van de herkenbaarheid genoemd. Voorbeelden zijn: binnen de kringen alleen de bouw van houten huizen toestaan, herbouw van de vroegere loods achter het fort in een nieuwe vorm, verschil aanbrengen tussen de vormgeving van de 'veilige kant' en de 'onveilige kant', en het behouden van de openheid en zichtlijnen in de schootsvelden. Andere genoemde punten zijn: het openbaar maken van de forten en het dunnen van de beplanting.

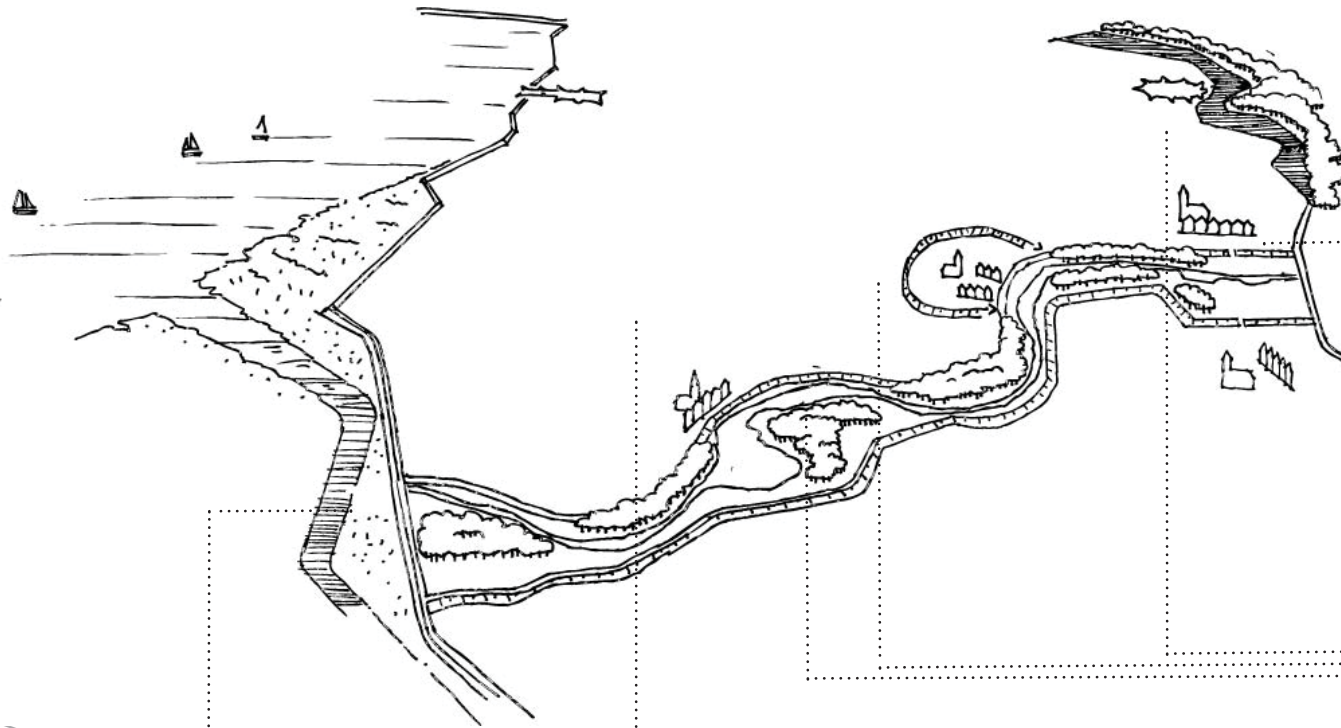
<<<< Overzichtstekening uitwerking ambities

De overzichtstekening toont het resultaat van de werksessie en benoemt de samenhang met de ambities van de Gebiedsprofielkaarten.

Verbeelding ambitie in het gebied >>>>

De verbeelding van de ambitie in het veld geeft aan hoe een fort als element en de stelling als geheel herkenbaar en beleefbaar kunnen worden gemaakt in de omgeving.

Bouwstenen

'Water als structuurdrager'

Een beleefbaar waterstelsel als dragende structuur van Zuid-Holland: verbeteren van de zichtbaarheid, toegankelijkheid, en uitstraling van het water.

Waar mogelijk het waterbeheer vereenvoudigen en werken aan een klimaatbestendige en robuuste inrichting van het watersysteem.

Binnenwater

- Natuurlijke karakter van de plassen versterken en tegelijkertijd de recreatie mogelijkheden versterken.

Kreken

- Krekensysteem opwaarderen tot robuuste ecologische verbindingzone, waaraan ook recreatieve routes.

'Herkenbare open zeekleipolders'

Veenpolders

- Herkenbaar houden van het verschil tussen de veenpolders en de zeekleipolders door versterken van de beplanting van de dijken van de veenpolders.

Nieuwe zeekleipolders

- Behoud van het regelmatige grootschalige verkavelingspatroon in de polder.
- Behouden van de openheid en uitgestrektheid van de polder.
- Eventuele nieuwe ontwikkelingen doen geen afbreuk aan de openheid en de weidsheid van de polder.

'Kwaliteit van stads en dorpsranden'

Waterfront

- De bebouwingsrand vormt een helder front naar het water en wordt dooraderd door een waterstelsel met open verbindingen naar het grote water.

Dijktrand

- Behouden van de heldere scherpe grenzen die de dijk vormt voor de stadsrand.

'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap'

Recreatiegebied

- Behoud en versterken van parkstructuren. Een 'tweede oplevering' van de parkzones rond de Bernisse en het Brielse Meer door vereenvoudiging van het routestelsel, omvorming naar duurzame bosbeplantingen en herstel van zichtlijnen.

Routenetwerk

- Uitbouw van het routestelsel voor fietsen, varen en wandelen. Meer mogelijkheden voor lange afstandsroutes.
- Nieuwe routes koppelen aan landschappelijke lijnen zoals het krekensysteem.
- Groene aantrekkelijke stad-land verbindingen. Ook deze kunnen aan landschappelijke lijnen zoals historische dijken en kreken worden gekoppeld.

4.2 Casus Bernisse binnenste buiten

< Overzichtstekening ambities

De overzichtstekening toont de relevante ambities uit de Gebiedsprofielkaarten die als aanknopingspunten (bouwstenen) dienen voor de uitwerking van de casus.

‘De Bernisse is een rivier, omdat ze met trage slingers door het landschap stroomt. De Bernisse is een kanaal, omdat ze door mensen is gegraven, met een inlaatsluis begint en met een spuisluis eindigt. Ooit was de Bernisse meer dan honderd meter breed, en werd in haar monding bij Geervliet een zeeslag uitgevochten. Tot voor kort was de Bernisse niet meer dan vijf meter breed en leek zij het meest op een brede sloot. Nu is de Bernisse vijftig meter breed: een stroom met riet en wilgenoevers die er bij ligt of er nooit iets anders is geweest.

Verwarrend? Het is in ieder geval een voorbeeld van de voortdurende verandering van het landschap.’

(Han Lörzing, Landschapskunst)

De opgave

In het toeristisch-recreatieve produkt van Voorne-Putten is de diversiteit tussen de kernen Brielle, Bernisse en Hellevoetsluis een belangrijke troefkaart. Meer samenhang tussen de steden kan deze kwaliteit aanzienlijk versterken. De Bernisse kan daarbij een hoofdrol vervullen.

Rondom de Bernisse ligt een aantrekkelijk groengebied met een rijke afwisseling van water, bos, riet en weiland. Er zijn echter weinig relaties met de omgeving, wat voor een naar binnen gekeerd karakter zorgt.

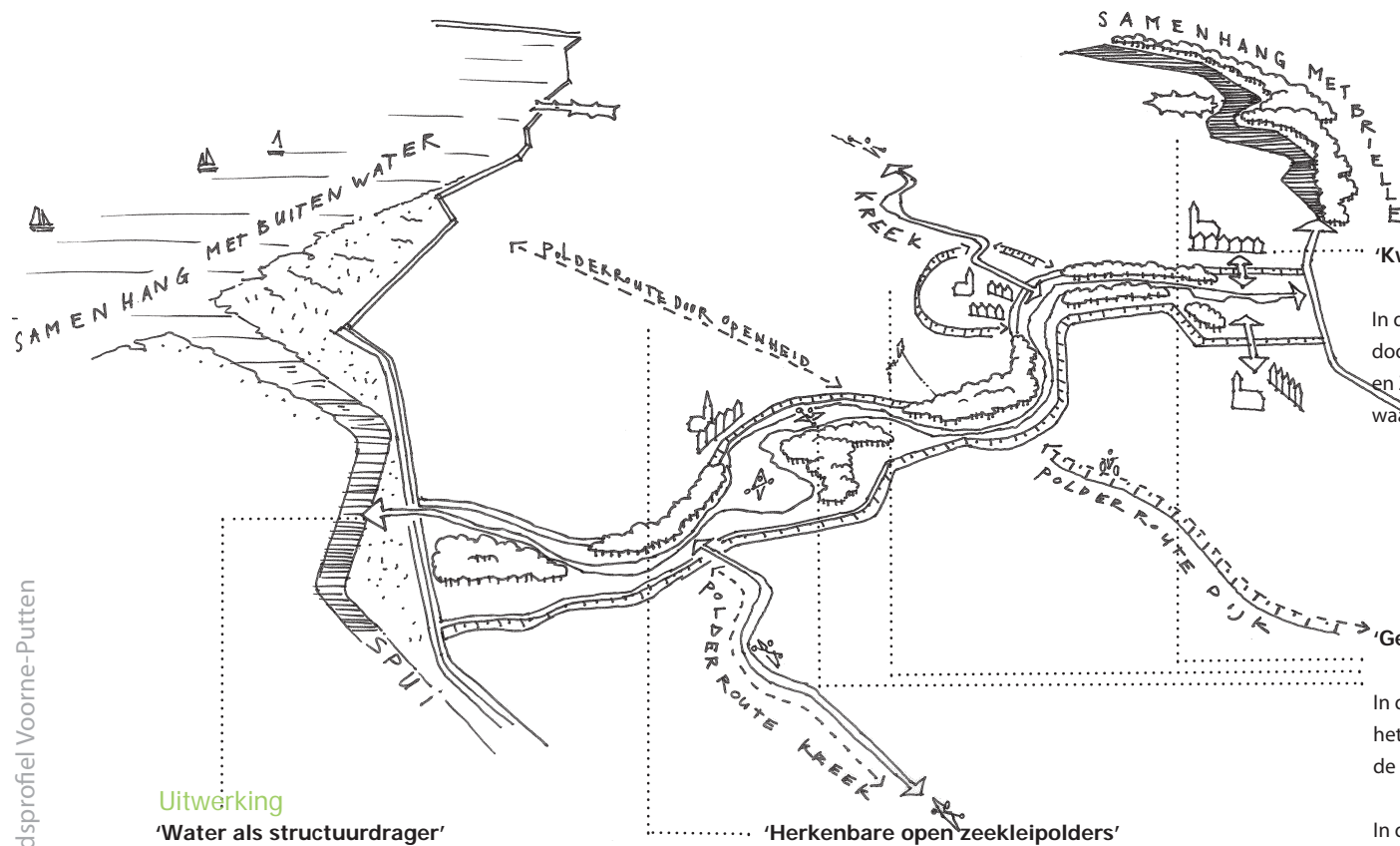
De opgave is om dit karakter te doorbreken en verbindingen te maken vanaf de Bernisse richting Hellevoetsluis, Spijkenisse en Brielle.

Aanknopingspunten in het Gebiedsprofiel

Van de drie ruimtelijke hoofdthema’s uit hoofdstuk 2 van het Gebiedsprofiel sluit de casus het meest aan op de ambities voor het hoofdthema ‘Landschappelijke dooradering’ en het ‘eiland en de randen’.

Wat betreft de gebiedsprofielkaarten (hoofdstuk 3) raakt de casus met name aan de legenda-eenheid ‘Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap’ (3.12).

Daarnaast zijn er relaties met: ‘Herkenbare open zeekleipolders’ (3.3), ‘Water als structuurdrager’ (3.7), ‘Kwaliteit van stads- en dorpsranden’ (3.9).

Uitwerking

'Water als structuurdrager'

De ambitie uit het gebiedsprofiel van meer gebruiksmogelijkheden van het water is in de casus geconcretiseerd in verbeteringen van de vaarverbinding naar het Brielse Meer en naar het Haringvliet. Hierdoor ontstaat meer samenhang met Brielle en met het 'buitenwater' langs de randen van Voorne-Putten.

'Herkenbare open zeeleipolders'

De ambitie van 'herkenbare zeeleipolders' komt in de casus terug in de vorm van 'echte polderroutes': over de dijken, langs de kreek en dwars door de openheid.

'Kwaliteit van stads en dorpsranden'

In de casus verbetert de relatie van Geervliet met de Bernisse door herstel van de historische vaarverbinding. Bij Heenvliet en Zuidland is voorgesteld plaatselijk een waterfront te maken waarin de bebouwing naar het water is georiënteerd.

'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap'

In de casus wordt het verschil in identiteit tussen de Bernisse en het Brielse Meer gekoesterd. Ten opzichte van het Brielse Meer is de Bernisse meer verstillend en kleinschalig.

In de werksessie is een algemeen streefbeeld voor de Bernisse benoemd dat bestaat uit twee polen: Abbenbroek en Zuidland, met daartussen een levendig gebied voor kleine watersport (kano's en fluisterboten). De Bernisse vormt de verbinding tussen Spui en Brielse Meer. Verbetering van de samenhang met Hartelkanaal en Haringvliet zorgt voor nog meer vitaliteit.

In de werksessie zijn verschillende voorstellen genoemd die aansluiten op de ambities voor uitbreiding van het recreatieve routestelsel en de ontwikkeling van hoogwaardige recreatieve voorzieningen. Voorbeelden zijn: nieuwe kanoroutes vanaf de Bernisse met de kreek als aanknopingspunten, toevoeging van ontbrekende schakels in wandel- en fietsnetwerk, 'stapelen' van de belangen van bewoners en recreanten (bijvoorbeeld recreatieve voorzieningen bij de woonkernen situeren wat dubbelfuncties mogelijk maakt).

<<<< Overzichtstekening uitwerking ambities

De overzichtstekening toont het resultaat van de werksessie en benoemt de samenhang met de ambities van de Gebiedsprofielkaarten.

Verbeelding ambitie in het gebied >>>>

De verbeelding van de ambitie in het veld geeft aan hoe de Bernisse kan worden verbonden met een kreek. Niet alleen de verbinding voor kanoers wordt gerealiseerd, ook de beleving van het landschap wordt versterkt door de herkenbaarheid van het watersysteem als geheel en van de kreek als bijzonder element in het zeekeilandschap.

Bouwstenen

'Delta en onderscheidend rivierengebied'

Deltadijk

- Voortbouwen op het karakteristieke verschil van de noordelijke rand met een parkachtig karakter en de randen langs het Haringvliet met een open karakter.

Kanaaldijk

- Versterken van het groene parkachtige karakter van de dijk langs het Brielse Meer en het Hartelkanaal.
- Nieuwe ontwikkelingen passen in het groene en recreatieve karakter.
- Behouden van het gebied als groene drempel tussen Voorne-Putten en de Rotterdamse Haven.

'Kwaliteit van stads en dorpsranden'

Groenrand

- Harde stedelijke randen kunnen worden verzacht met groene recreatieve gebieden.
- Hierbij is het van belang de verweving te behouden tussen stad en land, zodat men vanuit de stad, via het recreatief gebied logisch het open polderlandschap in kan.
- Bij oude kern van Brielle openhouden van historisch schootsveld ten westen en oosten van de oude stadswallen (beschermd stadsgezicht).

Waterfront

- De bebouwingsrand vormt een helder front naar het water en wordt dooraderd door een waterstelsel met open verbindingen naar het grote water.

'Weg door stad en land'

Parkway

- Krabbeweg verder ontwikkelen tot aantrekkelijke parkway door een recreatief gebied.
- Behouden en versterken van een gevarieerd zicht over water, groen en recreatiegebieden.
- Nieuwe recreatieve ontwikkelingen dragen bij aan het parkachtige karakter langs de weg.

'Water als structuurdrager'

- Een beleefbaar waterstelsel als dragende structuur van Zuid-Holland: verbeteren van de zichtbaarheid, toegankelijkheid, en uitstraling van het water.
- Waar mogelijk het waterbeheer vereenvoudigen en werken aan een klimaatbestendige en robuuste inrichting van het watersysteem.

Binnenwater

- Natuurlijke karakter van de plassen versterken en tegelijkertijd de recreatie mogelijkheden versterken.

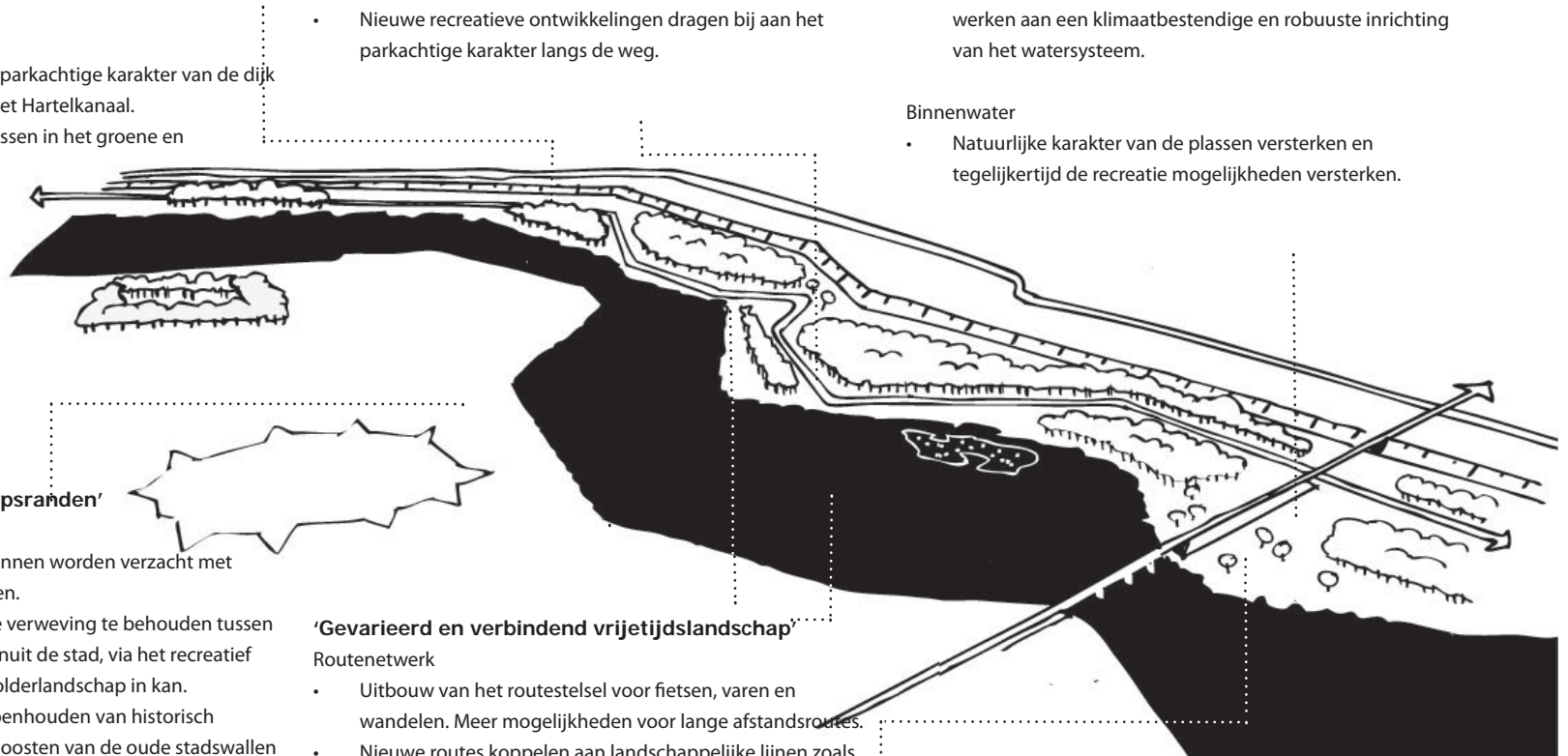
'Gevarieerd en verbindend vrijetijdlandschap'

Routenetwerk

- Uitbouw van het routestelsel voor fietsen, varen en wandelen. Meer mogelijkheden voor lange afstandsroutes.
- Nieuwe routes koppelen aan landschappelijke lijnen zoals het krekensysteem.
- Groene aantrekkelijke stad-land verbindingen. Ook deze kunnen aan landschappelijke lijnen zoals historische dijken en krekensysteem worden gekoppeld.

Recreatiegebied

- Behoud en versterken van parkstructuren. Een 'tweede oplevering' van de parkzones rond de Bernisse en het Brielse Meer door vereenvoudiging van het routestelsel, omvorming naar duurzame bosbeplantingen en herstel van zichtlijnen.

4.3 Casus een nieuw elan voor het Brielse Meer

< Overzichtstekening ambities

De overzichtstekening toont de relevante ambities uit de Gebiedsprofielkaarten die als aanknopingspunten (bouwstenen) dienen voor de uitwerking van de casus.

De opgave

Het Brielse Meer markeert de overgang van Voorne-Putten naar het Rotterdamse havengebied. Rondom het Brielse Meer zijn in de zestiger jaren recreatiegebieden aangelegd. De gebieden moesten een groen tegenwicht vormen voor de haven en recreatiemogelijkheden bieden aan de Rotterdammers.

Nu, bijna vijftig jaar later, is de beplanting volgroeid en een mooi groengebied ontstaan. Diverse partijen voelen echter de noodzaak voor verandering, vanwege de verschuivingen in het recreatieve gebruik, de wijze van beheer en onze veranderde kijk op het landschap. Het is wenselijk dat het gebied meer elan krijgt en een nieuwe generatie recreanten aan zich bindt. Ook zijn nieuwe beheermodellen noodzakelijk.

Aanknopingspunten in het Gebiedsprofiel

De casus van het Brielse Meer heeft met name raakvlakken met het hoofdthema 'het eiland en de randen' uit Het verhaal van de streek (hoofdstuk 2). Het streven naar meer elan voor het gebied sluit aan op de ambitie om de sterke landschappelijke

randen van Voorne-Putten verder te ontwikkelen.

De meest relevante Gebiedsprofielkaart voor de casus van het Brielse meer is 'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap' (3.12).

Daarnaast zijn er relaties met:

- Water als structuurdrager (3.7),
- Delta en onderscheidend rivierengebied (3.4),
- Weg door stad en land (3.5),
- Kwaliteit van stads- en dorpsranden (3.9).

Uitwerking

'Delta en onderscheidend rivierengebied'

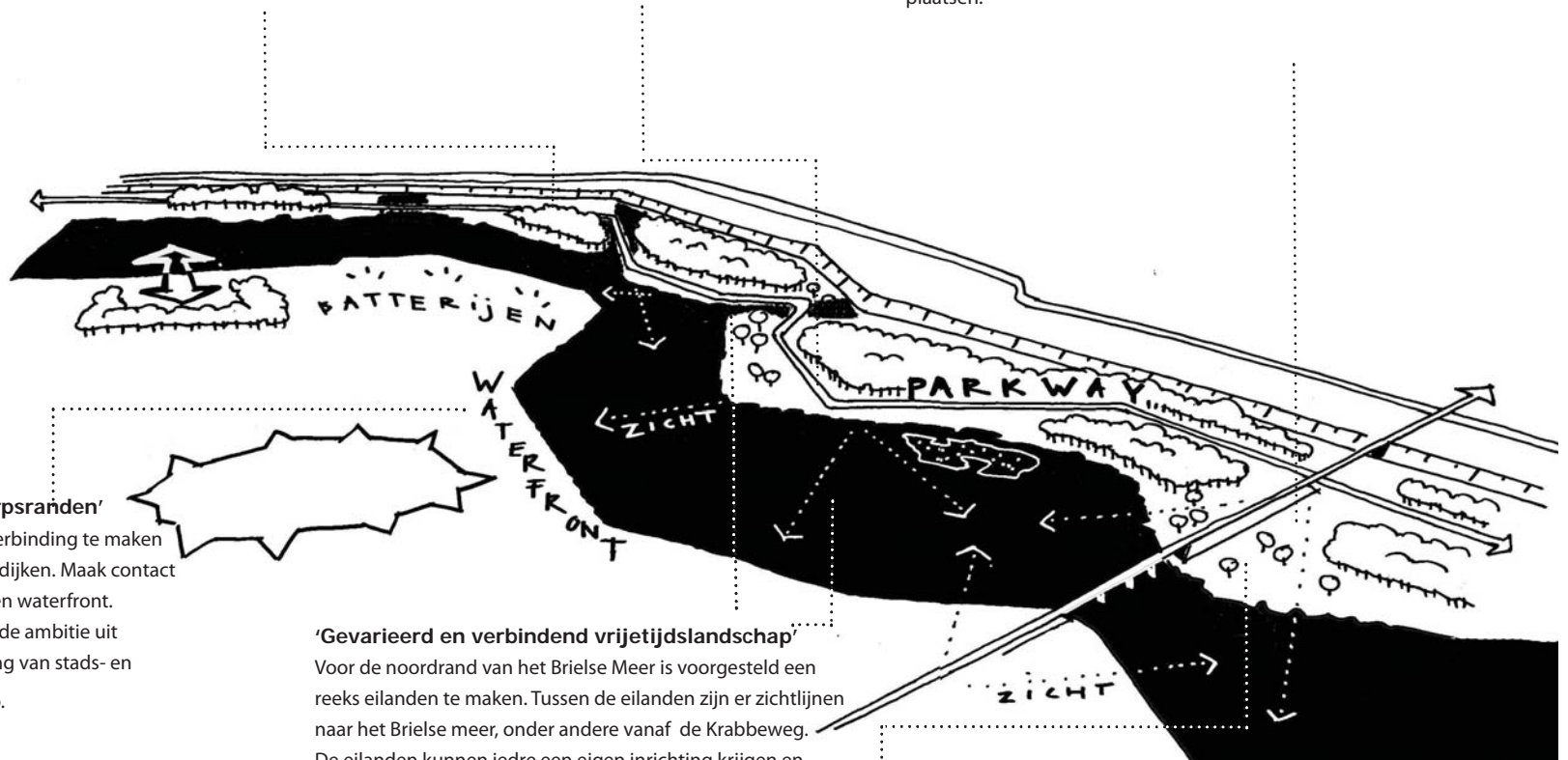
De casus bouwt voort op het karakteristieke verschil van de noordelijke rand van Voorne-Putten met een parkachtig karakter en de randen langs het Haringvliet met een open karakter.

'Weg door stad en land'

Door de voorgestelde eilanden ontstaan vanaf de Krabbeweg zichtlijnen over het water die passen bij de ambitie van een parkway.

'Water als structuurdrager'

In de casus krijgt water een nog prominentere rol. Bijvoorbeeld door het water meer beleefbaar te maken bij de entrees van Voorne-Putten, de oevers voor een groter publiek toegankelijk te maken en het recreatiepark manifester in en aan het water te plaatsen.

'Kwaliteit van stads en dorpsranden'

Voorgesteld is om een hechte verbinding te maken met Brielle en de Stelling via de dijken. Maak contact met het water en geef Brielle een waterfront. Deze voorstellen sluiten aan op de ambitie uit het Gebiedsprofiel van verweving van stads- en dorpsranden met het landschap.

'Gevarieerd en verbindend vrijetijdslandschap'

Voor de noordrand van het Brielse Meer is voorgesteld een reeks eilanden te maken. Tussen de eilanden zijn er zichtlijnen naar het Brielse meer, onder andere vanaf de Krabbeweg. De eilanden kunnen iedere een eigen inrichting krijgen en verschillende beheerniveaus. Ten westen van Brielle worden de batterijen van de Stelling opgepakt als bijzondere accenten.

Voor de routes naar en door het gebied is de wens uitgesproken van heldere routeontwerpen die een kader geven voor de vormgeving. Voorbeelden zijn zichtlijnen vanaf de routes en het scheiden van recreatief en utilitair verkeer.

Bij de werksessie is gesteld dat het Brielse Meer als geheel een nieuw en herkenbaar gezicht moet krijgen. Aanknopingspunten daarvoor zijn: de waterstructuur, de dijken, de cultuurhistorische relictten en de haven. Ook is een mooi gegeven dat het Brielse meer tussen twee entrees naar Voorne-Putten ligt. Het recreatieve aanbod kan gekoppeld worden aan deze aanleidingen.

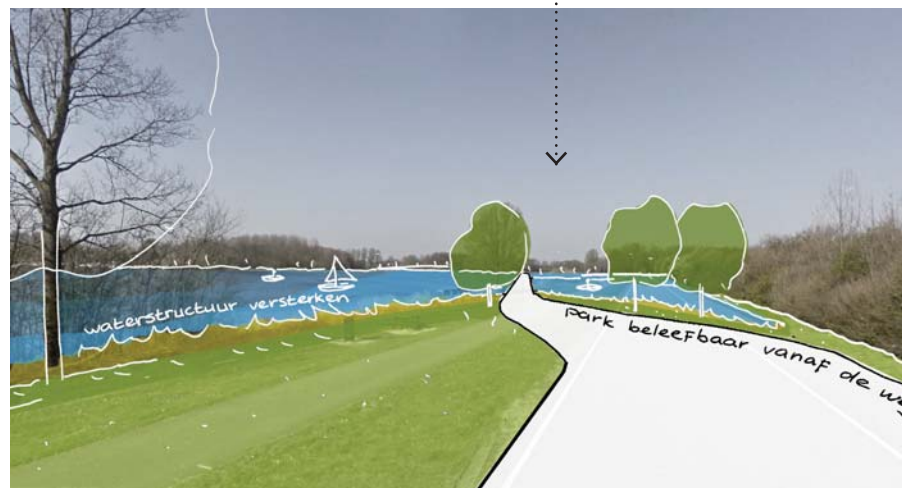

<<<< Overzichtstekening uitwerking ambities

De overzichtstekening toont het resultaat van de werksessie en benoemt de samenhang met de ambities van de Gebiedsprofielkaarten.

Verbeelding ambitie in het gebied >>>>

De verbeelding van de ambitie in het veld geeft aan hoe het creëren van eilanden en het ontwikkelen van een parkway in vernieuwde samenhang met het water het Brielse Meer sterker met de omgeving verbindt.

4.4 Conclusies casussen

De drie casussen laten zien dat het Gebiedsprofiel bij de start van een project inspiratie kan bieden en ideeën kan genereren. De wijze waarop het Gebiedsprofiel vervolgens houvast biedt voor ruimtelijke kwaliteit is sterk afhankelijk van het type vraag. Bij een concrete opgave voor de Stelling van de monden van de Maas en Haringvliet laten de ambities van de Gebiedsprofielkaarten zich vertalen in inrichtingsmaatregelen of randvoorwaarden. Voorbeelden zijn een routestelsel met een laarzenpad door de voormalige inundatievelden en de ruimtelijke randvoorwaarden voor nieuwe functies van de forten. Bij een meer abstracte opgave als het Brielse Meer biedt het Gebiedsprofiel houvast door algemene ontwerpprincipes, zoals het onderscheid tussen de noord- en zuidrand van Voorne-Putten en meer zicht op het water. Ook kan het Gebiedsprofiel aanleiding zijn voor aanscherping van de vraag omdat de opgave in een ruimer kader wordt geplaatst. Als voorbeeld geven we het

complementaire karakter van het Brielse Meer ten opzichte van de Bernisse dat aanleiding kan zijn om in de opgave specifieke doelgroepen te benoemen.

Bronnen

- Voorne-Putten, Peter Don, Rijksdienst voor de Monumentenzorg, 1992
- groenstructuurplan Hellevoetsluis 2010 - 2020, gemeente Hellevoetsluis
- Regioprofielen Cultuurhistorie Zuid-Holland
- De kreken van Voorne-Putten, visiedocument
- Visie ontwikkeling recreatieve zone, Hellevoetsluis
- Landschappen in Zuid Holland, Hans Oerlemans, 1992
- Op weg naar de gebiedsvisie Voorne-Putten, 2011

Bronvermelding illustraties:

Alle foto's gemaakt door Grontmij, Feddes/Olthof en HappelCorneliisse, tenzij anders aangegeven.

Colofon

Het gebiedsprofiel Voorne-Putten is opgesteld door Feddes/Olthof i.s.m. met Grontmij en HappelCornelisse in opdracht van Provincie Zuid-Holland en in samenwerking met de regio Voorne-Putten.

Werkteam:

Tabé van der Veen (Provincie Zuid-Holland, Projectleider)

Isolde Somsen (Provincie Zuid-Holland)

Hans Martin (Provincie Zuid-Holland)

Leo Dorst (vertegenwoordiging regio/Gemeente West-Voorne)

Eric de Bruijn (vertegenwoordiging regio/Gemeente Spijkenisse)

Berdie Olthof (Feddes/Olthof landschapsarchitecten)

Yoran van Boheemen (Feddes/Olthof landschapsarchitecten)

Ninke Happel (HappelCornelisse)

Durk de Vries (Grontmij)

Christiaan Leerlooijer (Grontmij)

